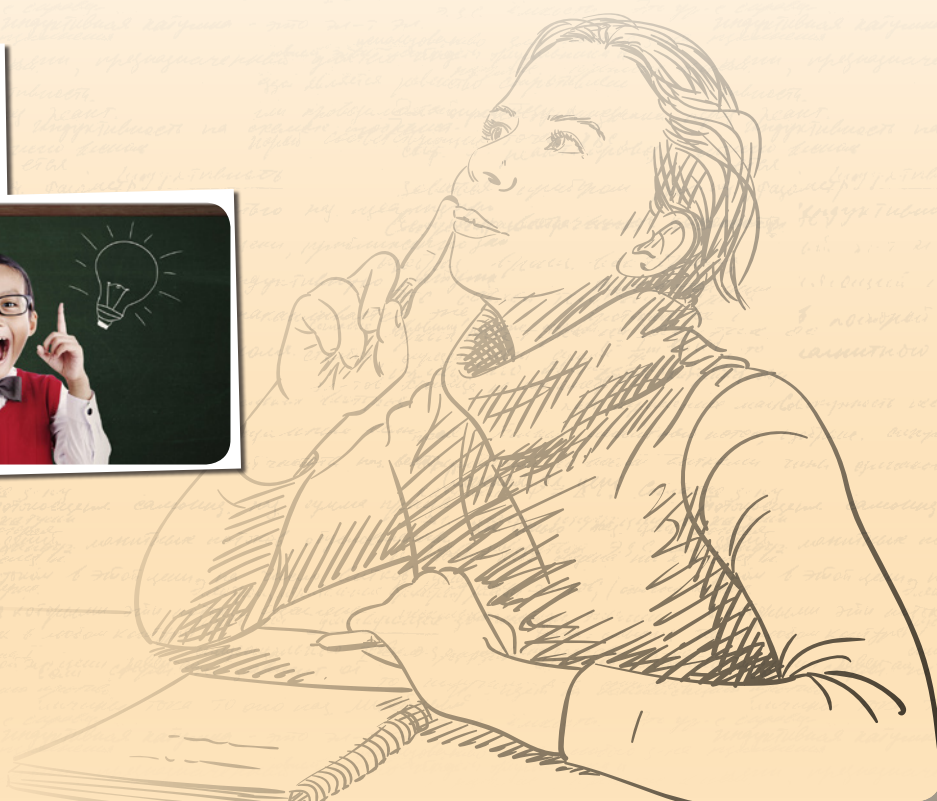

 OBSAH

Český jazyk – národní jazyk – mateřština	2	Vyjmenovaná slova po L.....	30
Národní jazyk – nářečí		Vyjmenovaná slova po M.....	31
(a jiné tvary nespisovné češtiny).....	3	Vyjmenovaná slova po P.....	32
Význam slov.....	5	Vyjmenovaná slova po S.....	33
Slovo a pojmenování slov	6	Vyjmenovaná slova po V.....	35
Synonyma.....	7	Vyjmenovaná slova po Z.....	36
Antonyma.....	8	Slovní druhy.....	38
Synonyma, antonyma – opakování	9	Podstatná jména	41
Slova nadřazená, souřadná a podřazená	10	Přídavná jména.....	50
Opakování	12	Zájmena.....	53
Střídání hlásek při odvozování.....	16	Číslovky.....	56
Zdvojené souhlásky.....	18	Slovesa	58
Slova příbuzná.....	19	Základní větné členy – podmět a přísudek.....	62
Skupiny bě-bje, pě, vě-vje, mě-mně.....	21	Shoda přísudku s podmětem	66
Psaní písmen Ú/ů.....	23	Věta jednoduchá a souvětí.....	69
Předpony s-, z-, vz-	24	Přímá řeč.....	71
Slovotvorný základ, přípona a předpona.....	25	Opakování.....	73
Stavba slova a pravopis.....	26	Hra o trezor.....	96
Vyjmenovaná slova po B.....	29		

▶ **ČESKÝ JAZYK - NÁRODNÍ JAZYK - MATEŘŠTINA**

▶ 1 V osmisměrce najdi a vybarvi tato slova: čeština, slovenština, srbština, polština, ruština, ukrajinština, slovinština. Zbylá slova doplň do tajenky.

T O T O S

Č E Š T I N A R

J S O U S L O B V A N

S L O V I N Š T I N A

P O L Š T I N A

R U Š T I N A

S K É N J A Z Y

K Y A N I T Š N E V O L S

U K R A J I N Š T I N A

T O T O J S O U S L O V A N S K É J A Z Y K Y

... a s trochou snahy jim částečně rozumíme.
Jsou to jazyky příbuzné s češtinou.

↻ Doplň i-y-í-ý.

jedlé houby
výprodej zboží
přepychové oděvy
kyselé zelí
stříbrné ozdoby
vysoké stromy
zbuytečné výmluvy
blyskavé sklíčko
houbíčka na nádobí
lesní mýtína
sílné provazy
nelí tostný pytlák
výroba obuví
lípy u chalupy
sílné svaly
umí něný oslík
vyklíčené oblí
bílá myška

▶ Víš, co je to staroslovenština? SLOVANSKÝ JAZYK

▶ 2

Každý mluví tak, jak umí

Každý mluví tak, jak mluví,
když se pustí do řeči -
žluva mluví řečí žluví,
prase řečí prasečí.

Každý mluví tak, jak musí,
jak mu jazyk dovolí -
husa mluví řečí husí,
buvol řečí buvolí.

Každý mluví, jak ho těší,
jak se komu uráčí -
blecha mluví řečí bleší,
tučňák řečí tučňáci.

Každý mluví tak, jak umí,
jak se učil odmala -
hlavně když se dorozumí
člověk, pes i žížala!

Jiří Žáček – Nesedejte na ježka!

▶ a) Vypiš z básničky zvířata: ŽLUVA, PRASE, BLECHA, TUČŇÁK, HUSA, BUVOL, PES, ŽÍŽALA

▶ b) Vypiš z básničky „jazyky“: žlůvština, PRASEŠTINA, BLECHŠTINA, TUČŇÁČTINA, HUSŠTINA, BUVOLŠTINA, PESŠTINA, ŽÍŽALŠTINA, LIDSKÁ ŘEČ

▶ NÁRODNÍ JAZYK – NÁŘEČÍ (A JINÉ TVARY NESPISOVNÉ ČEŠTINY)

▶ 1

↻ Doplni i-y-í-ý.

Jeníček se ztratil

Jeníček hezky ležel, Málinka usedla k němu do nohou a učila se tiše latinským slovíčkům. Gabra si sedla vedle Jeníčka na židli a vyprávěla: „Bylo jedno cerčisko a to mělo babičku. A ta měla svátek. Tož ji to cerčisko neslo víno. Babička bydlila v lese. Jedno zlé vlčisko si to cerčisko – menovalo sa Karkulka – vyčíhalo a myslelo si: sakviš, ta by byla dobrá k večeri! A tož vlezlo najprv k téj babce do chalúčky, oblafla babku, spolкло ju jak malinu a samo si vlezlo do postele. Dalo si na hlavu čepčisko, vycenilo zubiska, a číhalo na to Karkulisko...“

„A ploč?“ ptá se Jeníček a celý se o Karkulku třese. „No, protože mělo vlčisko ještě hlad,“ odpovídá Gabra. „A ploč mělo vlčisto hlad?“ ptá se chlapeček. „Protože taková suchá babka pro vlčisko nic není.“ „A ploč tatová suchá babta plo vlčisto nic není?“ táže se Jeníček dále. „Hm, protože staré babičky sú enom samé kosti.“ „A ploč stále babicty sú samé tosti?“ ptá se Jeníček, chtěje si hodně popovídati. Gabra se už začíná čertit a Málinka už se směje. Gabra rozzlobeně povídá: „Protože už sú staré, hlúpý ogare!“ „A ploč?“ začal Jeníček znovu. „Zatrackaný Janku škaredý, jak mňa budeš dožírat, pošlu na tebe vlka!“ „Bablo, posli vlta, já sa nebojím.“

Amálie Kutinová – Gabra a Málinka se učí latinsky

papírová krabice
rybí zová marmeláda
veřejné mীনění
starý cestopis
cukrářské pískotý
žlutý pyl
královské sídlo
dětský zášyp
pohádková víla
podzimní déšť
větrné mlýny
ošklivé počasí
dřevěná píšťalka
barevné papíry
zbytky potraviny
zelené olivy
hbitá lasička
drobné rybky
bílé ovečky
výstavba sídliště

▶ a) Kterou pohádku Gabra vyprávěla? Napiš název pohádky.

O ČERVENÉ KARKULCE

▶ b) V ukázce najdi a podtrhni nespisovná slova/slova napsaná v nářečí.

▶ c) Vyznačenou větu přepiš spisovnou češtinou. DAL SI NA HLAVU ČEPEC, VYCENIL ZUBY A ČÍHAL NA KARKULKU.

▶ d) Vypiš slova, která špatně vyslovoval malý Jeníček. VLTA, BABLO, PLOČ, VLČISTO, TATOVÁ, PLO, BABTA, BABICTY, VLTA, TOSTI, POSLI

▶ e) Domáckou podobu jmen dětí napiš tak, jak jsou uvedena v kalendáři.

JAN, GABRIELA, AMÁLIE

► 2 Jak mluví žáci.

„Ahoj Pepo! Proč si nepřišel v úterý na pokec do fitka?“ „Ale slíznul sem kouli z dějáku. Měl sem zaracha a šprtal se na pisemku.“ „A co ve škole? Dobrý?“ „Jo, už jsem si to vopravil a doma je klídek. Sejdeme se za hodku na hřišti!“

► a) Podtrhni nespisovná slova a napiš spisovná, kterými bys je nahradil/a.

POPOVÍDÁNÍ, FITNES CENTRA, DOSTAL, PĚTKU, DĚJEPISU, DOMÁCÍ VĚZENÍ, UČIL, PISEMNOU PRÁCI, OPRAVIL, KLID, HODINU, JSI, JSEM

► 3 Z následujících slov vyškrtej ta nespisovná.

HLUPÁK CHATRČ ROZPADLÁ FÍZL BRAMBORAČKA SVÁČA ÚKOLY
NAŠTVANÝ BIŽULE PRÁCE VÁCLAVÁK BRNO NÁMKO FINANČÁK

► a) Víš, co je to esperanto?

MEZINÁRODNÍ JAZYK (UMĚLÝ)

► 4 I v češtině se občas používají cizí slova. Spoj je s českým překladem.

SUBSTANTIVA	SLOVESA
VERBA	JEDNOTNÉ ČÍSLO
NOMINATIV	PODSTATNÁ JMÉNA
PLURÁL	PŘÍDAVNÁ JMÉNA
SINGULÁR	PRVNÍ PÁD
ADJEKTIVA	MNOŽNÉ ČÍSLO

► 5 Spoj slova v nářečí se spisovnými slovy.

OGRÓDEK	BRAMBORÁK
CIGANIT	BRAMBORY
ERTEPLE	OBCHOD
KRÁM	ZÁVIN
CMUNDA	LHÁT
ŠTRÚDL	ZAHRÁDKA
LOVE	DĚVČE
KOLEC	KRABIČKA
CÉRKA	TRAMVAJ
PIKSLA	CHLAPEC
OGAR	KOLEČKO
ŠALINA	PENÍZE

► Doplni i-y-í-ý.

l_l pové l_l st_l (LISTY)
lučn_l kv_l t_l
p_l lné včel_y
tř_y t_l vé prsten_y
v_y stava květ_l n
nap_l navé f_l l_m y
chm_y ř_l pampel_l šk_y
ostrá p_l lka
předpověď počas_l
obl_l ben_y v_y chovatel
šed_l vá m_y ška
l_l pová l_l monáda
barevná klub_l čka vln_y
r_y bářská s_l ť
šp_l navé bot_y
mraz_l vé počas_l
nepř_l jemná pov_l nnost
pl_y šová zv_l řátka
ob_y vatelé P_l sku

 VÝZNAM SLOV
 KVÍZ

PAVLAČ	VODNICE	SOMBRERO	SOPRÁN
A zastřešená veranda, vstup k bytům v jednom podlaží	A manželka vodníka	A asijský bojový sport	A vyšší ženský hlas
B starý zemědělský stroj	B opak podvodnice	B pálivý pokrm	B dřevěné plavidlo
C tajná chodba na hradě	C zelenina	C slaměný klobouk	C hudební nástroj

 1 Matěj měl napsat známou lidovou moudrost (známé frazeologismy), ale nějak to popletl. Zkus jeho chyby napravit.

VZOR: Jak se do lesa šeptá, tak se z lesa ozývá. volá

Chybovat je psí. LIDSKÉ

Darovanému koni na uši nekoukej. ZUBY

Když orla lapají, pěkně mu zpívají. PTÁČKA

Bez práce nejsou špagety. KOLÁČE

Kdo jinému jámu kopá, sám se do ní schová. PADÁ

Co se v mládí naučíš, ve stáří jako když zapomeneš. NAJDEŠ

 Doplň i-y-í-ý.

netopří křídla
 starobylá Litomyšl
 rozbitý mlýnek
 čistá bystřina
 chlebíčky se sýrem
 vyhraná bitva
 sladký slrup
 košík na houby
 vyší vaný ubrus
 vyspaný hrách
 husy a slepice
 výstup na Lysou horu
 pískové pěšinky
 vykolejení vlaku
 velíka bída
 mladý velitel
 nepříjemný zlozvyk
 pytlíček na koření

 2 Ke slovům napiš jejich význam a zakroužkuj slova mnohoznačná.

VZOR: koruna – královská, mince, část stromu

JAZYK V ÚSTECH, V BOTĚ, SNĚHOVÝ, ŘEČ

CHLEBA ZÁKLADNÍ POTRAVINA

SMŮLA LEPKAVÁ HUSTÁ HMOTA, NEPŘÍZENĚ

TUŽKA PSACÍ NÁČINÍ

KOHOUTEK MALÝ SAMEČEK KURA DOMÁCIHO, VODOVODNÍ

BRATR SOUROZENEC

LIST V KNIZE, NA STROMĚ, PAPIR

 3 Dopiš správné slovo podle významu.

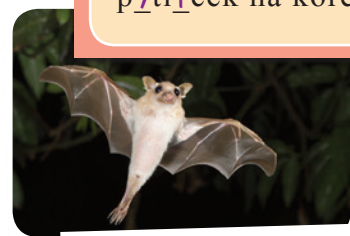
Ten, kdo létá, je LETEC. Ten, kdo hraje, je HRÁČ.

Ten, kdo plave, je PLAVEC. Ten, kdo zpívá, je ZPĚVÁK, PĚVEC.

Ten, kdo pracuje, je PRACANT. Ten, kdo lenoší, je LENOCH.

Vymysli další podobné věty: _____

TEN, KDO UČÍ, JE UČITEL.

▶ SLOVO A POJMENOVÁNÍ SLOV

▶ 1 Z vybraných písmen slož co nejvíce slov (písmena nesmíš ve slově opakovat).

M	L	A	I	V
O	P	T	S	E

VLAST, PLAST, MLET, VALIT, MILOST, VLAS, SOLIT, METLA,
PILA, PLAT, STO, STOP, VOLAT, LAPIT, MELA, MAST, MOST

DRÁT, DRÁTY, REZ, NOTES, NOZDRY, DRES, DRESY, DORT,
DORTY, OSY, RÁZ, RÁZY, RET, RTY, ROTY, SÁDRY

N	D	Á	E	Z
O	R	T	S	Y

J	Í	D	Y	K
O	L	T	B	V

JÍDLO, DÍKY, LÍTO, OTYLÍ, KYV, TÍLKO, BYDLO, BYDLÍ

▶ 2 Zmizely samohlásky! Dokážeš je doplnit?

MALÁ JANIČKA MÁ PANENKU. MÁ JI MOC RÁDA. VOZÍ JI V KOČÁRKU.

▶ 3 Zahraj si s kamarádem hru k procvičení abecedy. Vedte spolu rozhovor tak, aby věty začínaly na písmena podle abecedy.

Ahoj Dano, půjdeš se mnou do kina?
Bětko, nemůžu.
Cože?
Dávají večer v televizi nový film.
Dětský film? Jak se jmenuje?
Elfové.
Franta by třeba do kina šel, zeptám se ho.
GROŠÍKY MI CHYBÍ NA VSTUPENKU

▶ 4 Matěj rád posílá sms zprávy. Jeho tetička se zlobí, že nepíše háčky čárky nad písmena a nepoužívá interpunkci. Oprav jeho zprávy tak, aby se líbily i tetičce.

Ahoj tetičko. K babičce jsem dojel dobře a včas. Mám se moc dobře. Babička mi uvařila oblíbené meruňkové knedlíky. Zítra půjdu s dědečkem na ryby. Měj se moc pěkně. Tvůj Matěj.

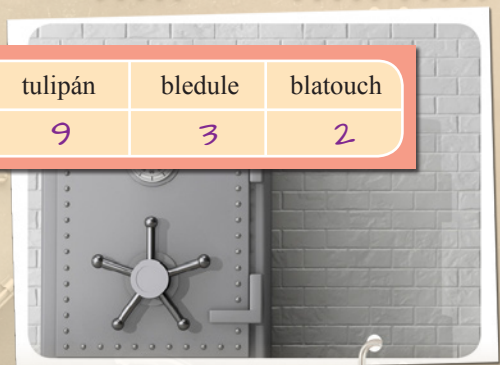
▶ HRA O TREZOR

Očísľuj slova podle toho, jak jdou počáteční písmena v abecedě za sebou.

fialka	narcis	čekanka	měsíček	gerbera	astra	tulipán	bledule	blatouch
5	8	4	7	6	1	9	3	2

Vlož kód do zámku trezoru. Dodržuj pořadí.
Když bude kód správný, trezor se otevře.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
5	8	4	7	6	1	9	3	2

SYNONYMA

1 Podtržená slova nahraď synonymy.

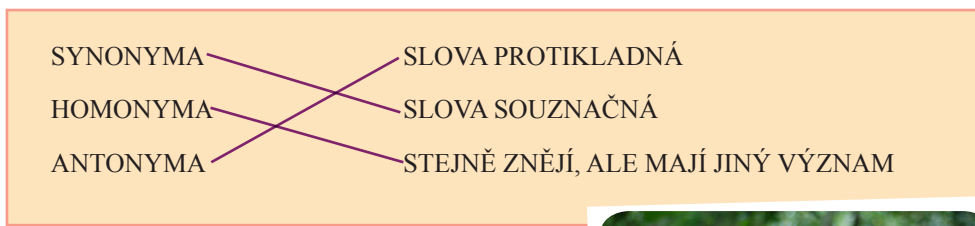
V létě bývá teplo. HORKO Na hřišti hráli chlapi fotbal. KLUCI KOPANOU
 Kněžna měla na plese krásné roucho. ŠATY Děti na hřišti křičely. ŘVALY
 Na výletě jsme navštívili zámek. VÝPRAVĚ Na nebi svítila luna. MĚSÍC
 Unavený člověk tiše sténal. NAŘÍKAL Pro Martina přijde do školy jeho otec. TÁTA
 Zlatý zvoneček jemně cinká. ZVONÍ

2 Přiřaď k sobě synonyma. Rozděl slova do skupin synonym tak, že nad ně nakreslíš geometrický tvar z nabídky.

△ BĚŽÍ, ○ OBĚTAVÝ, △ PÁDÍ, △ ŽENE SE, △ BREČÍ, △ OCHOTNÝ, △ NAŘÍKÁ, △ SKUČÍ,
 ♥ PRACUJE, ♥ MAKÁ, △ UHÁNÍ, △ DĚLÁ, ♥ MILÝ, ○ PYŠNÝ, △ KVÍLÍ, △ NAFOUKANÝ,
 ☆ POVÝŠENÝ, △ UTÍKÁ, △ LAMENTUJE,

3 Spoj správné dvojice.

4

Hádanka

Tu se šourala cestou nějaká babička, a když viděla princeznu na schodech plakat, klekla si k ní a povídá pěkně: „Ale neplačte, princezno. Kdybych vám přinesla zvíře, které má oči smaragdové, a přece mu je nikdo neukradne, vousy takovéhle, a přece to není mužský, kožich jiskrný, a přece mu neshoří, nožičky hedvábné, a přece si je nikdy neprochodí, a v kapsičkách šestnáct nožů, a přece si masa nenakrájí, že byste už ani nezaplakala?“ Princezna se podívala na babičku, z jednoho modrého oka ještě jí tekly slzy, ale druhé se už smálo radostí. „Vždyť, babičko,“ povídá, „takové zvíře na světě není.“

Karel Čapek – Devatero pohádek

► Víš, o kterém zvířeti babička mluvila? KOČKA

Doplň i-y-í-ý.

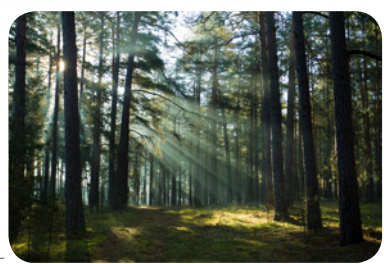
neobyčejny zážitek
 krásná vyhlidka
 všechno si vymyslel
 lidová pisnička
 hadi sykot
 studeny vitr
 přepychové bydleni
 umi lyžovat
 můžeš se mylit
 pisemná žádost
 sito na mouku
 vynikajici nápoj
 vyhodná nabidka
 těsto na livance
 poraněni michy
 pyšná princezna
 usinat únavou
 nadmořská vyška
 rozruženy byk
 smutny obličej
 kosmicky koráb
 pravopis velkych
 pismen
 uzeny syr

▶ ANTONYMA

▶ 1 Hrozný výlet

Ráno jsme se probudili pozdě. Venku bylo zamračeno. Ve spěchu jsme se našnádali. Na nádraží bylo mnoho lidí. Vlak byl také přeplněný. Vystoupili jsme na špinavé zastávce. Po rozbitém můstku jsme přešli přes kalnou říčku. V lese jsme nenašli žádné houby. V ošklivé restauraci byl nepříjemný číšník. Přinesl nám jídlo, které bylo nechutné a drahé. Pak už jsme spěchali na vlak. Domů jsme přijeli unavení a naštvaní. Takový výlet si určitě za týden nezopakujeme.

▶ Použij antonyma a přepiš vyprávění:

Krásný výlet

1 BRZY

2 JASNO

3 KLIDU

4 MÁLO

5 PRÁZDNÝ, POLOPRÁZDNÝ

6 ČISTÉ, ÚHLEDNÉ

7 OPRAVENÉM, NOVÉM

8 PRŮZRAČNOU

9 NAŠLI

10 MNOHO

11 KRÁSNÉ, PĚKNÉ

12 PŘÍJEMNÝ, MILÝ, OCHOTNÝ

13 LAHODNÝ, VYNIKAJÍCÍ, DOBRÉ,

VÝBORNÉ

14 LEVNÉ, LACINÉ

15 LOUDALI, PROCHÁZELI

16 ODPOČINUTÍ

17 ŠŤASTNÍ

18 ZOPAKUJEME

▶ 2 Přídavná jména nahraď antonymy.

zlý člověk MILÝ drahý nákup LEVNÝveselý příběh SMUTNÝ špinavý kabát ČISTÝdlouhá cesta KRÁTKÁ hloupý Honza CHYTRÝ, BYSTRÝtěžký náklad LEHKÝ tupý nůž OSTRÝ, NABROUŠENÝ

▶ 3 Náš pesek - souhrnné cvičení:

Náš pes se jmenuje Azor. Tatínek říká, že nám ho byl čert dlužen. Psísko je to prý nevychované a všechno znějí. Babička má našeho pejsánka ráda a do místičky mu vždy dá něco dobrého. Maminka hubuje, když jí tlapkami zašlape čistou podlahu. Azorek občas ukradne polštářek a ukrýje ho do peříšku. Tam ho uličník roztrhá na kusy. Když spinká, vypadá jako andělek. Jen se však vzbudí, začne bít lotr, kazí svět, vandal a vytržník.

▶ a) Doplni: i-í-y-ý

▶ b) Slova lichotivá podtrhni rovnou čarou a slova hanlivá vlnovkou.

▶ c) Vysvětli, co znamená „byl nám ho čert dlužen“.

▶ d) Jak bys pojmenoval svého pejska?

▶ e) K vyznačeným slovům napiš antonyma.

MLČÍ, ANDĚL, VYCHOVANÉ,NECHUTNÉHO, ŠPINAVOU, USNE

▶ Doplni i-y-í-ý.

koš na odpadky

bílé podkolenky

rozřezané dříví

divoké husy

vodní vír

starobylé hřbitovy

výrobky z mléka

pilot raket

čaj z bylínek

listové těsto

nadlidský výkon

vysoké podpatky

mlá vzpomínka

spik

pozdrav z prázdnin

vůz s potlí oblič

hlasitý zpěv

vyřízená objednávka

mírná zima

dlouhý dopis

paní mlýnářka

pohádkové bytosti

plyšové kabátky

zrní pro holuby

▶ **SYNONYMA, ANTONYMA - OPAKOVÁNÍ**

▶ 1

Š	Í	J	O	T	S	U	Č	I	V
P	O	S	Y	T	Ý	V	Ý	B	S
A	O	R	R	E	Č	E	V	N	V
T	R	T	Ě	Ž	K	Ý	Ě	O	Ě
N	Á	S	N	A	D	N	Ý	O	T
Ý	N	L	I	S	V	L	Í	N	L
D	O	B	R	Ý	Á	D	Ž	M	O
H	L	A	D	O	V	Ý	Ě	E	Á
Ý	N	E	B	U	H	Š	B	T	!

▶ a) K těmto slovům najdi v tabulce **synonyma** - označ červenou barvou a - **antonyma** - označ modrou barvou.

UTÍKÁ, TLUSTÝ, NAJEDENÝ, TMA, ZLÝ, JITRO, LEHKÝ

▶ Písmena, která zbudou, zapiš do čtverečků.

U Č I V O V Ý B O R N Ě O V L Á D Á Š !

▶ 2 Vybarvi políčka.

DOBŘE VLASTNOSTI, ČINY

ŠPATNÉ VLASTNOSTI, ČINY

čestnost	hamižnost	marnivost	moudrost
krádež	úskok	zrada	poctivost
hloupost	nečestnost	obětavost	lenost
lakota	pracovitost	dobročinnost	pečlivost
věrnost	podlost	vypočítavost	lest

▶ 3 Do křížovky doplň slova protikladná, zapiš vyluštěnou tajenku.

1. dole
2. hrdina
3. útlak
4. úspěch
5. nahlas
6. konec
7. rychlá

1		N	A	H	O	Ř	E			
2	S	T	R	A	Š	P	Y	T	E	L
3		S	V	O	B	O	D	A		
4			N	E	Z	D	A	R		
5			P	O	T	I	C	H	U	
6	Z	A	Č	Á	T	E	K			
7			P	O	M	A	L	Á		

▶ Tajenka:

O P O Z I T A

▶ SLOVA NADŘAZENÁ, SOUŘADNÁ A PODŘAZENÁ

▶ 1 Doplň vhodná slova nadřazená i podřazená.

ZELENINA

mrkev
okurka
paprika
RAJČE
celer
petržel
KVĚTÁK

PES

doge
setr
NĚM. OVČÁK
jezevčík
boxer
KOLIE
puďl

STROMY

smrk
modřín
LÍPA
topol
vrba
jedle
JAVOR

NÁDOBÍ

hrneček
talíř
sklenička
NUŽ
vidlička
lžička
MÍSKA

OBLEČENÍ

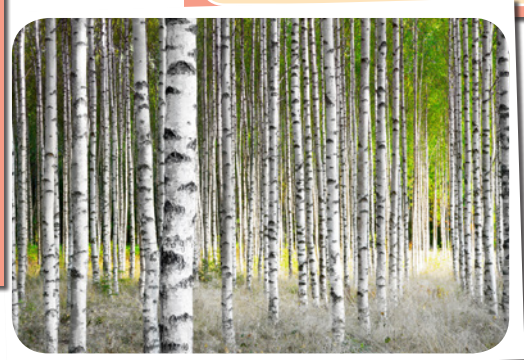
sukně
svetr
KALHOTY
kabát
košile
ŠATY
halenka

KVĚTINY

kopretina
tulipán
SASANKA
růže
konvalinka
sněženka
BLEDULE

↻ Doplň i-y-í-ý.

had í jazýk
v ým ýšlené př íběhý
um íněň ý osl ík
b ílá sov lčka
pel íšek pro zaj íčka
pl ýnová kam ínka
l ldové ob ýčeje
íž ářsk ý vlek
l ín ý ml ýnář
zb ýtečn ý přep ých
upl ýnuté rok ý
gumová had lčka
v ýhodné nákup ý
dop ls ý od bab lčk ý

▶ 2 Vytvoř dvě souřadná slova k danému slovu.

Anna LUCIE, VERONIKA,...
učitel PEKAŘ, ŘIDIČ,...
máma TÁTA, BRATR,...

hřib BEDLA, KOZÁK,...
B. Němcová K. J. ERBEN, J. FOGLEAR,...
fotbal LEDNÍ HOKEJ, VOLEJBAL

▶ 3 Podtržená slova nahraď vhodnějšími podřazenými slovy. Nejdřív si vyprávění pozorně přečti!

Meruňkový koláč

Naše paní je výborná kuchařka. TETA Tetin ovocný tvarohový moučník zná celá naše rodina. KOLÁČ Nejdříve musíme natrhat meruňky a dopravit je do kuchyně. DONĚST Teta mezitím udělá těsto. VYPRACUJE Těsto vloží do nádobí. MÍSY Přidá měkký mléčný výrobek a poklade půlkami ovoce. TVAROH MERUNĚK Koláč posype žmolenkou a dá do trouby tepelně upravit. UPĚCT
Po vychladnutí teta koláč nakrájí a nabídne k teplému nápoji. ČAJI

► 4 Škrtni v řadě slovo, které do ní nepatří.

mrkev, květák, jablko, celer, paprika, zelí
 Praha, Plzeň, Brno, Vídeň, Kladno, Tábor,
 jogurt, tvaroh, máslo, sýr, salám, šlehačka
 čaj, kakao, mléko, zmrzlina, limonáda, káva, voda

► 5 Doplně do křížovky slova nadřazená a vylušti tajenku.

- a, á, e, é, i, í, y, ý, o, ó, u, ú, ů
- Čapek, Erben, Seifert
- astra, dub, trnka
- Škoda, Tatra, Fiat
- savci, plazi, obojživelníci
- Karlštejn, Křivoklát, Trosky

► Tajenka: Cvik dělá...

M I S T R A .

► 6 Doplně čísla do prázdných políček.

	slova souřadná	slovo nadřazené
hrách, čočka, fazole	8	5
kráva, kočka, slepice	1	6
červená, zelená, bílá	9	2
kladivo, šroubovák, dláto	10	7
narcis, hortenzie, sedmikráska	3	4

1 PES	6 ZVÍŘE
2 BARVA	7 NÁŘADÍ
3 RŮŽE	8 CIZRNA
4 KVĚTINA	9 LILA
5 LUŠTĚNINA	10 PILKA

► 7 Vybarvi slova souřadná stejnými pastelkami.

SMRK	KLAVÍR	BOROVICE	MODŘÍN	TŘEŠEŇ	JEDLE
PÍLE	PETRKLÍČ	HOUSLE	BROSKEV	PODLÉŠKA	FOTBAL
ASTRA	CHRABROST	ANANAS	BUBNY	HOKEJ	BLEDULE
MRKEV	HRUŠKA	LENOST	PLAVÁNÍ	FLÉTNA	DATEL
JABLKO	CELER	ATLETIKA	TRPĚLIVOST	VRABEC	KLARINET
TULIPÁN	VOLEJBAL	SALÁT	SÝKORA	PLACHOST	SNĚŽENKA

► Doplně i-y-í-ý.

lesn í rostl íny
 dřevěná m ísa
 krab íčka na šperk y
 vel íké l ízátka
 p ílná Dobrom íla
 El íška Přem yslovní
 časop ís pro mam ínk y
 s íln íce do V ídně
 k íno Pař íž
 v ybrané zboží
 b ílé tul ípán y

► Doplně ě-je.

chutný ob ěd
 v jezd do garáže
 kv ěty ve váze
 hlavní m ěsto
 zm ěřit úsečku
 zlatá hv ězda
 ob jednat si zboží
 hlasitý zp ěv
 v ědecký ob jev
 m ěsíc na nebi
 vysoká v ěž
 kv ětáková polévka
 ob ěti nehody
 ob jemný balík
 ob jektiv fotoaparátu

▶ OPAKOVÁNÍ

▶ 1 Cesta domů

Ev_l_čce se po v_yučován_í nech_tělo j_ít (pěšk_y) domů. Venku pršelo a b_yla z_l_ma. Stála před školou a mrzutě tahala za kl_íč od b_ytu, kter_ý měla pověšen_ý na krku. Najednou se objevil pán, kterého E_uva neznala. Nab_ídl se, že j_í odveze domů autem. To se Ev_l_čce zal_j_b_ílo. Už se ch_ýstala s pánem odej_ít, kd_ž se před školou nachom_í tla mam_l_nka spolužáka V_ítka B_l_číka. Moc se zlob_l_a a př_l_pomněla Ev_l_čce sl_íb, kter_ý dala rod_l_čům. Pán mez_l_t_l_m zm_zel. Ev_l_čka šla domů pěšk_y a hodně se bála, že pan_l_í B_l_číková bude rod_l_čům v_yprávět, co se stalo.

▶ a) Doplň i-í-y-ý.

▶ b) Jaký slib asi dala rodičům Evička? ŽE SE NEBUDE BAVIT S CIZÍMI LIDMI

▶ c) Podtrhni vlastní jména.

▶ d) Napiš první dvě věty v přítomném čase. EVIČCE SE PO VYUČOVÁNÍ NECHCE JÍT PĚŠKY DOMŮ. VENKU PRŠÍ A JE ZIMA.

▶ e) Najdi příslovce a zakroužkuj je.

▶ f) Jak poznal neznámý pán, že Evička jde sama domů? MĚLA KLÍČ NA KRKU

▶ 2 Ve škole, do které Evička chodí, visí plakát od policie. Škoda, že si ho pořádně neprohlédla. Víš, co ty zvláštní značky znamenají? Zkus napsat vysvětlení rozkazovací větou.

NEBAV SE S CIZÍMI LIDMI!

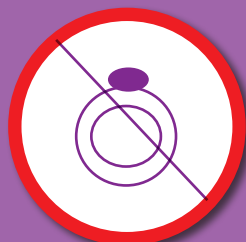
NECHOĎ NIKAM S CIZÍMI LIDMI!

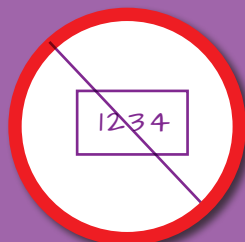
NEBER SI NIC OD CIZÍCH LIDÍ!

▶ a) Pokus se vymyslet a nakreslit jiné značky, které varují před rizikovým chováním. Diskutujte ve třídě o tom, co značky znamenají.

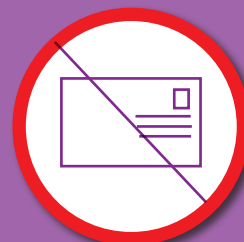
VV

NECHLUB SE DRAHYMI PŘEDMĚTY

NEPROZRAZUJ NIKOMU SVĀ HESLA

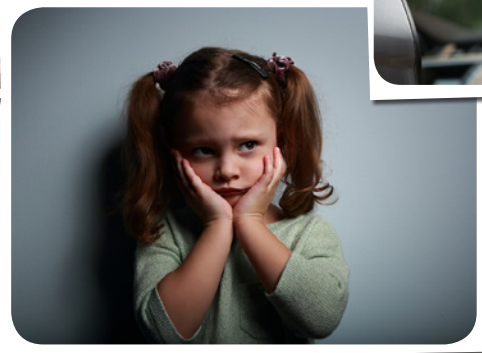
NEPROZRAZUJ SVĚ OSOBNÍ ÚDAJE

▶ 3 Podobné poučení napsal i básník Jan Susa v Básničce o Natálce:

Básnička o Natálce

Natálie jednou z rána
 potká na náměstí pána.
 On hned na ni, že ji sveze,
 do auta ať k němu vleze.
 Natálka ví, co se sluší,
 nebezpečí tady tuší.
 „Nesmím nikam s nikým cizím!
 Na nic nečekám a mizím!“

Jan Susa – Obrázková abeceda s říkankami

- ▶ a) Podtrhni slova, která se rýmuji.
- ▶ b) Vypiš spojky. ŽE, A
- ▶ c) Vypiš zájmena. ON, NI, JI, NĚMU, CO, NIKÝM
- ▶ d) Natálka vše řekla rodičům a ti se rozhodli příhodu nahlásit policii. Zkus napsat, jak vypadalo hlášení o nebezpečí, které hrozí dětem v okolí náměstí.

Dne 12. 4. došlo

K NEBEZPEČNĚMU JEDNÁNÍ NEZNÁMÉHO MUŽE NÁSLEDUJÍCÍHO
 POPISU ...

- ▶ e) Na mapě najdi Evičce nejbezpečnější cestu od školy domů a popiš, kudy má jít.

▶ 4 Pracuj s textem a obrázky:

Mikuláš, Ježíšek, pan Vrána a my

Knížka je úsměvným vyprávěním malého kluka o nejkouzelnějším a nejvoňavějším období roku. Prosinec je měsíc, kdy se pořád něco děje. Někdy se třeba půl roku nestane nic, ale v prosinci se děje jedna věc za druhou.

Když tatínek v předvánočním čase přijde z púdy a má ve vlasech pavučiny, všichni víme, že byl hledat betlém. Tatínek si na betlém velice potrpí. Když byl tak velký asi jako já, vyrobil mu ho jeho dědeček ze dřeva lesních stromů. Tatínekův dědeček nebyl řezbář, ale hajný, což je na betlému vidět. Že nebyl řezbář, se pozná podle toho, že postavičky nemají vlastně žádné obličejy. Z hranatých hlav jim trčí jen velké nosy. Jako zobany. A že byl hajný, se dá uhádnout z toho, že Ježíškova maminka Marie má sukni z šupinek smrkové šišky, pastýři mají kožíšky ze šišek borovic a ovečky jsou z malých šištiček modřínu. Ježíškovy jesličky vypadají přesně jako krmelec pro srnky. Ale Ježíškovi to může být jedno, protože v těch jesličkách neleží. Nikdy tam ani neležel. Na Ježíška si tatínekův dědeček netroufl.

A když se ho prý někdo zeptal, proč tam Ježíšek není, řekl pokaždé: „A viděl ho snad někdy někdo?“

Tak nám to tatínek každý rok vypráví.

A ještě má ten starý betlém jednu zvláštnost.

Ze tří králů, co šli k jesličkám, byl černý jenom Baltazar. My ale máme černého i Melichara. Tatínekův dědeček se totiž při jeho vyřezávání ošklivě pořezal a tou krví Melicharova dřevěná hlava napřed zrudla a potom zčernala.

Zatímco v jiných betlémech se to lidmi hemží jak na vánočním trhu, my máme kvůli pradědečkově nehodě s Melicharem figurek jen sedm. Říznutím ztratil spoustu krve a všechnu trpělivost, takže celý betlém sestává jenom z Josefa, Marie, dvou šiškových pastýřů a tří králů, z toho dvou černých.

„Je jedno, jakou kdo má tvář,“ říká tatínek pokaždé, když staví Melichara mezi ostatní figurky. A pak nás upozorní, že na betlému je nejkrásnější, jak jdou všichni v dobré vůli k jednomu cíli.

„Tohle kdyby lidi jednou pochopili,“ vzdychne a jemně pohladí zčernalého krále Melichara, který nese tím správným směrem krev našeho rodu.

Miloš Kratochvíl – Mikuláš, Ježíšek, pan Vrána a my

▶ a) Kdo je na obrázku vpravo?

JOSEF, MARIE, JEŽÍŠEK

▶ b) Kdo vyřezal dřevěný betlém? TATÍNKŮV DĚDĚČEK

▶ c) Která figurka v betlému chybí? JEŽÍŠEK

- ▶ d) Napiš vzorec podtrženého souvětí. KDYŽ VI A V2; V3, ŽE V4.
- ▶ e) Napiš větu v jednotném čísle. Z HRANATÉ HLAVY TRČÍ JEN VELKÝ NOS.
- ▶ f) Jak se jmenovali tři králové? KAŠPAR, MELICHAR, BALTAZAR
- ▶ g) Proč je v ukázce Melichar černý? DĚDEČEK SE ŘIZL A KREV HO OBARVILA.
- ▶ h) Najdi zájmena a urči jejich druh. JÁ, HO, TOHO, JIM, TĚCH, NĚKDO
- ▶ ch) Urči mluvnické kategorie u **slov**. Doplň do tabulky.

	pád	číslo	rod	vzor
DŘEVA	2.	J.	STRŽ.	MĚSTO
KOŽÍŠKY	4.	MN.	MUŽ.NEŽIV.	HRAD
KRÁLŮ	2.	MN.	MUŽ.ŽIV.	MUŽ
HLAVA	1.	J.	ŽEN.	ŽENA
VŮLI	6.	J.	ŽEN.	RŮŽE

- ▶ i) Najdi příslovce. VELICE, VLASTNĚ, PŘESNĚ, TAM
- ▶ j) Přepiš souvětí bez použití přímé řeči. TATÍNEK ŘÍKÁ, ŽE JE JEDNO, JAKOU MÁ KDO TVÁŘ
- ▶ k) Z čeho je vyroben popisovaný betlém? Je možné vyrobit betlém i z jiného materiálu? PŘÍRODNINY Z LESA, SLÁMA, ŠUSTÍ, PERNÍK, KERAMIKA, KRAJKA
- ▶ l) Vysvětli, co je to betlém. Betlém - město narození Ježíše.
betlém - zobrazení narození Ježíše.
- ▶ m) Víš, co je to koleda? ŽÁDOST O VÝSLUŽKU, KOLEDA
- ▶ n) Vyznáš se v kalendáři? Doplň k události správné datum.

VYBER SI:	5. 7.	28. 9.	28. 10.	6. 12.	21. 12.	24. 12.	31. 12.	1. 1.	6. 1.
Mikuláš	6.12.	vznik Československa	28.10.	svátek Cyrila a Metoděje	5.7.				
Silvestr	31.12.	Tři králové	6.1.	Nový rok	1.1.				
zimní slunovrat	21.12.	svátek sv. Václava	28.9.	Štědrý den	24.12.				

- ▶ o) Do příběhu se vloudilo několik slov, která tam nepatří. Najdi je a vypiš (dodržuj pořadí, jak jdou za sebou). Zjistíš, proč zvířátka zahrnala straku.

I zvířátka chtěla udělat radost Ježíškovi

Lidé přicházeli k jesličkám a přinášeli různé dárky straka. Příběhla i zvířátka. Každé dárek přineslo to, co má nejraději. Veverka oříšky, medvěd med, kočička někde smetanu, sýkorky semínka slunečnice, vydra čerstvou rybu. Pejsek slíbil ukradla, že bude Ježíška hlídat. Objevila se i straka a přinesla Ježíškovi zlatý řetizek. Ostatní zvířátka ji ale zahrnala.

STRAKA DÁREK NĚKDE UKRADLA.

STŘÍDÁNÍ HLÁSEK PŘI ODVOZOVÁNÍ

1 Změny samohlásek

1	dloužení	zahrada - zahrádka
2	krácení	létat - letec
3	jiná samohláska	dům - domek

Napiš číslo změny.

mráz - mrazík	1
hrad - hrádek	1
léto - letní	2
moucha - muška	3
kůl - kolík	3
tráva - travička	2
mléko - mlíčko	3

síla - silný	2
nůž - nožik	3
list - lístek	1
vlas - vlásek	1
zub - zoubek	3
mák - makovice	2
řemen - řemínek	3

2 Změny souhlásek

Napiš změny.

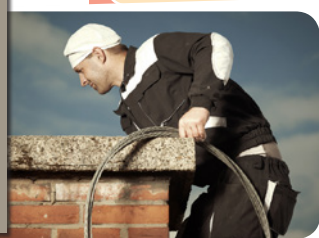
k-č	ruka - ručka
c-č	slepice - SLEPIČKA
h-ž	STUHA - stužka
ch-š	prach - PRÁŠEK

s-š	NOSIT LISTY - listonoš
z-ž	porazit - PORAŽENÝ
t-c	splátka - SPLÁCET
d-z	přiřadit - ŘAZENÝ

3 Skupiny hlásek při odvozování - přípony -ský, -cký, -ští, -čtí

Přidej přípony -ský, -cký, -ští, -čtí k uvedeným slovům, zapiš je správně do tabulky.

	-ský	-cký	-ští,	-čtí
hora	horský	_____	horští	_____
škola	ŠKOLSKÝ	_____	ŠKOLŠTÍ	_____
město	MĚSTSKÝ	_____	MESTŠTÍ	_____
dílna	DÍLENSKÝ	_____	DÍLENŠTÍ	_____
otrok	_____	OTROCKÝ	_____	OTROČTÍ
Itálie	ITALSKÝ	_____	ITALŠTÍ	_____
kominík	_____	KOMINICKÝ	_____	KOMINIČTÍ

a) Jak pracuje kominík?

TĚŽCE, ODVÁŽNĚ, PEČLIVĚ

b) Proč je jeho práce důležitá?

ZABRÁNÍ VZNÍCENÍ SAZI

Doplň i-í-y-ý.

hliněné kuličky
 vyři hnizdo
 lesni mytina
 léčivé bylinky
 špičaté špendliky
 veliká přesila
 hadisykot
 bilé obinadlo
 silny Bivoj
 dlouhé slabiky
 vysety hrášek
 nenasytny byložravec
 krmitko pro ptákuy
 plyšová myška
 zviřátko v kleci

Doplň čárky nad samohlásky.

kysele mleko
 zeleny hrašek
 dobre jídlo
 umlety mak
 klouzačka pro Adelku
 umineny oslik
 kvetouci sad
 dřevene hrabe
 horska řička
 krásne leto

► 4 Slova v závorce přepiš do správného tvaru.

V lese byl (nebe) NEBESKÝ klid. Neuměli se v lese chovat, byli to (město) MĚSTŠTÍ lidé. Za rohem je (pekař) PEKAŘSKÝ krámek. Alexandre Dumas a Victor Hugo byli (Francouz) FRANCOUZŠTÍ spisovatelé. Ze dvora se vyřítili dva (řezník) ŘEZNIČTÍ psi. Viděli jsme film, ve kterém mluvili o svém životě tři (Tibet) TIBETŠTÍ mniši. (Afrika) AFRIČTÍ sloni jsou prý divočejší než sloni z Asie.

► 5 Najdi a vypiš názvy měst a utvoř z nich přídavná jména v jednotném i množném čísle.

A	V	O	N	R	B	W	T	T	H
C	V	O	F	O	N	Z	I	P	T
O	Ň	A	D	A	K	Q	H	L	A
L	V	T	R	T	O	B	D	Z	H
S	F	E	E	T	J	B	Š	E	A
T	O	P	O	D	S	R	Í	Ň	R
J	D	L	T	D	G	O	Ř	G	P
B	X	I	Q	U	X	M	B	R	G
D	L	C	O	L	O	M	O	U	C
D	F	E	E	T	N	I	D	Q	P

1	PRAHA	PRAŽSKÝ	PRAŽŠTÍ
2	OSTRAVA	OSTRAVSKÝ	OSTRAVŠTÍ
3	TEPLICE	TEPLICKÝ	TEPLIČTÍ
4	OLOMOUC	OLOMOUCKÝ	OLOMOUČTÍ
5	DOBŘIŠ	DOBŘIŠSKÝ	DOBŘIŠŠTÍ
6	PLZEŇ	PLZEŇSKÝ	PLZEŇŠTÍ
7	KADAŇ	KADAŇSKÝ	KADAŇŠTÍ
8	BRNO	BRNĚNSKÝ	BRNĚNŠTÍ

► 6 Utvoř tvar 1. pádu množného čísla a spoj s vhodným podstatným jménem. S utvořenými dvojicemi slov tvoř věty.

český	<u>čeští</u>	detektivové
řecký	<u>ŘEČTÍ</u>	herci
anglický	<u>ANGLIČTÍ</u>	výrobci

VZOR: Čeští výrobci mají co nabídnout.

INDIVIDUÁLNÍ ANGLIČTÍ DETEKTIVOVÉ MAJÍ NEJVÍCE VYŘEŠENÝCH PŘÍPADŮ.

ŘEČTÍ HERCI MAJÍ BOHATOU HISTORIÍ.

↻ Doplň i-í-y-ý.

jemý zášyp
 slavlk a skřlvan
 lldová výšllvka
 skleněý tallř
 střevlce z lýka
 vypraný llmeček
 vyhladovělé zvlře
 nočl hlldač
 vlldnl lldé
 kyselé vlšně
 převykujlcil doytek
 uvltá kytlce
 nlčlvá vlchřlce
 toplt plllnaml
 bllá lyslnka
 vychytralá llška
 hllněná mlska

↻ Doplň u-ů-ú.

úklid byú
 dubová kůra
 můj názor
 smrtelná úzkost
 úorodná půda
 nezlomná vůle
 obytná půda
 růžová růžička
 ostré nůžky
 chladný únor
 výborný štrůdl
 lázeňská kůra

ZDVOJENÉ SOUHLÁSKY

1 Rozlišuj význam! Napiš vhodné věty k dvojici slov.

poddaný KRÁL MÁ SVÉ PODDANÉ.
 podaný DOPIS DNES PODANÝ DORUČÍ POŠTA ZÍTRA.

rání TATO ZPRÁVA HO RANÍ.
 ranní RANNÍ ŽUPAN JE LEHKÝ.

nejjistější NEJJISTĚJŠÍ JSOU DVA ZÁMKY.
 nejistější JE SI STÁLE NEJISTĚJŠÍ.

2 Odděl předponu a příponu u podtržených slov.

raní káva, kamenný most, rozzřuřený tygr, skřivani zpěv, telefonní přístroj, skautský oddíl,
rozpálená kamna, rozzřuřený tygr, rostlinná potrava, nejjasnější hvězda, nezákonný postup,
sloní výběh, babičin koláč, bezzubé miminko, ramenní kloub, plamenná řeč, černošťí
 zpěváci, nepříjemná povinhost, zručný kameník

3 Napiš jedním slovem.

Stařenka, která nemá zuby, je BEZZUBÁ.
 Člověk, který musí poslouchat svého pána, je jeho PODDANÝ.
 Malby, které jsou namalovány na stěně jeskyně, jsou JESKYNNÍ.
 Pán, kterého neposlechl jeho pes, se na něj ROZZLOBÍ.
 Most, který je vybudovaný z kamene, je KAMENNÝ.
 Míč, který patří Aničce, je ANIČČIN.
 Místo, kde je největší sucho, je místo ze všech NEJSUŠŠÍ.
 Vánoční stromek začal zářit, on se ROZZÁŘIL.

4 Spoj obě části přísloví.

E	Lepší vrabec v hrsti,	létají třísky.
C	Kdo chce psa bít,	nežli holub na střeše.
A	Když se kácí les,	dál doskáče.
D	Kde nic není,	hůl si vždy najde.
B	Ranní ptáče	ani smrt nebere.

Dokážeš přísloví vysvětlit? Dopiš k přísloví písmeno vysvětlení.

- Při práci může vzniknout i škoda.
- Vstávej brzo, uděláš více práce.
- Když chceš někomu ublížit, vymyslíš si důvod.
- To je velká bída.
- Spokoj se s tím, co máš.

Doplň s-z-ss-zz.

ro z házené hračky
 rozzlobený člověk
 ro zdělený majetek
S hromáždění obyvatel
Z troskotaná loď
S plašený kůň
 bezzásadový velitel
 představení s končilo
 be z hlučný motor

Doplň vhodné předpony.

ROZzářené oči
PO slat dopis
BEZcenné věci
ROZkrájený dort
BEZlistý strom
 krásný VYhled
PŘIpálená omáčka
PROhraná bitva
DOmluvené podmínky
U krytý poklad

PAMATUJ!

RÁNO – RANNÍ KÁVA
 RANÝ = BRZY DOZRÁVAJÍCÍ – RANÝ SALÁT
 ANNA – ANIČKA, ANČA, ANINKA, ANUŠKA
 PANNA – PANNY, PANEN, PANENKA

SLOVA PŘÍBUZNÁ

▶ 1

lékárna	lednička	ledovat	prales	zledovatěly	ledvina
ledař	lékař	léky	ledovec	lékařský	náledí
lesník	lékořice	lesní	vyléčit	nábytek	obyvatel
bydliště	byt	Bydžov	bytový	polesí	lesy
lesík	odjet	ubytovna	vjezd	dojezd	zalesněný
objezd	nadlesní	přejezd	jeskyně	Lesněnka	vyjet

▶ a) Vybarvi stejnou barvou slova příbuzná ke kořenům **lék**, **les**, **led**, **byt**.

▶ b) Víš, jak vznikla tato slova?

lesopark LESNÍ PARK

samoobsluha OBSLUHOVAT SE SAMI

autoservis SERVISOVAT AUTO

Vyšehrad HRAD VYSOKO

Znáš ještě jiná taková slova? PAROPLAVBA

▶ c) Ke každému slovu napiš slovo zdobněle. Podtrhni kořen obou slov.

bába	<u>BABIČKA</u>
chlapec	<u>CHLAPEČEK</u>
kořen	<u>KOŘÍNEK</u>
stůl	<u>STOLEČEK</u>
vlas	<u>VLÁSEK</u>

květina	<u>KVĚTINKA</u>
dort	<u>DORTÍK</u>
kuře	<u>KUŘÁTKO</u>
světlo	<u>SVĚTÝLKO</u>
mísa	<u>MISTIČKA</u>

▶ 2 Umíš doplnit tato rčení a vysvětlit je?
K doplněným slovům říkej slova příbuzná.

V nouzi poznáš PŘÍTELE.

Chybami se člověk učí.

Na hrubý pytel hrubá ZÁPLATA.

Naděje umírá jako POSLEDNÍ.

Strach má veliké OČI.

▶ 3 Spoj, co k sobě patří (lidovou moudrost a vysvětlení).
A vymýšlej slova příbuzná k podtrženým slovům.

Je <u>lakomý</u> .	Má obě ruce levé.
Je <u>nešikovný</u> .	Utáhnout na vařený nudli.
Svěřit něco nepravé osobě.	Nechá si pro <u>korunu</u> vrtat koleno.
Lehce někoho <u>oklamat</u> .	Udělat kozla zahradníkem.

Napiš antonyma.

- sladký – SLANÝ
- bohatý – CHUDÝ
- tichý – HLUČNÝ
- drahý – LEVNÝ
- pravda – LEŽ
- těžký – LEHKÝ
- obr – TRPASLÍK
- zima – TEPLO
- zlý – HODNÝ
- spí – BDÍ
- nadává – CHVÁLÍ
- rychle – POMALU
- náročný – SKROMNÝ
- pomalý – RYCHLÝ

Doplň i-í-y-ý.

- l^yčené střevⁱce
- špⁱnavé oblečenⁱ
- lⁱbez^{ný} květ
- bⁱlé leknⁱn^y
- větr^{ný} ml^ýn
- svⁱtⁱcⁱ nápsⁱs
- vyk^opan^y přⁱ kop
- zajⁱc klⁱčkuje
- úzká ulⁱčka
- popⁱnavé rostlⁱn^y
- prⁱncezna Krasomⁱla

▶ SKUPINY BĚ-BJE, PĚ, VĚ-VJE, MĚ-MNĚ

▶ 1 Skupiny bě-bje

▶ Doplň do slov ě / je. Slova s **-ě-** vybarvi červeně, s **-je-** modře.

b_Ě_žný	ob_JE_mný	b_Ě_lostný	výb_Ě_h	ob_JE_m	zbab_Ě_lac
sb_Ě_rný	ob_JE_ktiv	ob_Ě_d	odb_Ě_r	ob_JE_vil	B_Ě_tuška
ob_JE_zd	ob_Ě_h	ub_Ě_hl	b_Ě_žky	ob_Ě_tavost	nab_Ě_račka
ob_Ě_tovat	ob_JE_dnávka	ob_JE_kt	ob_JE_v	b_Ě_žec	b_Ě_lásek

▶ Doplň tabulku.

PODSTATNÉ JMÉNO	SLOVESO	PŘÍDAVNÉ JMÉNO
objev	OBJEVIT, OBJEVOVAT	OBJEVENÝ
OBĚŤ	OBĚTOVAT	obětavý
BĚH	běhat	BĚHAVÝ
bělidlo	BĚLIT	BĚLENÝ
VÝBĚH	VYBĚHNOUT	vyběhaný

▶ 2 Doplň do vět vhodná slova z nabídky.

Nabídka: OBĚD, OBĚŤ, OBJET, OBJEV

Naši předkové přinášeli bohům OBĚŤ.
 Lékaři učinili nečekaný OBJEV.
 Mám recept na chutný OBĚD.
 Tuhle překážku musíš OBJET.

▶ PAMATUJ!

Ve skupině **pě** se píše vždy pouze **-ě**, protože žádná předpona nekončí na **p**.

▶ 3 Skupina pě – doplň chybějící písmena. ▶ Rčení = krátká průpovídka vyjadřující určitou životní zkušenost.

ptačí zpěv, úzká pěšina, pěvecký sbor, pět korun, vítěz pětiboje, pěna do koupele, pěstitelé zeleniny, pěší zóna, vysoké napětí, dospělý divák, liščí doupek, trpělivý pěstoun, zlomené zápěstí, opěrná zeď, zbytečný spěch, malá pěnkava, špatný prospěch, pěšinka mezi záhonky

▶ 4 Doplň do vět slova z nabídky? Co je na nich zvláštní?

objel, objevitel, objemný, objetí, Objevitel, objednal, objevoval, objekt, objektiv, vjel, vjem

Byl jednou jeden OBJEVITEL a ten jezdil celý život po světě a něco OBJEVOVAL. Když se vrátil z cest domů, přivítalo ho manželčino vřelé OBJETÍ. Tento zrakový VJEM zachytil OBJEKTIVEM fotoaparátu. OBJEVITEL si OBJEDNAL domů balík. Balík byl velmi OBJEMNÝ, protože v něm bylo kolo. S kolem OBJEL celý OBJEKT a VJEL do garáže. Do konce života už jezdil jen na kole.

▶ 5 Skupiny vě-vje

▶ Doplně / je.

Cyklista vJEl do příkopu. Přines vĚdro na vodu. Pes zavĚřil stopu. VĚdecký obJEv zachránil mnoho lidských životů. ProvĚrka vašich vĚdomostí dopadla skvĚle. Záhadná vĚštba se vyplnila. PodJEzd pod dálnicí byl zaplavený vodou. VĚdec se svĚdomitě připravoval na obhajobu svého obJEvu. Pod VĚrou se zlomila vĚtev. VJEzd do dvora byl zavřený. NevĚř zcela svým zrakovým vJEmům.

▶ 6

▶ Doplně tabulku mě / mně.

strmý	strmější	strmě
TEMNÝ	temnější	TEMNĚ
JEMNÝ	jemnějí	JEMNĚ
letmý	LETMĚJŠÍ	LETMĚ
VÝZNAMNÝ	VÝZNAMNĚJŠÍ	významně

▶ 7

▶ Doplně mě / mně.

Zřejmě Ě mi špatně rozumNEl.

U potoka rostou pomNEnky.

Všichni se těšíme na letní

mĚsíce. Martin si našel

výhodné zamĚstnání.

Tato domNEnka se našťěstí

nepotvrdila. Dříve nosili lidé

vodu v koženém mĚchu.

Jak jsi ho mohl tak

zesmĚšnit? V dubnu

bývá promĚnlivé počasí.

V zemĚdělství pracuje málo

mladých lidí. Sledovali jsme

zatmĚní Slunce.

V zámku se pěstovaly

zjemNElé mravy. Ve své práci

dosahoval jen průmĚrných

výsledků. Náhle se setmĚlo

a bylo slyšet hřmĚní.

Tam Ější obyvatelé žili

skromNE.

▶ 8

▶ Doplně do slov ě / je. Slova s -ě- vybarvi červeně, s -je- modře.

v <u>JE</u> zd	p <u>Ě</u> šina	v <u>Ě</u> tev	vý <u>JE</u> zd	ob <u>JE</u> m	zbab <u>Ě</u> lec
pro <u>JE</u> v	v <u>Ě</u> ta	ob <u>Ě</u> d	výb <u>Ě</u> h	sv <u>Ě</u> domí	B <u>Ě</u> tuška
ob <u>JE</u> zd	ob <u>Ě</u> h	v <u>Ě</u> dec	V <u>Ě</u> ra	ob <u>Ě</u> tavost	v <u>Ě</u> žička
zp <u>Ě</u> v	ob <u>JE</u> dávka	ob <u>JE</u> kt	ob <u>JE</u> v	sv <u>Ě</u> dectví	p <u>Ě</u> šák
úsp <u>Ě</u> ch	souv <u>Ě</u> tí	b <u>Ě</u> dovat	pov <u>Ě</u> tí	ob <u>JE</u> kt	v <u>Ě</u> řitel

▶ 9

▶ Doplně věty vhodnými slovy: vĚtvičky, pĚšinka, bezvĚdomí, vĚnec, obJEtí, ovĚnčen, vĚtrná, nevĚří. Do slov doplně / je.

Zraněný člověk byl v hlubokém BEZVĚDOMÍ. Do vlasti se vrátil OVĚNČEN slávou.

Sytý hladovému NEVĚŘÍ. Na svátek svaté Barbory si dávají děvčata do vázy třešňové

VĚTVIČKY, aby v teple rozkvetly. Krajinou se přehnal VĚTRNÁ bouře. Teprve

matčino OBJETÍ uklidnilo vyděšenou Evičku. Úzká PĚŠINKA vedla mezi

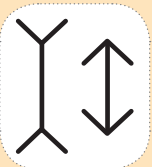
záhonky až k altánku. Statečný pes dostal za odměnu VĚNEC špekáčků.

▶ ZRAKOVÉ KLAMY

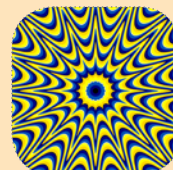
Co vidíš na první pohled?

Vidíš vázu nebo dva psy?

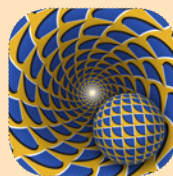

Myslíš si, že je některá ze svislých čar na obrázku

delší? Svě tvrzení ověř pomocí pravítka.

Obrázky se pohybují?

▶ PSANÍ PÍSMEN Ú/Ů

▶ 1

V úterý ráno jsme se vydali na túru do hor. Došli jsme až na horskou louku, kde kvetly ocúny. V úzkém údolí se přes kameny prodírala divoká řeka. V jejích peřejích jsme zahlédli hejna pstruhůi štihlé úhoře. V hlubokých túních žili raci. Voda byla průzračně čistá. Dál po proudu bylo široké údolí s úrodnou půdou. U lesa stála skupinka domů. Nad střechami domků kroužily houfy holubů. U domů byly zahrádky s ploty z kůřů. Všude kolem pobíhala domácí drůbež. Pod lesem byly pestrobarevné včelí úly. Bylo to krásné místo.

▶ 2 **Doplň ú-ú-u.**

zánět průdušek
úcta ke stáří
 bezúčelné jednání
 borůvkový koláč
 nový skůtr
 bezúročná půjčka
úzká lávka
 neúnosné utrpení
 proutěná nůše
 holubí vrků
 zúrodněná půda
 hovězí ragů
dubová kůra
 bratrův dům
 pravoúhlý trojúhelník
 světová literatura
úzký průsmyk
 ostrý nůž
 trojúhelník a čtverec
 žlutá růže
úly pro včely
 kufr z kůže
 veliká únava
dům u řeky
dubová kůra
 náročný úkol
 noční můra
 léčebná kůra

▶ a) Doplň ú-ů.

▶ b) První dvě věty přepiš do budoucího času.

V ÚTERÝ RÁNO SE VYDÁME NA TÚRU DO HOR. DOJDEME AŽ
 NA HORSKOU LOUKU, KDE POKVETOU OCÚNY.

▶ c) Vymysli a napiš vždy tři slova, která začínají, nebo ve kterých je:

ú ÚL, ÚLET, ÚHEL

ů DŮSTOJNÝ, DŮM, DOLŮ

u UMĚNÍ, LUSTR, UMYVADLO

▶ d) V textu podtrhej všechna zvířata.

▶ e) Poznáš podle zvuků zvíře, které je vydává?

bú KRÁVA

vrkú HOLUB

mé KOZA

já OSEL

cukrú HRDLIČKA

hú SOVA

▶ f) Doplň tabulku.

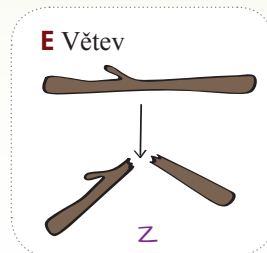
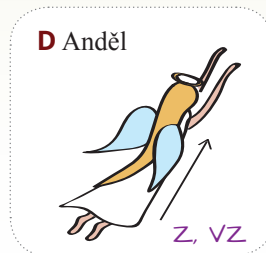
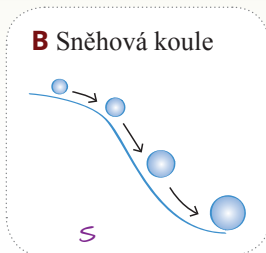
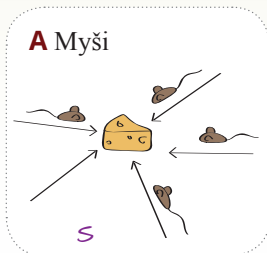
pod. jméno	příd. jméno	pod. jméno	sloveso
<u>ú</u> čel	<u>ú</u> čelný	<u>pů</u> jčka	<u>pů</u> jčit
<u>ú</u> RODA	<u>ú</u> rodný	zp <u>ů</u> sob	ZP <u>ů</u> SOBIT
dr <u>ů</u> bež	DR <u>ů</u> BĚŽÍ	v <u>ů</u> ně	VONĚT
žlutá	ŽLUTÉ	d <u>ů</u> věra	DŮVĚŘOVAT

▶ KVÍZ

PŘILETĚL K NIM ČÁP.	JEŠTĚ MU TEČE MLÉKO PO BRADĚ.	KRKAVČÍ MATKA	NOSIT SOVY DO ATHÉN.
A zbohatli	A moc rychle jí	A je dobrá matka	A pomáhat ohroženým sovám
B narodilo se jim dítě	B neumí se chovat	B je špatná matka	B uměle odchovávat mlád'ata sov
C přišlo jaro	C je mladý a nezkušený	C je zlodějka	C řešit vyřešené

▶ PŘEDPONY S-, Z-, VZ-

▶ 1 Podle obrázků vytvoř a napiš pravidla psaní předpony s-, z-, vz-.

A S - SMĚR DO CENTRA, DOHROMADY, K SOBĚ

B S - SMĚR SHORA DOLŮ

C S - Z POVRCHU PRYČ

D Z, VZ - SMĚR VZHŮRU

E Z - ZMĚNA STAVU, DOKONČENÍ STAVU

▶ 2 Z dvojice slov vyber to správné a dopiš ho do věty.

SPRÁVA – ZPRÁVA

O tvé žádosti rozhodne lesní SPRÁVA.
Nepříjemná ZPRÁVA ho zastihla nepřipraveného.

ZUŽOVALA – SUŽOVALA

Krajinu SUŽOVALA nekonečná sucha.
Cesta se u lesa ZUŽOVALA.

SVOLIT – ZVOLIT

Budeš muset ZVOLIT jednu odpověď.
Nechtěl SVOLIT s mým návrhem.

SVOLAL – ZVOLAL

Náčelník SVOLAL k poradě všechny bojovníky.
Hlasitě ZVOLAL a vyrazil do útoku.

ZBĚH – SBĚH

Kolem nehody byl hned SBĚH lidí.
Vojenský ZBĚH byl chycen a potrestán.

SBÍT – ZBÍT

Surovec chtěl ZBÍT malé štěně.
Prkýnka musíš pečlivě SBÍT k sobě.

▶ 3 Dopln správně předpony s-, z-, vz-.

Výlet

Pepík si sbalil pečlivě batoh a šel spát. Ráno ho vzbudil budík. Nestačil ani sníst snídani a vyrazil na nádraží. U pokladny už byl sběh cestujících. Všichni pospíchali a stěžovali si na pomalou paní v pokladně. Jejich hubování ještě více ztěžovalo její práci. Neustále dělala chyby a snažila se je v počítači spravit. Najednou všechno ztichlo. Bylo slyšet čarokrásný zpěv. Některým lidem začaly dokonce z očí stékat slzy. Uprostřed nádraží stál zlatý pták Fénix a zpíval. Lidé si vzpomněli na všechno krásné, co v životě zažili a spatřili. Po chvíli pták roztáhl křídla a vzlétl k nebi. A pak se Pepík probudil. Popadl sbalený batoh a utíkal na nádraží. Snad mu vlak neujde.

▶ SLOVOTVORNÝ ZÁKLAD, PŘÍPONA A PŘEDPONA

▶ 1 Zkus složit slova z krabiček. Zapiš co nejvíce slov, která poskládáš z částí v jednotlivých krabičkách.

roz-, bez-, ne-,
pře-, vy-, od-, z-,
ú-, při-, ná-, do-

PŘEDPONA

-hrad-, -vod-, -chov-
-let-, -mysl-, -lěč-
-byt-

SLOVOTVORNÝ ZÁKLAD

-ství, -ský, -stvo,
-ný, -natý, -ící, -itel
-ek, -ník, -ička

PŘÍPONA

PŘEHRAVNÍK, ÚVODNÍK, NELETÍCÍ, ÚMYSLNÝ, NELÉČÍCÍ, ODBYTÝ

▶ 2 Z dvojice slov vyber slovo bez předpony a napiš ho do křížovky.

- únor – údiv
- obědy – objet
- výlet – vítěz
- surovec – stažení
- sláma – spadl

Pro život je

R O Z U M

velmi důležitý.

1	Ú	N	O	R					
2				O	B	Ě	D	Y	
3	V	I	T	Ě	Z				
4			S	U	R	O	V	E	C
5	S	L	Á	M	A				

▶ ZÁBAVNÉ PŘEMÝŠLENÍ

Přečteš tento text?

LKISDÝ MEZOK JE ÚSAŽNÝ. SČATÍ MU
K PEČTŘENÍ TXETU JEN PVRNÍ A POLSEDNÍ
PÍMSENA SOLV NA SRPÁVÉN M SÍTĚ,
OTSATNÍ SI DYMOLSÍ. I KYDŽ BDUE TXET
NA PVRNÍ POLHED K NEŘPČETENÍ, PO
CHCILVE VŠE BEZ PORBLÉMŮ PEŘČTEŠ.
JE TO TAK?

▶ Zkus napsat podobný text a dej ho přečíst spolužákům.

▶ 3 Dopln chybějící kořeny slov a vylušti přísloví.

Bez **PRÁC** e nejsou **KOL** áče.

Lepší **VRAB** ec v **HRST** i nežli **HOLUB**
na **STŘEŠ** e.

Na **HRUB** ý pytel **HRUB** á zá **PLAT** a.

Co se v **MLÁD** í na **UČ** íš, ve **STÁŘ** í jako
když najdeš.

Co tě ne **PÁL** í, ne **HAS** .

STAVBA SLOVA A PRAVOPIS

1 Kořen, přípona a předpona.

SLOVO MÁ TYTO ČÁSTI			
PŘEDPONA	KOŘEN	PŘÍPONA	KONCOVKA
pře	křik	ovat	_____
vy	křik	nout	_____
za	křik	l	ý

Doplň i-í-y-ý.

chytrá liška
 livance s malinami
 syrová zelenina
 vyleštěny nábytek
 bilé mydlo
 umyty obličej
 šikovny Pepik
 anglicky jazyk
 liché čislo
 zajimavé knižky
 liskové ořišky
 léčivé bylnky
 seminko cibule
 stoletá lipa
 červeny rybiz
 zabitá myš
 špinavé uši
 sito na mouku

2

Starý hrad

Kousek od naší vesnice stojí hradní zřícenina. Ve starých pověstech se vypráví o stavbě mohutného hradu na skále. Hradní pán ho chtěl postavit na místě starého opevněného hradiště. Do hradeb prý nechal zazdít neposlušné obyvatele podhradí, aby i po smrti chránili hradní poklady. U hradu nechal vybudovat krásnou zahradu, o kterou se starali čtyři zahradníci. Nedaleko hradu byly ohrady plné dobytka.

a) Vypiš slova příbuzná se slovem HRAD a podtrhni kořen slova.

HRADNÍ, HRADU, HRADIŠTĚ, HRADEB, PODHRADÍ, ZAHRADU,
ZAHRADNÍCI, OHRADU

b) Vypiš tvary slova HRAD z textu a vyznač koncovky.

HRAD, HRADU, HRADĚM, HRADŮ, HRADŮM, HRADĚCH
 HRADĚ

3 Předpony

Ke slovům doplň všechny možné z předpon roz-, bez-, nad-, od-, před-, pod-, pře-. Použij některá doplněná slova v pěti větách.

BEZ	branný	BEZ, NAD	účelný	NAD, POD	mořský
BEZ	křídly	BEZ	vousý	NAD, PŘE	stavba
BEZ	platná	OD, PŘED, POD, PŘE	platit	PŘE	sladit
BEZ	starostné	ROZ, OD, PŘED, PŘE	řezat	PŘE	noska
ROZ, OD, PŘE	dávat	ROZ, OD, POD, PŘE	bít	ROZ, NAD, OD, PŘED, PŘE	krojit
ROZ, OD	díl	OD, PŘED	pověď	ROZ, OD, PŘED, PŘE	pustit

1. MÁM RÁD BEZSTAROSTNÉ DĚTSTVÍ.

2. V TOM JE VELKÝ ROZDÍL.

3. ČEKÁM NA TVOU ODPOVĚĎ.

4. PŘESTAVBA DOMU SE VELMI PAVEDLA.

5. VÝMĚNA LEGITIMACE BYLA BEZPLATNÁ.

▶ 4 Přípony

▶ Za pomoci přípon /-ství, -ní, -ský, -stvo, -ně/ vytvoř z daných slov slova odvozená.

stavba STAVEBNÍ, STAVITELSKÝ, STAVEBNĚ
 hrad HRADNÍ, HRADSKÝ
 mlýn MLÝNSKÝ
 lidé LIDSKÝ, LIDSTVO

▶ 5 Tvoříme nová slova pomocí předpon a přípon.

hradba	chov	nadjezd	stavba	nesmysl	stavitel
myslivec	odchov	hrad	dechová	podjezd	chovný
hradiště	let	oddech	lišejník	odlet	mysl
přelet	vzlet	stav	chovanec	myslivna	letišťe

▶ Slova s předponou vybarvi modře, slova s příponou vybarvi červeně.

▶ 6 Zkus vysvětlit ustálená rčení.

Pálí ho dobré bydlo. NEVÁŽÍ SI TOHO, CO MÁ.
 Nasadil by mu psí hlavu. NENAJDE NA NĚM NIC DOBRÉHO.
 Vezmi z dlaně chlup. NENÍ CO VZÍT.
 Mohl na něm oči nechat. VELMI SE MU LÍBÍ.
 Sliboval mu modré z nebe. SLIBOVAL I NEMOŽNÉ.

▶ 7 Napiš slovo v určeném pádu.

hrad (7.) hradem kniha (3.) KNIZE
 myš (6.) O MYŠI koště (7.) KOŠTĚTEM
 sešit (2.) SEŠITU sklenice (2.) SKLENICE

▶ 8 Napiš ke spojení slov číslo pádu.

do práce 2. na hřišti 6. v pračce 6. za komínem 7.
 mamince 3. vidím Janu 4. o Hance 6. Ájo! 5.
 máme český jazyk 4. bez brýlí 2. s autem 7. u Tondy 2.
 dětem 3. hýbat tělem 7. okolo rybníka 2. v Teplicích 6.

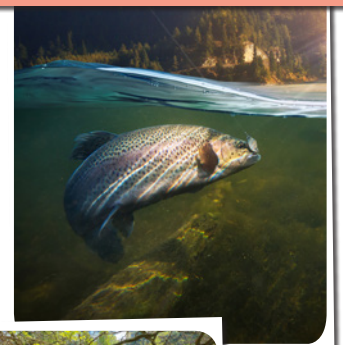

▶ Doplni i-í-y-ý.

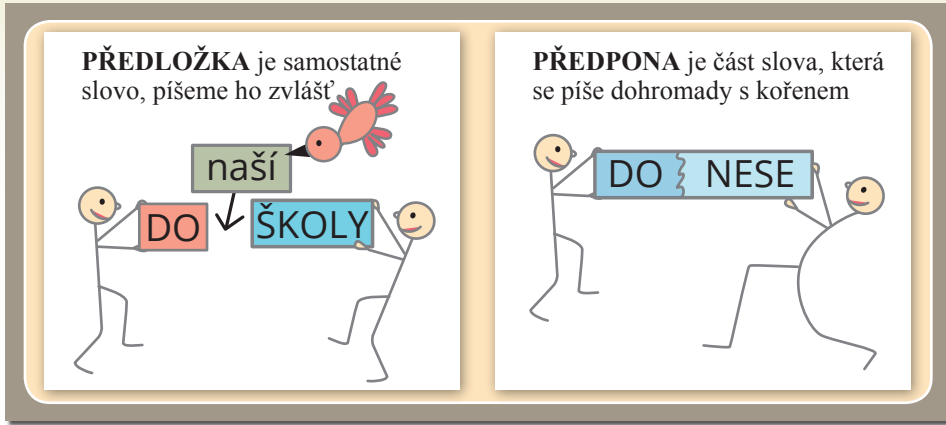
nenasytný Otesánek
 lesni vila
 rytíř Kazimir
 ježíbaba Filoména
 myšák Pišta
 vodni řiše
 mlýnský kámen
 jedovatý svitiplýn
 nepřijemný hmyz
 hlemýždi ulita
 horský průsmýk
 pytel zrni

▶ Doplni i-í-y-ý.

plynové vařiče
 zabité zviře
 krúti řizky
 pytláková smyčka
 napinavé vyprávěn
 bici hodiny
 mirný byček
 podzimni mraziky
 hbitá rybka

 Doplň i-í-y-ý.

telev izn i vys ilač
 těžké ž ivoby t
 zb ytky j idla
 rozb ité vaj ičko
 dlouh y dop is
 kapr šup ináč
 vel iký bal ik
 v ypálená c ihla
 načep yřen y vrabčák
 v ižka kostel ička
 l in y Zb yněk
 neoby dlené dom y
 plátěn y p ytl ik
 letn i b yt
 m ilé př iv itán i
 drobné sedm ikrás y

 9

Výlet

Ta cesta bude úplně bez/pečná. **P** BEZPEČNÁ Alespoň to tvrdil bez/starostný Matěj. **L** BEZSTAROSTNÝ Pojedeme bez/dospělých. **É** BEZ DOSPĚLÝCH Obejdeme se bez/mapy i jiného vybavení. **M** BEZ MAPY Cesta bude i bez/platná, protože si nemusíme kupovat žádné jízdenky. **Á** BEZPLATNÁ Průvodčí je bez/problémový a nikdy nikoho nekontroluje. **N** BEZPROBLÉMOVÝ Bez/jízdenky dojedeme až na stanici. **A** BEZ JÍZDENKY Jmenuje se Bez/družice. **O** BEZDRUŽICE Bez/námahy ujdeme deset kilometrů. **N** BEZ NÁMAHY U rybníka Bez/drev se ubytujeme v kempu. **V** BEZDREV Nemusíme si předem zajišťovat ubytování, kemp bude skoro bez/turistů. **K** BEZ TURISTŮ Plán byl bez/chybný. **Á** BEZCHYBNÝ Ale pak se vše bez/nadějně pokazilo. **N** BEZNADĚJNĚ Na nádraží jsme dorazili bez/dechu a pozdě. **Č** BEZ DECHU Vlak odjel bez/nás. **J** BEZ NÁS V dalším vlaku nás chytil revizor bez/jízdenky. **P** BEZ JÍZDENKY Po zaplacení pokuty jsme byli skoro bez/peněz. **S** BEZ PENĚZ Víš, jak asi pokračoval náš bez/vadný výlet? **Í** BEZVADNÝ

P L Á N O V Ā N Í

a) Podtržená slova přepiš na řádek za větou. Zakroužkuj písmeno u vět, v nichž je předpona bez-, a zapiš ho do mřížky tajenky.

b) Vymysli konec příběhu a řekni ho spolužákům.

c) Napiš, které chyby děti udělaly. UVĚŘILI, ŽE NEMUSÍ KUPOVAT JÍZDENKY; NEZAJISTILI SI UBYTOVÁNÍ; NEMĚLI MAPU A JÍZDNÍ ŘÁD

 10 **Převeď do množného čísla a zapiš.**

šíkovný mladík ŠIKOVNÍ MLADÍCI hluboký les HLUBOKÉ LESY
 smutný příběh SMUTNÉ PŘÍBĚHY líný kapr LÍNÍ KAPŘI

▶ VYJMENOVANÁ SLOVA PO B

▶ 1

TEKDOBY	DOBYTEK
KYBABA	BABYKA
BYRÝST	BYSTRÝ
YTB	BYT
PŘÍBTEKY	PŘIBYTEK
TBÝ	BÝT
YVATOBEL	OBYVATEL

DLBYTI	BYDLIT
BINALY	BYLINA
PAVŘISLBY	PŘIBYSLAV
KBÝ	BÝK
YLAJOB	KOBYLA
BYEKTNÁ	NÁBYTEK
YČEJOB	OBYČEJ

▶ a) Rozlušti a zašifrovaná vyjmenovaná slova po B a napiš je správně.

▶ b) Vyber názvy zvířat a seřaď je podle abecedy. BÝK, DOBYTEK, KOBYLA

▶ 2

Známky

Zbyšek sbírá už několik let známky. Pečlivě je ukládá do krabic a alb. Neodbytně vyzývá všechny známé, aby mu známky přinesli. Pečlivě prohlíží každý nový úlovek. Dopřuje si i s dalšími filatelisty rád chodí na burzu. Nejraději má známky s obrázky zvířat.

▶ a) Doplni i-i-y-ý.

▶ b) Najdi a vysvětli slova cizího původu.

▶ 3 **Vylušti tajenku.**

1. rostlina
2. matka hříbátka
3. otec telátka
4. zvyk
5. existovat
6. žíví se rostlinami

Špatná lidská vlastnost je

L A K O T A

PŘ

Vylušti v přesmyčkách býložravce.

kýb _____	<u>BÝK</u>	fižara _____	<u>ŽIRAFA</u>
ceov _____	<u>OVCE</u>	nelej _____	<u>JELEN</u>
bokyla _____	<u>KOBYLA</u>	někda _____	<u>DANĚK</u>
nasr _____	<u>SRNA</u>	braze _____	<u>ZEBRA</u>

▶ VYJMENOVANÁ SLOVA PO L

▶ 1

ŽELY	LYŽE
LOTÝK	LÝTKO
SETLYŠ	SLYŠET
SKATBLÝ SE	BLÝSKAT SE
PYŠL	PLYŠ
NELYPĚK	PELYNĚK
VAZLYKT	VZLYKAT

PLVAÝTT	PLÝTVAT
LMÝN	MLÝN
YNPLOUT	PLYNOUT
LÝSY	LYSÝ
KOLÝ	LÝKO
LYPOKAT	POLYKAT

▶ a) Rozlušti zašifrovaná vyjmenovaná slova po L a napiš je správně.

▶ b) Vyber slovesa a seřaď je podle abecedy. BLÝSKAT SE, PLYNOUT, PLÝTVAT, POLYKAT, SLYŠET, VZLYKAT

▶ 2

Narozen lný

Malá Lduška má dnes narozen lný. Mam lnka jí upekla sladký čokoládový dort.

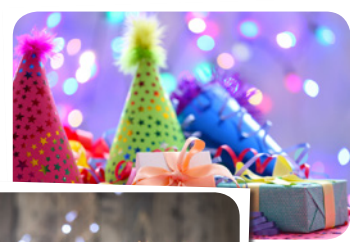
Byl ozdobený pěti svíčkami. Tat lnek pro Ldušku v yrobil dřevěnou postýlku pro její

oblíbenou panenku Sárku. Od bab lčky dostala krásné šaty, které bab lčka sama uš lla.

Dědeček jí koup ll plyšového medvídka. Na oslavu př lšly i dět l z vesn lce a př lnesly

malé dárečky. Rod lče ozdob lli stůl a postav lli ho na zahradu pod v lšň l. Večer

rozsv lt lli lamp lon l, které v lsely na provázku nad stolem. Oslava se v ldař lla.

▶ a) Dopln li-í-y-ý.

▶ b) Vypiš slovesa. MÁ, UPEKLA, BYL, VYROBIL, DOSTALA, UŠILA, KOUPI, PŘIŠLY, PŘINESLY,

OZDOBILI, POSTAVILI, ROZSVÍTILI, VISELY, SE VYDAŘILA

▶ 3 Vyrob si svůj lampion.

VV

▶ VYJMENOVANÁ SLOVA PO M

▶ 1

ŘÍCHMÝ	CHMÝŘÍ
HÝLMŽĎE	HLEMÝŽĎ
MLYSIT	MYSLIT
MŠY	MYŠ
MYŠLLITO	LITOMYŠL
YM	MY
HYZM	HMYZ

TÝM	MÝT
ÝTMIT	MÝTIT
LITMÝ SE	MÝLIT SE
CHATDMÝ	DMÝCHAT
ZAKATMY	ZAMYKAT
SÝKMAT	SMÝKAT
CHONAMÝTNOUT SE	NACHOMÝTNOUT SE

▶ a) Rozlušti zašifrovaná vyjmenovaná slova po M a napiš je správně.

▶ b) Vyber názvy zvířat a seřaď je podle abecedy. HLEMÝŽĎ, HMYZ, MYŠ

▶ 2

Myslívna

Na kraj_ lesa stoj_ stará m_yslívna. Bydlí zde m_yslívvec Horák s rod_inou. Jeho manželka se jmenuje Krasom_ila a pracuje v kn_hovně. S_yn Tom_ík chod_í na v_ysokou školu. Chce pracovat jako lékař zv_ířat. U m_yslívny má malou zoologickou zahradu, kde se stará o zraněná nebo opuštěná zv_ířata. Dcera M_ila chod_í do páté tř_idy základn_í školy. Každ_ý den mus_í j_ít přes les do bl_žkého městečka. Během cest_ydo školy pozoruje př_írodu. Zná názvy rostl_in i ž_ivoč_chů v š_írokém okolí. Umí krásně malovat a chtěla by studovat na v_ýtvarné škole.

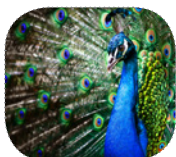

▶ a) Doplň i-í-y-ý.

▶ b) Které zaměstnání bys chtěl mít a proč? INDIVIDUÁLNÍ

▶ 3 Doplň do přirovnání názvy zvířat.

Je líný jako VEŠ. Je mokrý jako MYŠ.
 Jde pomalu jako HLEMÝŽĎ. Má sílu jako LEV.
 Má paměť jako SLON. Je vlezlý jako ŠTĚNICE.
 Je pilný jako VČELA. Je hladový jako VLK.
 Je pyšný jako PÁV. Je chytrý jako LIŠKA.

▶ VYJMENOVANÁ SLOVA PO P

▶ 1

ZTOPYVAT	ZPYTOVAT
LETYP	PYTEL
KSYP	PYSK
RÝPOTEN	NETOPÝR
ŠÝPELS	SLEPÝŠ
LYP	PYL
TITYTŘP SE	TŘPYTIT SE

PŘITÝ SE	PÝŘIT SE
OTYPOK	KOPYTO
TYKAP	PYKAT
RÝP	PÝR
ČEŘITPÝ SE	ČEPÝŘIT SE
ACHÝP	PÝCHA
TATÝPOLK	KLOPÝTAT

- ▶ a) Rozlušti zašifrovaná vyjmenovaná slova po P a napiš je správně.
- ▶ b) Vyber názvy zvířat a seřaď je podle abecedy. NETOPÝR, SLEPÝŠ

↻ 2

DOBYTEK, LIŠKA, LIBAT, LYKO, MLYN, BIČ, OBYVATEL, LYTKO, MYSLIT, PYCHA, LYŽE, KLID, BYK, LIDÉ, BIBLE, PIANO, OBYČEJ, ZBYTEK, MILÁČEK, HMYZ, PYTEL, PYR, KOBYLA, LIMONÁDA, LEPIT, ROZBIT, POLYKAT, LYSÝ, PYKAT, LIMEC, KMIN, PLYŠ, KRABICE, BYLINA, MYŠ, ČEPICE, PROPISOVAČKA, POLICE

- ▶ a) Doplni i-i-y-y.
- ▶ b) Nalezená vyjmenovaná slova a slova příbuzná vybarvi v tabulce.

V	Ý	L	E	T	P	Ý	R	P	Ř	E
Č	P	Ý	CH	A	P	Y	I	Y	Ž	E
S	Ý	K	O	R	A	B	Ý	K	T	I
M	S	O	B	Y	V	A	T	E	L	I
Ý	K	V	Y	D	R	A	K	S	Y	N
T	S	Y	Č	E	T	N	O	Í	S	Ž
S	Y	S	E	L	M	Y	Š	S	Ý	R
M	Y	K	J	B	Y	L	I	N	A	U

- ▶ c) Volná písmena napiš do tajenky, dodržuj jejich pořadí.

P Ř E Č T I S I K N Í Ž K U !

▶ VYJMENOVANÁ SLOVA PO S

▶ 1

Květina bez vody začne _____.	USYCHAT
V zimě se často sníh začne hustě _____.	SYPAT
Mléčný výrobek Eidam je _____.	SÝR
Pokrm tepelně neupravený je _____.	SYROVÝ
Člověk, který se vydatně najedl, je _____.	SYTÝ
Sova, o které se říkalo, že přivolává neštěstí, je _____.	SÝČEK
Had při obraně začne _____.	SYČET
Karel IV. byl _____ Jana Lucemburského.	SYN
Větší hlodavec, ke kterému se přirovnávají nenasytí lidé, je _____.	SYSEL
Drobný hmyzožravý pták, který u nás přezimuje, je _____.	SÝKORA

- ▶ a) Podle nápovědy urči vyjmenované slovo a zapiš ho do druhého sloupce.
- ▶ b) Z vyjmenovaných slov vyber podstatná jména, seřaď je podle abecedy a zapiš. SÝČEK, SÝKORA, SYN,
SÝR, SYSEL
- ▶ c) Z vyjmenovaných slov vyber slovesa, seřaď je podle abecedy a zapiš. SYČET, SYPAT, USYCHAT

↻ 2

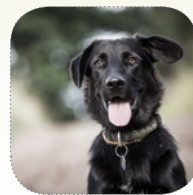
V nouzí poznáš přítele.

Konečně příšla pořádná zíma. Rýbník za vesnící začal zamrzat. Míchal se už těší, jak sí zabruslí. Jeho přítel Fílíp ho varoval, že led ještě není dost sílný. Ale Míchal ho odbýl a šel bruslit sám. Fílíp šel žalovat mamínce Míchala. Ta se rozzlobíla a běžela s Fílípem k rýbníku pro lehkomýslného sýna. Příšli právě na poslední chvílí. Pod Míchalem se prolomíl led. Vísel na krají krý, zoufale volal o pomoc a chvílemí i polýkal ledovou vodu. Mamínka se snažíla sýnoví pomocí a Fílíp běžel pro strýce Víktora, který je hasíč. Příběhlo více lídí a Míchal býl zachráněn. V kuchýní, zabalenýv teplé dece, píl horký čaj a zpýtoval své svědomí. Býl Fílíp jeho kamarád, i kdýž žaloval?

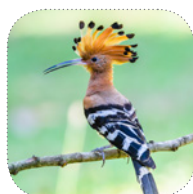

- ▶ a) Doplní i-i-y-ý.
- ▶ b) Odpověz na otázku a svůj názor vysvětlí. ANO

▶ 3 **Přirovnání**

Je tichý jako **MYŠ**. Je pilný jako **VČELA**. Nadává jako **ŠPAČEK**. Spí jako **DUDEK**.
 Je věrný jako **PES**. Zpívá krásně jako **SLAVÍK**. Je hamižný jako **KŘEČEK**. Píše jako **PRASE**.
 Krade jako **STRAKA**. Má paměť jako **SLON**. Je pomalý jako **HLEMÝŽĎ**.

▶ a) Dopln v přirovnáních názvy zvířat – vyber si z obrázků.

▶ b) Napadnou tě nějaká přirovnání nebo pořekadla obsahující vyjmenované slovo po s? Napiš je.

SYTÝ HLADOVĚMU NEVĚŘÍ.

MÁ TVÁŘE JAKO SYSEL.

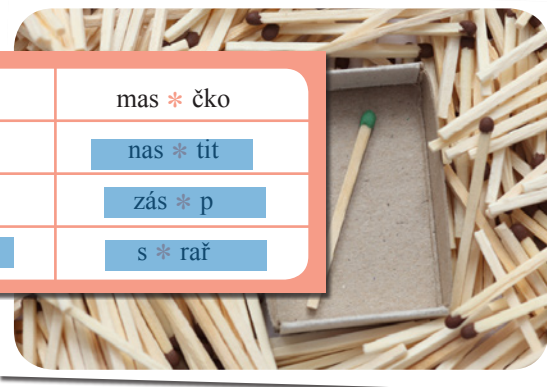
▶ 4 **Slova příbuzná**

▶ Dopln tabulku.

vyjmenované slovo	slova příbuzná				
syn	SYNOVEC	SYNOVSKÝ	SYNÁČEK	ZLOSYN	
sytý	NASYCENÝ	SYTIT SE	DOSYTA	NENASYTA	
sypat	SYPÁNÍ	POSYPAT	NÁSYPKA	SYPKÝ	ODSYPAT
syrový	SYROVINKA	SYROVÁTKA			
sýr	SÝROVÝ	SYŘIDLO	SYREČEK	SÝRAŘ	

▶ 5 **Vybarvi modře políčka kde * = y, ý**

nos * k	s * novec	pos * pat	pros * t	mas * čko
s * slík	zlos * n	s * reček	s * rka	nas * tit
s * tka	s * kot	s * korka	s * rup	zás * p
os * pky	s * tko	nos * tka	nenas * ta	s * rař

▶ VYJMENOVANÁ SLOVA PO V

▶ 1

VYSYN VÝSKATENYKY VYSOKÝ KOČKY VÝT LOPATY ŽVÝKAT PAPÍRYZ
 VYKAT KONĚ VYDRARÝČ VÝRPES VYŽLEKY VADLO POVYK VÝHEŇSLO
 VASPŘEDPONOUVY-VÝ

- ▶ a) Najdi a podtrhni vyjmenovaná slova po V.
- ▶ b) Z těchto slov vypiš slovesa. VÝSKAT, VÝT, ŽVÝKAT, VYKAT
- ▶ c) Vysvětli slova: vyžle HUBEŇOUR
výheň OHNIŠTĚ S VELKÝM ŽÁREM

▶ 2 Z dvojice slov napiš do křížovky slovo s -y-, -ý-.

1. pykat – sírka
2. sýr – bíč
3. kmítat – kobýla
4. líšaj – povýk
5. dmýchat – uvítat
6. pýcha – síly

▶ Tajenka:

P R A V D A

▶ 3

Strom

Na krají lesíka stál vysoký dub. Níkdo už nevěděl, kdo ho zasadíl. Lídé tvrdíl, že tu stojí už stovky let. V horkém létě dával chlad ívý stín lídem, kteří se vracelí z práce. V kořenech dubu sí výhrabala pelíšek zaječíce.

Na jaře se jí tu narodílo šest zajíčků. V dutíně kmenu sí našla obýdlí rodínka veverek. Od nedaleké řeky zavítala ke stromu také výdra. Ve větvích si výbudovalý hnízda sýkorký. Statný strom chráníl svá zvířátka celý rok. Na podzím příšlí lídé. Chtěl í strom pokácet, abý mohl í rozšířít sousední políčko. Lídé z vesníce však svůj strom ubráníl a zachráníl zvířátkům jejích domov.

- ▶ a) Doplň i-í-y-ý.
- ▶ b) První větu napiš v množném čísle. NA KRAJÍCH LESÍKŮ STÁLY STATNÉ DUBY.
- ▶ c) Podtrhni číslovky.
- ▶ d) Vypiš zdobněliny. LESÍK, PELÍŠEK, ZAJÍČCI, SÝKORKA, ZVÍŘÁTKA, POLÍČKO, RODINKA
- ▶ e) Zakroužkuj v textu vyjmenovaná slova po v.

▶ VYJMENOVANÁ SLOVA PO Z

▶ 1 Sestav z písmen vyjmenovaná slova.

BYZR	BRZY
ZÝNAVAT	NAZÝVAT
ZYNĚRU	RUZYNĚ
ZYJKA	JAZYK

▶ 2 Použij ve větách slovo jazyk v různém významu.

NA LÉKAŘE MUSEL VYPLÁZNOUT JAZYK. Z BOTY ČOUHAL DLOUHÝ JAZYK. NA SILNICI SE VYTVÁŘÍ SNĚHOVÝ JAZYK. UČIME SE ČESKÝ A ANGLICKÝ JAZYK.

▶ 3 Do textu doplň vhodná slova z nabídky ve správném tvaru.

Ruzyně zívát ozývat brzy mrazivá nazývat zima

Unavený chlapec ZÍVAL. V lednu se dostavilo tak MRAZIVÉ počasí, že bylo ZIMA i ve stájích. Petr musí BRZY ráno vstávat. Letiště v RUZYNI se NAZÝVÁ po prvním českém prezidentovi. V tichém lese se OZÝVÁ houkání sýčeků.

▶ 4 Práce s textem.

VL

HISTORIE MĚSTSKÉ ČÁSTI RUZYNĚ

Obec Náš Ruzyně ve středověku patřila břevnovskému klášteru. V průběhu husitských válek Martin byla přivlastněna Pražany. V roce 1900 měla vesnice Ruzyně 1142 obyvatel a do roku 1960 byla samostatnou obcí. 1. července 1960, kdy měla téměř 5700 obyvatel, byla připojena k Praze rád.

V roce 1929 se mělo z rozhodnutí vlády v Ruzyni vybudovat civilní letiště pro Prahu. Letiště bylo uvedeno do provozu roku 1937 a nahradilo letiště Praha-Kbely. Letištní terminál tehdy patřil k nejmodernějším létá v Evropě a byl oceněn zlatou medailí na Mezinárodní výstavě umění a techniky v Paříži. Dodnes je Ruzyně největší letiště v Česku a jedno z největších ve střední a východní Evropě. Na počest prvního polistopadového prezidenta došlo 5. října 2012 k přejmenování letiště letadlem v Praze Ruzyni na Letiště Václava Havla Praha.

- ▶ a) Najdi a podtrhni slova, která do textu nepatří /5/.
- ▶ b) Co je to klášter? OBYDLÍ MNICHŮ A JEPTIŠEK
- ▶ c) Kdo byli husité? STOUPENCI UČENÍ MISTRA J. HUSA
- ▶ d) Co je to terminál? MÍSTO, KUDY PROCHÁZÍ A SHROMAŽDUJÍ SE CESTUJÍCÍ
- ▶ e) Kdo byl Václav Havel? POSLEDNÍ PREZIDENT ČSR A PRVNÍ ČR

OPAKOVÁNÍ

1

Kdo se bojí, nesmí do letadla?

Strýc L. Ibor je velmí vzdělaný člověk. Ve svém oboru patří mezi významné vědce a je často zván do zahraničí. Před každou cestou vymýšlí různé způsoby dopravy. Do svého plánu se snaží nezařadit letadla. Po Evropě lze jezdit vlakem i autem, ale do Ameriky by lodí plul mnoho dní. A to je velký problém. Strýc L. Ibor se bojí létat letadlem. Pravidelně sleduje filmy o leteckých katastrofách, aby se utvrdil ve svém přesvědčení o nebezpečnosti této dopravy. Celá rodina mu jeho názor vyloučá, ale strýc se bojí stále. K Vánocům dostal poukaz na letecký тренаžér. Zde si vyzkouší práci pilota, aby se přesvědčil, že jeho obavy jsou zbytečné. Snad si létání konečně zamluje.

a) Doplň do textu i-í-y-ý.

b) Skloňuj slovo letadlo v jednotném i množném čísle.

- 1. pád LETADLO
- 2. pád LETADLA
- 3. pád LETADLU
- 4. pád LETADLO
- 5. pád LETADLO!
- 6. pád LETADLE
- 7. pád LETADLEM

- LETADLA
- LETADEL
- LETADLŮM
- LETADLA
- LETADLA!
- LETADLECH
- LETADLY

c) Vyčasuj sloveso létat v přítomném i minulém čase.

ČAS PŘÍTOMNÝ		
1.	LÉTÁM	LÉTÁME
2.	LÉTÁŠ	LÉTÁTE
3.	LÉTÁ	LETAJÍ

ČAS MINULÝ		
1.	LÉTAL JSEM	LÉTALI JSME
2.	LÉTAL JSI	LÉTALI JSTE
3.	LÉTAL (A, O)	LÉTALI (A, Y)

HRA O TREZOR

Zaškrtni správnou odpověď a doplň její číslo do kódu.

Vlož kód do zámku trezoru. Dodržuj pořadí. Když bude kód správný, trezor se otevře.

		I	Y
1	Na stole ležela miska s oříšky.	1	3
2	Zbyňkova teta se jmenuje Karla.	3	5
3	Hanka má ráda malinovou marmeládu.	6	4
4	Pes hltavě pil vodu z potoka.	8	1
5	Rybáři soutěžili ve třpytkování.	1	3
6	Rytíři dobýli starý hrad.	4	9
7	Naše kobylka bude mít brzy hříbě.	7	1
8	Proč mu vykáte?	2	6
9	Máš rád syrečky?	9	2

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	5	6	8	3	9	1	6	2

▶ SLOVNÍ DRUHY

▶ 1 Do tabulky doplň názvy slovních druhů.

OHEBNÉ	
1.	PODSTATNÁ JMÉNA
2.	PŘIDAVNÁ JMÉNA
3.	ZÁJMENA
4.	ČÍSLOVKY
5.	SLOVESA

NEOHEBNÉ	
6.	PŘISLOVCE
7.	PŘEDLOŽKY
8.	SPOJKY
9.	ČÁSTICE
10.	CITOSLOVCE

▶ 2

Pohádka pošťácká

Tedy toho pana Kolbabu, povoláním listonoše a pošťáka, nějak omrzelo jeho pošťácké řemeslo: co prý se takový listonoš nachodí, naběhá, nadrandí, nalítá, nahoní a našlape, že prý den co den musí ujít dvacet devět tisíc sedm set třicet pět kroků, v čemž je zahrnuto osm tisíc dvě stě čtyřicet devět schodů nahoru a dolů, a že ty dopisy, co roznáší, jsou beztoho samé tiskopisy a účty a jiné zbytečnosti, které nikomu neudělají ani trochu radosti, a že i ten poštovský úřad je takové neveselé a nijaké místo, kde se ani žádné pohádky nedějí.

Tak a všelijak jinak si naříkal pan Kolbaba na své pošťácké povolání.

Karel Čapek – Devatero pohádek

▶ a) V textu zkus najít slovo ke každému slovnímu druhu.

1	PANE, LISTONOŠE	6	TROCHU
2	NĚJAKÉ, ŽÁDNÉ	7	NA
3	TOHO, JEHO	8	A, ŽE, ANI
4	DVACET DĚVĚT, TISÍC	9	PRÝ
5	OMRZELO, NEUDELAJÍ, JSOU	10	_____

▶ b) Karel Čapek je známý mistr práce s češtinou. V jeho textu najdi synonyma a vypiš je.

NACHODÍ, NABĚHÁ, NADRANDÍ, NALÍTÁ, NAHONÍ, NAŠLAPE

▶ c) Znáš některou knihu, kterou Karel Čapek napsal?

DÁŠENKA, POVÍDKY Z JEDNÉ A DRUHÉ KAPSY

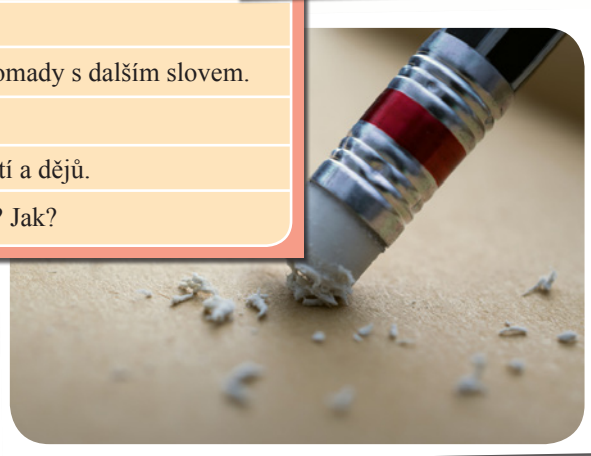
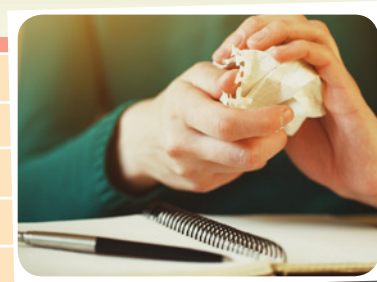
▶ d) Na co si stěžoval pan Kolbaba?

NA ROZNÁŠENÍ ZBYTEČNOSTÍ

▶ e) V textu jsou slova, která vznikla skládáním, tzv. složeniny. Podtrhni je.

▶ 3 Přiřaď správné číslo k popisu slovního druhu.

1	Podstatná jména	3	Zastupují podstatná jména nebo na ně ukazují.
2	Přídavná jména	8	Spojují slova nebo věty.
3	Zájmena	5	Vyjadřují děj.
4	Číslovky	2	Vyjadřují vlastnosti podstatných jmen.
5	Slovesa	4	Vyjadřují počet nebo pořadí.
6	Příslovce	10	Vyjadřují zvuky.
7	Předložky	7	Píší se odděleně, ale čtou se dohromady s dalším slovem.
8	Spojky	9	Uvozují věty.
9	Částice	1	Názvy osob, zvířat, věcí, vlastností a dějů.
10	Cítoslovce	6	Odpovídají na otázky: Kde? Kdy? Jak?

▶ 4 Vyškrtej názvy slovních druhů.

P	O	D	S	T	A	T	N	Á	B	L	E
Ř	J	M	É	N	A	A	H	O	P	Č	C
Í	P	Ř	E	J	I	T	I	J	Ř	Í	V
D	Z	Á	J	M	E	N	A	S	E	S	O
A	S	P	O	J	K	Y	I	Š	D	L	L
V	I	S	L	O	V	E	S	A	L	O	S
N	Č	Á	S	T	I	C	E	K	O	V	O
Á	J	M	É	N	A	U	L	A	Ž	K	T
P	Ř	Í	S	L	O	V	C	E	K	Y	I
M	Á	Š	T	O	D	O	B	Ř	Y	E	C

▶ Napiš zbývající písmena do tabulky:

B L A H O P Ř E J I
 T I , J S I
 Š I K U L A , M Á Š
 T O D O B Ř E !

▶ HRA O TREZOR

Napiš číslo slovního druhu vyznačeného slova.

ČÍSLO SLOVNÍHO DRUHU

1	Martin splnil všechny úkoly <u>výborně</u> .	6
2	Toník dnes trénuje <u>plavání</u> ve studené vodě.	1
3	Maminka koupila <u>rané</u> brambory.	2
4	Přines <u>mu</u> něco dobrého k snědku.	3
5	Pes <u>zuřivě</u> štěkal na zloděje.	6
6	<u>Na</u> poště mají dnes zavřeno.	7
7	Včera <u>byl</u> krásný den.	5
8	<u>Kéž</u> by už byly Vánoce!	9
9	Marta <u>a</u> Jana pospíchají do školy.	8

Vlož kód do zámku trezoru. Dodržuj pořadí. Když bude kód správný, trezor se otevře.

1 2 3 4 5 6 7 8 9
 6 1 2 3 6 7 5 9 8

▶ PŘÍLOHA – POMŮCKA – SKLÁDÁNÍ VĚT PODLE SLOVNÍCH DRUHŮ

1 PODSTATNÁ JMÉNA	2 PŘÍDAVNÁ JMÉNA	3 ZÁJMENA	4 ČÍSLOVKY	5 SLOVESA
6 PŘÍSLOVCE	7 PŘEDLOŽKY	8 SPOJKY	9 ČÁSTICE	10 CITOSLOVCE
1 PODSTATNÁ JMÉNA	Vyjadřují vlastnosti osob, zvířat, věcí nebo dějů.	Zastupují jména nebo na osoby, zvířata, věci ukazují.	Vyjadřují počet, pořadí.	Vyjadřují děj.
Odpovídají na otázky: Kde? Kdy? Jak?	Píší se odděleně, ale čtou se dohromady. Mění tvar pod. jména.	Spojují slova nebo věty.	Uvozují věty.	Vyjadřují zvuky.
1 PODSTATNÁ JMÉNA	Názvy osob, zvířat, věcí.	2 PŘÍDAVNÁ JMÉNA	Vyjadřují děj.	5 SLOVESA

- ▶ a) Učitel napíše větu na tabuli a žáci určí pomocí karet slovní druhy – rychlá kontrola celé třídy.
- ▶ b) Učitel připevní karty na tabuli a žáci vytváří věty podle modelu (písemně či ústně).
- ▶ c) Ve skupinách – děti dostanou kartičky se slovy a přiřazují je k barevným kartám.

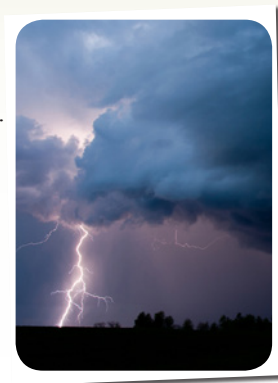

▶ PODSTATNÁ JMÉNA

▶ 1

Bouřka

Pepík a Jarda se vraceli z výletu. Náhle se na obloze objevily hrozné mraky. z dálky bylo slyšet hřmění. od jihu se přihnál silný vítr. Chlapci se rozhlíželi po okolí a hledali nějaký úkryt. Nedaleko stál opuštěný mlýn s rozbitými vraty. Chlapci se k němu rozběhli. ve mlýně bylo teplo a sucho. Venku řádila bouře. Blesky rozsvěcovaly setmělou krajinu a na zem se sypaly kroupy. po chvíli bouře utichla a chlapci mohli pokračovat v cestě domů.

▶ a) Doplň vhodné předložky.

▶ b) Najdi podstatná jména ke vzorům:

hrad /3/ VÝLET, MRAKY, ÚKRYT, MLÝN, BLESK, JIH, VÍTR

stavení /2/ HŘMĚNÍ, OKOLÍ

žena /3/ KRAJINA, KROUPY, OBLOHA, DÁLKA

▶ c) Podtrhni příslovce /2/.

▶ d) Podtrhni slovesa /5/.

▶ 2

Mlád'ata

Přišlo jaro. Rozkvetly první KVĚTINY a na svět přišla roztomilá MLÁĎATA. Krávám se narodila TELATA. Za ovečkami cupitají JEHŇATA. Kvočna vodí hejno KUŘAT. Klisna střeží svá HŘÍBATA. Bachyně krmí mlékem deset SELÁTEK. ŠTĚŇATA feny už nezbedně pobíhají po trávě.

▶ a) Doplň vhodná podstatná jména.

▶ b) Podle kterého vzoru se nejčastěji skloňují?

KUŘE

▶ HRA O TREZOR

U vyznačených podstatných jmen urči rod a příslušné číslo запиš do kódu.

	rod:	mužský	ženský	střední
1	Malý chlapec se ztratil.	1	3	8
2	Bydlíme v Praze .	3	5	1
3	Denně jezdím městskou dopravou .	6	8	3
4	Hříbě se za námi hbitě rozběhlo.	8	1	6
5	Letos pojedeme do Finska .	1	3	9
6	Vzpomínal na své úspěchy .	8	9	3
7	Potom se zdvihl silný vítr .	7	1	5
8	Ušiješ mi nové šaty ?	2	6	9
9	Na horách je krásně.	9	8	2

Vlož kód do zámku trezoru.
Dodržuj pořadí.
Když bude kód správný, trezor se otevře.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	5	8	6	9	8	7	2	8

▶ 3 Obrázky ti napovídají vzory podstatných jmen. Napiš správně čísla a připiš z nabídky podstatné jméno, které se podle tohoto vzoru skloňuje.

Rod mužský	7	PAPOUŠEK	2	FILM	5	KRÁL	3	JETEL
Rod ženský	1	VÍLA	8	ŽIDLE	10	JABLOŇ	4	ŘEČ
Rod střední	12	ŽIHADLO	6	POLE	9	HOUSE	11	STĚHOVÁNÍ

▶ Nabídka: papoušek, jetel, house, žihadlo, řeč, král, jabloň, stěhování, film, židle, pole, víla

▶ 4

Rodina kamaráda Honz~~Y~~ (se bude) zítra (stěhova~~l~~). Celý den pilně (balil~~i~~) nádob~~í~~, knihy, ubrus~~Y~~, oblečení, sportovní potřeb~~Y~~, lamp~~Y~~ a mnoho dalších věcí.

Všude byly krabice s nápis~~Y~~. Ráno přijel~~y~~ stěhovací voz~~Y~~. Odvezl~~y~~ kus~~Y~~ nábytku i zabalené bedn~~Y~~. V poledne už byli všichni v novém obydl~~í~~.

V okolí (sou) další krásné vil~~Y~~. Snad tam (bydl~~i~~) i noví kamarádi.

▶ a) Doplníš písmena.

▶ b) Zakroužkuj slovesa.

▶ c) Podtrhni podstatná jména:
 rodu mužského - modře
 rodu ženského - červeně
 rodu středního - žlutě

▶ 5 Vybarvi políčka s podstatnými jmény a do kroužku dopiš jejich rod (M – mužský, Ž – ženský, S – střední).

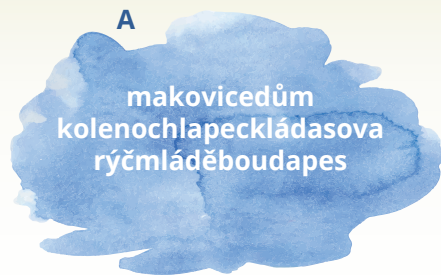
kyvadlo (S)	plavání (S)	běžíme ()	krásný ()	běh (M)
plavec (M)	okolo ()	lenošit ()	krákrá ()	pejsek (M)
pěkně ()	kvete ()	vycvičit ()	cvičiště (S)	vycvičený ()
lenost (Ž)	líný ()	haf ()	laskavý ()	dobře ()

▶ 6 Ve kterém rybníčku plavou pouze podstatná jména?

A

B

C

▶ 7

Pohádka pro Ofélii

V jedné peřeji žil vodník Filip. Cvičil pstruhy, strašil babky na břehu a pilně topil vesničany. Večer sedával ve větvích olše, šil si botičky a skřehotal známý vodnický evgrín Svit', měsíčku, svit'. Měl sedm set dvacet devět dušiček v sedmi stech dvaceti devíti hrničkách. Veliký pradelní hrnec se školní výpravou byl chloubou jeho sbírky. Voda mu zpívala. Jeho osobní štika Mahulena ho poslouchala na slovo. Všichni se ho báli. Nic mu nechybělo. Ale před třemi sty lety se mu poprvé stalo, že minul kořist.

Cítil, že stárne. V peřejnaté vodě, plné bublinek a kamenných stínů, se mu najednou těžko chytalo. Neměl přehled.

A bylo hůř a hůř. V poslední době projížděly peřejemi dlouhé a štíhlé lodi. Filip se třásl chtivostí, ale jen málokdy nějakou převrátil. Jednou se dokonce zakousl lodi do kýlu, stáhl ji pod vodu, ale když vyplivl třísky, zjistil, že se zmocnil převrácené psí boudy.

Zdeněk Šmíd - Proč bychom se netopili

▶ a) Najdi v textu podstatná jména a doplň je do tabulek se vzory.

▶ Rod mužský

pán	muž	předseda	soudce	hrad	stroj
VODNÍK				BŘEH	HRNEC
FILIP				MĚSÍČEK	
PSTRUH				HRNIČEK	
VESNIČAN					

▶ Rod ženský

žena	růže	píseň	kost
BABKA	OLŠE	PEŘEJ	KOŘIST
BOTIČKA		VĚTEV	CHTIVOST
DUŠIČKA			LOŽ

▶ b) Vypiš podstatná jména rodu středního. SLOVO

▶ c) V textu najdi číslovky a zapiš je číslicí. 729, 729, 300, 1

▶ d) V textu najdi a podtrhni příslovce.

▶ 8

Poprvé na vodě

Když Lída jela poprvé s Katkou na vodu, netušila, co to znamená. Den před odjezdem spolu pečlivě sbalily všechny věci do podivného pytle, který měl uvnitřigelit. Katka mu říkala loďák. Vlákem vyrazil brzo ráno z nádraží Braník. Vystoupily na zastávce Chlomek, kde nebylo vůbec nic. Kousek už tekla řeka Sázava. Na břehu čekal kamarád Katky a loď. Ten, co sedí vpředu, je háček. Ten vzadu je zadák a má vždy pravdu. To Lída vysvětlila Katka a poslala ji dopředu. Lída se opatrně soukala přes loď na přední sedačku. Loď se strašně kývácela. Honem skočila na sedačku a loď se okamžitě převrátila. „Tak ses poprvé cvakla“, volal na Lidu kamarád. Pak vylouily všechnu bagáž i s Lidou z vody. To to pěkně začalo!

- ▶ a) Doplni i-i-y-y.
- ▶ b) Podtrhni vlastní jména.
- ▶ c) Vypiš slova, která používají pouze vodáci. HÁČEK, ZADÁK, CVAKNOUT SE, BAGÁŽ
- ▶ d) Napiš slovo nadřazené:
 - kajak-plachetnice-pramice LODĚ, DOPRAVNÍ PROSTŘEDEK NA VODĚ
 - Labe-Vltava-Sázava ŘEKY, ČESKÉ ŘEKY
 - plavec-běžec-fotbalista SPORTOVCI
- ▶ e) Vyznač stavbu slov: VODÁK ODJEZDEM ZASTÁVCE
- ▶ f) Napiš příbuzná slova ke slovu voda: VODNÍK, VODOUCH, VODOMĚRKA, VODOVOD, VODNÍ, VODÁK

▶ 9 Víš, co je na obrázku?

NODLÍ LUZE LODNÍ UZEL

K čemu slouží? K UVAZOVÁNÍ LODÍ

▶ 10 Najdi ve čtyřsměrce co nejvíce podstatných jmen rodu středního a vypiš je.

K	O	Š	T	Ě	S	Ů	L
L	A	B	E	Š	Í	P	A
U	U	B	L	Á	T	O	N
K	R	K	E	L	O	K	O

KOŠTĚ, LABE, BLÁTO, OKO, TELE, SÍTO,
LANO

►11 Napiš podstatná jména ve správném tvaru.

Na (břeh) BŘEHU rybníka rostly (vrba) VRBY. Na (pole) POLI už zrály první (klas) KLASY. Kolem stavení kroužili (holub) HOLUBI. Na pastvině se pásly (kráva) KRÁVY. Nezapomeň odevzdat omluvenku (učitel) UČITELI. Hladoví (pes) PSI se poprali o kost. U pole jsme viděli nové (dům) DOMY. Toník pojede zítra do (Ostrava) OSTRAVY. (Rorýs) RORÝSI jsou skvělí letci.

►12 Doplně věty tak, aby dávaly smysl.

Ten, kdo se bojí, je STRAŠPYTEL. LHÁŘ je ten, kdo lže.
 Ten, kdo běží, je BĚŽEC. MALIŘ je ten, kdo maluje.
 Ten, kdo se vzteká, je VZTEKLOUN. ŘIDIČ je ten, kdo řídí.
 Ten, kdo spí, je SPÁČ. KŘIKLOUN je ten, kdo křičí.

►13 Napiš v množném čísle.

silný sval SILNÉ SVALY bílá kráva BILÉ KRÁVY
 černý kos ČERNÍ KOSI cvičený pes CVIČENÍ PSI
 mladý sokol MLADÍ SOKOLI zlatá ozdoba ZLATÉ OZDOBY
 pestrý motýl PESTRÍ MOTÝLI drobná pěnkava DROBNÉ PĚNKAVY

►14 Doplně k podstatným jménům jejich vzory a slova roztřídě podle rodů. Vyluště tajenku.

LIŠKA	OVOCE	DÍTKO	OTEC
ZENA	MOŘE	MĚSTO	MUŽ
ZBOŽÍ	RÁDCE	PECKA	SIRKA
STAVENÍ	SODUCE	ŽENA	ŽENA
RODEO	ČÍZEK	DÁREK	ADÉLA
MĚSTO	PÁN	HRAD	ŽENA
ÍRÁN			
HRAD	ROD MUŽSKÝ	ROD ŽENSKÝ	ROD STŘEDNÍ
VEJCE	R Á D C E	S I R K A	D Í T K O
MOŘE	O T E C	L I Š K A	V E J C E
OPICE	D Á R E K	O P I C E	Z B O Ž Í
RŮŽE	Č Í Ž E K	P E C K A	O V O C E
	Í R Á N	A D É L A	R O D E O

► U podstatných jmen určujeme:

R O D Č Í S L O P Á D V Z O R

▶ 15

Pohádka o králi a vose

Byl jeden král, byl starý,
už netěšil ho svět.
Netěšily ho dary.
Ten král rád jedl med!

Tak rád ho jedl z misky,
rád strkal do něj nos.
Měl medu plné pysky
a trůn měl plný vos.

Když jedl, trůn zářil,
když nejedl, trůn zhas.
Ten král se šťastně tvářil
a tak mu plynul čas.

Na jeho sladkém nose,
jenž svítil jako bář,
zalíbilo se vose.
A usedla si naň.

Král nehněval se na ni.
Ten starý král byl rád.
Čechral si bradu dlaní
a chtělo se mu spát.

Ten král hrál na mandoru...
Ach, co jej napadlo
důvěřovati tvoru,
který má žahadlo...

Když jednou setmělo se
a začal padat sníh,
král omluvil se vose
a třikrát mocně kýchl!

Ta vosa byla podlá.
Ten nevďěčný tvor zhrd.
Ta vosa krále bodla
a král měl z toho smrt...

Vítězslav Nezval – Manon Lescaut

▶ a) Přečti si báseň a zkus ji nahlas zarecítovat.

▶ b) Podle údajů najdi slovo v básni:

Podstatné jméno, rod mužský životný,
číslo jednotné, pád 3., vzor pán:

TVORU

Podstatné jméno, rod ženský, číslo jednotné,
pád 4., vzor kost:

SMRT

▶ c) Zkus stručně převyprávět báseň v próze.

▶ d) Doplně rýmy:

starý – DARY svět – MED misky – PYSKY nos – VOS
zářil – TVĀŘIL zhas – ČAS nose – VOSE bář – NAŇ
na ni – DLANÍ rád – SPÁT mandoru – TVORU napadlo – ŽAHADLO
setmělo se – SE VOSE sníh – KÝCH podlá – BODLA zhrd – SMRT

▶ e) Doplně tabulku. Slova najdeš podtržená v textu.

pod. jméno	rod	číslo	pád	vzor
med	<u>MUŽ/NEŽIV.</u>	<u>JEDN.</u>	<u>4.</u>	<u>HRAD</u>
vos	<u>ŽENSKÝ</u>	<u>MNOŽ.</u>	<u>2.</u>	<u>ŽENA</u>
nose	<u>MUŽ/NEŽIV.</u>	<u>JEDN.</u>	<u>6.</u>	<u>HRAD</u>
bradu	<u>ŽENSKÝ</u>	<u>JEDN.</u>	<u>4.</u>	<u>ŽENA</u>
žahadlo	<u>STŘEDNÍ</u>	<u>JEDN.</u>	<u>4.</u>	<u>MĚSTO</u>

▶ f) Napiš vhodná synonyma ke slovům z básně:

pysky – RTY nehněval se – NEZLOBIL SE
podlá – ZÁKEŘNÁ zhrd – ZPYCHNUL
bodla – PÍCHLA král – VLÁDCE
svítil – ZÁŘIL tvor – ŽIVOČICH

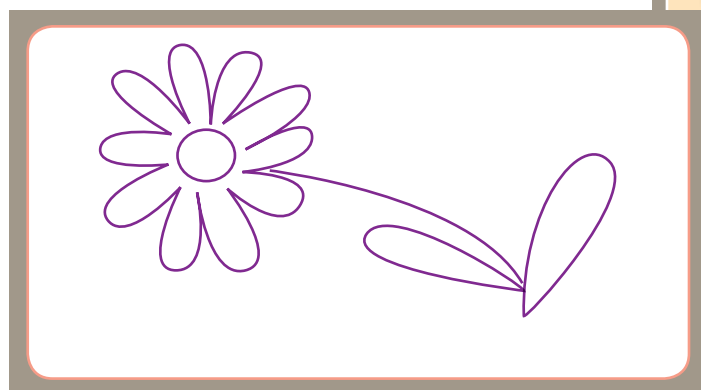
▶ 16 Vylušti tajenku.

1. zavazadlo
2. tekutina
3. hlavní město ČR
4. horní končetina
5. družka Adama
6. pouzdro na šípy
7. nástroj na řezání
8. souhlas
9. nádoba na koupání

▶ Tajenka:

K O P R E T I N A

▶ Nakresli, co jsi vyluští v tajence.

1		K	U	F	R		
2	V	O	D	A			
3		P	R	A	H	A	
4		R	U	K	A		
5		E	V	A			
6		T	O	U	L	E	C
7	P	I	L	A			
8	A	N	O				
9	V	A	N	A			

▶ 17

Nečekaná návštěva

O Vánocích jsme byli na chalupě. Ráno na Štědrý den jsme se šli projít po zasněžených pastvinách. Všude bylo ticho. Sníh se třpytil, svítilo zlmní sluníčko. Po návratu z procházky maminka uvařila pro děti ovocný čaj a pro dospělé kávu. Protože držím peřinu, mohl jsem si vzít jenom vynikající vánočku od maminky. Tatínek šel připravít kapra, maminka začala vařit štedrovec a děti strojily vánoční stromeček. Všichni jsme se už těšili, až vyjde první hvězda. Najednou jsme zaslechli podivný zvuk na dvoře. Otevřeli jsme a to bylo překvapení! Na dvoře ve sněhu stál pes. Byl to mladý vlčák. Nejdříve jsme se ho báli. Vrtěl ocasem a tvářil se nešťastně. Byl hladový. Hodili jsme mu kousek salámu, který hladově zhltnul. Packou prosil, abychom ho pustili dovnitř. Možná to bylo tím, že byl Štědrý večer a on byl tak smutný. Zapomněli jsme na opatrnost a vzal psa dovnitř. Dnes, když na ten den vzpomínáme, říkáme, že Alfík je nejkrásnější vánoční dárek, který naše rodina kdy dostala.

▶ a) Doplň i-í-y-ý.

▶ b) Vypiš 3 podstatná jména rodu mužského životného: TATÍNEK, KAPR, VLČÁK, PES

▶ c) Vypiš 3 podstatná jména rodu mužského neživotného: DEN, SNÍH, NÁVRAT, ČAS

▶ d) Vypiš 3 podstatná jména rodu ženského: CHALUPA, PASTVINA, PROCHÁZKA, MAMINKA

▶ e) Vypiš 3 podstatná jména rodu středního: TICHU, SLUNÍČKO, PŘEKVAPENÍ

▶ f) Ve větě „Na dvoře ve sněhu stál pes“ jsou podstatná jména ve tvarech: Zaškrtni správnou odpověď A (B) C

A 4.p., 2.p., 4.p.

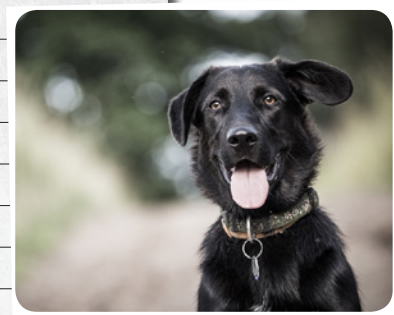
B 6.p., 6.p., 1.p.

C 6.p., 2.p., 2.p.

► g) Víš, co znamená slovo púst? ODŘÍKÁNÍ SE NĚČEHO

► h) Napiš popis nalezeného psa.

Náš Alfík

► ch) Máš domácího mazlíčka? Pověz o něm něco svým spolužákům. (Jak vypadá, jaké má vlastnosti...)

► i) Napiš v množném čísle:

vycvičený pes – VYCVIČENÍ PSI

bílá kráva – BILÉ KRÁVY

film pro dítě – FILMY PRO DĚTI

černý mravenec – ČERNÍ MRAVENCI

vzácný obraz – VZÁCNÉ OBRAZY

pevná zeď – PEVNÉ ZDI

hrdý orel – HRDÍ ORLI

ulomená větev – ULOMENÉ VĚTVE

► j) Doplň správné předpony.

Zraněný byl v BEZ vědomí. Pepík ROZ bil hrneček. Tatínek ROZ svítil světlo v kuchyni. V lékárně potřebuji lékařský PŘED pis.

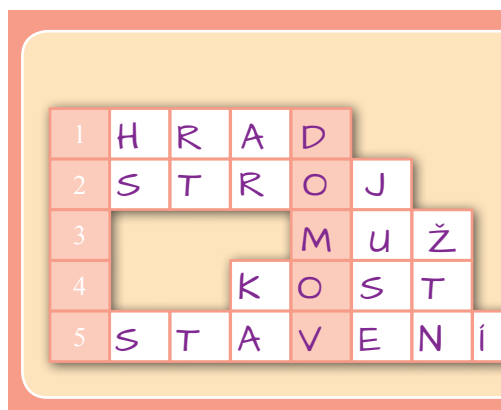
U vánočního stromečku se dětem ROZ zářily oči. Švec mi opravil ROZ bitý POD patek u střeвиčku. Maminka ROZ krájela šlehačkový dort. Kočka Míca se VY hřívala u kamen.

► k) Do křížovky napiš vzory uvedených podstatných jmen.

1. dům
2. jetel
3. jezevec
4. loď
5. křoví

► Tajenka:

D O M O V

► l) Do závorcky za podstatným jménem napiš jeho pád.

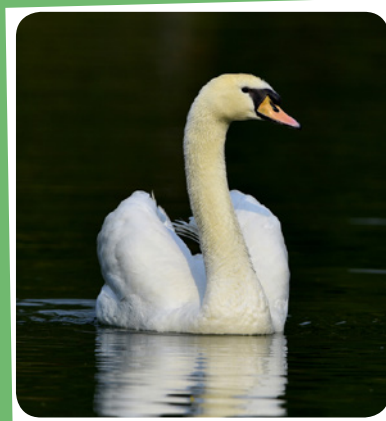
U zámečku (2.) byla nádherná zahrada (1.), kde se procházeli krásní pávi (1.). Uprostřed zahrady (2.) bylo jezírko (1.). Na jeho hladině (6.) plavaly sněhobílé labutě (1.). Každé ráno přiběhly děti (1.) a labutě (4.) krmily. Babička (1.) dětem (3.) vyprávěla krásnou pohádku (4.). Říkala, že labutě (1.) jsou zakleté princezny (1.). Osvobodí je statečný princ (1.), který bude věrně milovat tu nejkrásnější z nich.

▶ 18

PŘ

Labuť velká

Mezi největšími ptáky v Česku nalezneme i labuť velkou. Její tělo je dlouhé, bíle zbarvené s krátkým balet ocašem, štíhlým a dlouhým krkem. Má černé nohy. Vyznačuje se oranžovým zobákem s hrbolem na kořeni, který je u samce podstatně větší než u samice. Mlád'ata, která ještě mají prachové peří, jsou šedobílá, mladí ptáci jsou hnědošedí s černým zobákem bez hrbolu. Labuť Letící labuť se pohybuje pomalými údery křídel a má natažený krk. U nás byla labuť chována jezero zpočátku jako okrasný pták vypráví v zámeckých kouzelnou parcích a ve volné přírodě jsme ji mohli vidět velice ojediněle. Od druhé poloviny 20. století se začala u nás výrazněji rozmnožovat a na několika místech vytvořila nové populace. V současnosti na českém území pravidelně hnízdí přibližně 600 – 700 párů, které mají svá hnízdiště například v Praze na březích řeky pohádku Vltavy.

- ▶ a) Podtrhni v textu podstatná jména a zapiš nad ně číslo pádu, ve kterém jsou.
- ▶ b) Jaké zbarvení mají mlád'ata? ŠEDOBÍLÉ
- ▶ c) Proč se labuť dříve chovala? PRO OKRASU
- ▶ d) Najdi slova, která jsou v textu navíc /6/ a vypiš je. Dodržuj pořadí slov. BALET LABUTÍ JEZERO VYPRÁVÍ KOUZELNOU POHÁDKU.
- ▶ e) Znáš pohádku „Ošklivé káčátko“?
 Víš, kdo ji napsal? H. CH. ANDERSEN
 Kdo je hlavním hrdinou pohádky? LABUTÍ MLÁDĚ

▶ 19 **Doplň vynechané i-í-y-ý.**

Na jaře v parku hvízdali kos. V pondělí maminka uvařila maso s mrkví. Lovce sledoval stopy poraněného zvířete. Dědeček už musí chodit o holi. Hraběnka nosila šaty vyšíté perlam. V kóšiku byly hříby, bedly i lišky. Karel koupil tatínkovu knížku o cestovatel v Africe. Teta sbírá přísloví o květinách. Nad květinami se třepotali pestří motýli. Na hrází rybníka rostly stoleté vrbí.

- ▶ a) Podtrhni v textu podstatná jména a zapiš nad ně číslo pádu, ve kterém jsou.

▶ 20 **Doplň tabulku.**

pod. jméno	příd. jméno	sloveso
plavání	plavecký	plavat
sport	SPORTOVNÍ	SPORTOVAT
ÚKLID	úklidový	UKLIDIT
CESTA	CESTOVNÍ	cestovat
KŘÍK	křičící	KŘÍČET
zahradník	ZAHRADNÍ	ZAHRADNIČIT
ČTENÍ	ČTENÁŘSKÝ	číst
ochránce	OCHRAŇUJÍCÍ	OCHRAŇOVAT
MALÍŘ	malířský	MALOVAT

PŘÍDAVNÁ JMÉNA

► 1 Najdi slova v osmisměrkách a vyškrtej je z nich. Písmena, která zůstala, ti prozradí tajenku.

DIVNÉ NÁPADY, ČAPÍ MLÁDATA, KRÁSNÝ OBRAZ, TVRDÝ SÝR, PILNÝ ŽÁK, ORLÍ HNÍZDO, PSÍ OČI, KOZÍ MLÉKO, BÍLÝ HOLUB, NOVÝ VČELÍ ÚL, LÍNÝ HOSPODÁŘ, ZLÝ ČLOVĚK, SÝROVÉ CHLEBIČKY, PAVÍ PÉRA, VLČÍ ZUB, RYZÍ ZLATO, RYBÍ OČI, VÝŘÍ LET,

► Podstatná jména

N	Á	P	A	D	Y	S	U	B	
S	M	L	Á	Ď	A	T	A	B	
O	B	R	A	Z	T	A	U	H	
Č	N	Ý	H	N	Í	Z	D	O	
I	T	S	P	É	R	A	Ú	L	
Ž	Á	K	Ě	V	O	L	Č	U	
M	L	É	K	O	O	Č	I	B	
H	O	S	P	O	D	Á	Ř	I	
C	H	L	E	B	Í	Č	K	Y	V
Z	L	A	T	O	A	L	E	T	

► Přídatná jména

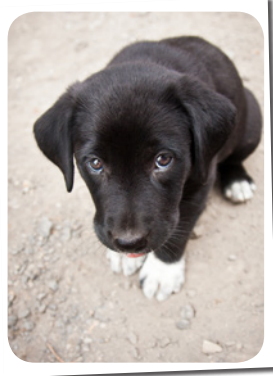
Í	D	I	V	N	É	P	A	D
L	P	I	L	N	Ý	S	J	E
R	K	A	T	Ý	N	Í	L	Í
O	V	L	Č	Í	Ř	Ý	V	V
Ý	N	S	Á	R	K	I	V	A
D	A	É	V	O	R	Ý	S	P
R	N	O	V	Ý	L	Í	B	Z
V	Č	E	L	Í	B	Y	R	L
T	K	O	Z	Í	Z	Y	R	Ý

► Tajenka:

S U B S T A N T I V A

► Tajenka:

A D J E K T I V A

► a) Vyber slovní spojení z 1. cvičení a správně vlož do věty.

Na stěně visel KRÁSNÝ OBRAZ. Petr nastrouhal TVRDÝ SÝR.
 Vysoko na skále bylo ORLÍ HNÍZDO. Tereška ráda pije KOZÍ MLÉKO.
 K večeri maminka připravila SÝROVÉ CHLEBIČKY. Nedělej na mě PSÍ OČI. VÝŘÍ LET je neslyšný.
 Ve škole Martin nikdy nebyl PILNÝ ŽÁK.

► b) Vyber z 1. cvičení přídatná jména a správně je doplň do tabulky.

PŘÍDAVNÁ JMÉNA	
tvrdá	měkká
DIVNÝ, LÍNÝ	ČAPÍ, PANÍ
KRÁSNÝ, ZLÝ	ORLÍ, VLČÍ
TVRDÝ, SYROVÝ	PSÍ, RYZÍ
PILNÝ, BÍLÝ	KOZÍ, LESNÍ
NOVÝ	VČELÍ, VÝŘÍ

▶ 2

Čapí přiběh

Po louce u rybníka se procházel bílý čáp. Žabí kužkaní utichlo. Najednou čáp udělal rychlý pohyb a už drží v zobáku neopatrnou žábu. Ihned se vznesl a letí k čapímu hnízdu na vysokém komínu u pivovaru. Zde ho netrpělivě očekávají mladí čapí. Už jsou dost staří, ale z hnízda se zatím obávají vylétnout. Po chvíli přiletěla i jejich matka s drobnou rybkou. Oba rodiče celý den krmí svá nenasytá mláďata. Za několik týdnů se všichni spolu vydají na dlouhou cestu až do Afriky.

▶ a) Doplně i-í-y-ý.

▶ b) Podtrhni přídavná jména.

▶ c) Napiš, kolik je v textu souvětí a jedno z nich vypiš: 3. NAJEDNOU ČÁP UDĚLAL RYCHLÝ POHYB A UŽ DRŽÍ V ZOBÁKU NEOPATRNOU ŽÁBU. IHNED SE VZNESL A LETÍ K ČAPÍMU HNÍZDU NA VYSOKÉM KOMÍNU U PIVOVARU. UŽ JSOU DOST STAŘÍ, ALE Z HNÍZDA SE ZATÍM OBÁVAJÍ VYLETĚT.

▶ d) První větu napiš v množném čísle: PO LOUKÁCH U RYBNÍKŮ SE PROCHÁZELI BÍLÍ ČAPI

▶ e) Zakroužkuj složené slovo.

▶ f) Znáš ještě jiné stěhovavé ptáky? Napiš je. LYSKA, ŠPAČEK, VOLAVKA, VLAŠTOVKA, DROZD, ...

▶ 3 **Doplně vhodná slova do vět.**

VZOR: Člověk, který stále pracuje, je pilný.

Šátek, který má bílou barvu, je BÍLÝ. Kniha, která patří Lence, je LENČINA. Člověk, který se potřebuje najíst, je HLADOVÝ. Boty, které patří Evě, jsou EVINY. Člověk, který se potřebuje napít, je ŽÍZNIVÝ. Auto, kterým jezdí tatínek, je TÁTOVO. Obydlí včel je VČELÍ úl. Šaty, které dostal císař, jsou CÍSAŘOVY.

▶ 4 **Zkus vysvětlit ustálená slovní spojení.**

VZOR: krkavčí matka = špatná matka

- kočičí zlato = FALEŠNÉ
- labutí píseň = POSLEDNÍ
- sisyfovská práce = NEKONEČNÁ
- Achillova pata = SLABÉ MÍSTO
- psí oči = ŽEBRAJÍCÍ
- krokodýlí slzy = FALEŠNÉ
- má dlouhé prsty = KRADE
- aprilové počasí = MĚNÍCÍ SE
- jepičí život = KRÁTKÝ
- žabomyší válka = KVŮLI HLOUPOSTEM

▶ **KVÍZ**

MÁ BOTY Z TOULAVÉHO TELETE.

- A Má nekvalitní obuv.
- B** Má velmi kvalitní obuv.
- C** Rád se toulá.

NOSIT DŘÍVÍ DO LESA.

- A Věnuje se ornitologii.
- B** Dělá zbytečnou práci.
- C Pomlouvá někoho.

SPÍ JAKO DUDEK.

- A Chrápe.
- B** Tvrdě spí.
- C Má lehké spaní.

VZAL MU VÍTR Z PLACHET.

- A Okradl ho.
- B** Pokazil mu jeho plány.
- C Uspal ho.

5

bratrov_y pokus_y, otcov_i spolupracovn_ici_i, d_i voc_i koně, zral_y banán, hladov_i ps_i, c_iz_i lidé, pil_{né} včel_y, včel_i vosk, šed_iv_y oblek, korálov_y útes, znám_y nov_inář, lv_i smečka, opravdov_i přátelé, pravdomluvn_y V_iktor, ml_il_y dop_is, vel_yrb_i zpěv, vos_i ž_ihadlo, zaj_imav_y př_iběh, sestř_in_y spolužačk_y, M_ichalov_y v_ykres_y, šp_inav_y tulák, Bornov_y kresb_y, trpěl_iv_i v_ychovatelé, Čapkov_y d_ivadeln_i hry

a) Doplni i-í-y-ý.

b) Vypiš z textu přídavná jména tvrdá /3/: DIVOKÝ, ZRALÝ, HLADOVÝ, PILNÝ, ŠEDIVÝ

přídavná jména měkká /3/: CIZÍ, VČELÍ, LVÍ, VELRYBÍ

přídavná jména přivlastňovací /3/: BRATRŮV, OTCŮV, SESTRŮV, BORNŮV

c) Napiš věty, ve kterých použiješ **zvýrazněná slova**: RODIČE TRPĚLIVĚ SNÁŠÍ BRATROVY POKUSY S ELEKTRICKÝMI OBVODY. POZORUJEME NA ZAHRADĚ PILNÉ VČELY. PRO MOŘSKÝ ÚTES JE KORÁLOVÝ ÚTES POŽEHNÁNÍM. BABIČKA VYPRAVUJE ZAJÍMAVÝ PŘÍBĚH O SOUSEDOVĚ KOZE.

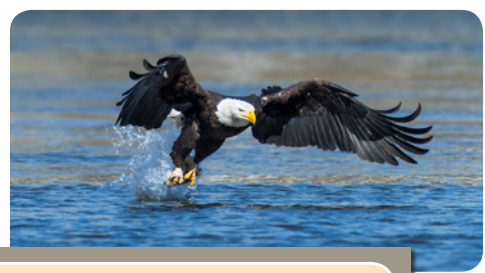
6

Za vesnicí byl (buk) BUKOVÝ les. V noci jsme slyšeli (sova) SOVÍ houkání. Fotil jsem (dědeček) DĚDEČKOVY holuby. Petr si vystříhnul (noviny) NOVINOVÝ článek. Umíš uvařit (brambory) BRAMBOROVOU polévku? (Soused) SOUSEDŮV psi zuřivě štěkali na listonoše. Mám rád (vepř) VEPŘOVÉ maso. Kraslice se zdobí (včela) VČELÍM voskem. V krabici bylo (vůně) VOŇAVÉ mýdlo. Obdivovali jsme (orel) ORLÍ let.

a) Dopiš přídavná jména utvořená od podstatných jmen v závorkách.

b) Podtrhni přídavná jména měkká.

7 **Stupňování přídavných jmen. Doplni tabulku správnými přídavnými jmény.**

1. STUPEŇ - POZITIV	2. STUPEŇ - KOMPARATIV	3. STUPEŇ - SUPERLATIV
MLADÝ	MLADŠÍ	nejmladší
STARÝ	starší	NEJSTARŠÍ
dobrý	LEPŠÍ	NEJLEPŠÍ
silný	SILNĚJŠÍ	NEJSILNĚJŠÍ
ŠPATNÝ	HORŠÍ	nejhorší
KRÁSNÝ	krásnější	NEJKRÁSNĚJŠÍ
milý	MILEJŠÍ	NEJMILEJŠÍ
JASNÝ	JASNĚJŠÍ	nejjasnější

ZÁJMENA

▶ 1

Kdo půjde dnes nakupovat? **My** tam nepůjdeme. **Já** nevím, **kdo** přinese oběd. **Svůj** úkol jsem splnil snadno. Po dlouhém váhání jsem pro **tebe** vybral **něco** neobvyklého. **Můj** bratr **mi** vždy rád pomůže. **Jeho** názory znám. **Naše** třída vyhrála fotbalové utkání. **Jaká** váza se Otovi líbí? Co umí **tvůj** pes? **Ten** král byl spravedlivý, **kdo** se provinil, byl potrestán. Martin žaloval, že **někdo** rozbil okno v přízemí. **Nikdo** **ho** neviděl, a tak škodu zaplatili **všichni**. Děti dnes zůstaly doma **samy**. Tomáš nerad chodí do sklepa, má strach z pavouků, kteří tam žijí.

▶ a) Vyškrtej ve čtyřsměrce všechna vyznačená zájmena a vyluští tajenku.

K	D	O	M	Y	P	J	Á	V
T	I	C	Ů	T	V	Ů	J	Š
E	M	Ě	J	R	O	V	N	I
B	O	N	A	Š	E	S	E	CH
E	M	J	E	H	O	I	N	N
J	A	K	Á	A	C	=	Z	I
T	E	N	N	Ě	K	D	Ů	Á
J	N	I	K	D	O	M	N	V
S	A	M	Y	E	N	A	M	Y

▶ Tajenka:

P R O N O M I N A = Z Á J M E N A

▶ 2

Náš pes Alfík

Už jsem **vám** vyprávěl, jak se u **nás** objevil nejkrásnější vánoční dárek. Zatoulaný psík **nikomu** nechyběl a **nikdo** nevěděl, **čí** by mohl být. Brzo **si** u **nás** zvykl a **my** bychom **ho** nedali ani za pytel zlatáků. Občas umí udělat pěknou lumpárnu. **To se** pak tváří velmi provinile. Martina nedávno hledala **nějakou** knížku. **Ta se** našla u Alfíka v pelišku. **On se** tvářil, že o **ničem** neví a že **mu** **ji** tam **někdo** strčil. Můžete **se** na **něho** zlobit, když vypadá jako andílek?

▶ a) Podtrhni v textu zájmena.

▶ 3 Doplni mi, my, nebo vy.

Napiš MI včas! VY tomu nerozumíte. Přineseš MI ze školy úkoly? MY tam s vámi nepůjdeme. Podívej se MI do očí! Koupíte MI taky lístek? Nebojte se, MY s vámi počítáme. MY to všechno připravíme a VY potom vše uklidíte. V úterý se MI ve škole velmi líbilo.

► 4 Skloňuj zájmeno já, ty, se, my, vy, on, ona, ono. Uveď delší i kratší tvary.

1. pád	já	ty	-	my	vy	on	ona	ono
2. pád	MNE, MĚ	TEBE, TĚ	sebe	NÁS	VÁS	JEHO, JEJ, NĚHO, NĚJ, HO	JÍ, NÍ	JEHO, NĚHO, HO, JEJ, NĚJ
3. pád	MNĚ, MI	TOBĚ, TI	SOBĚ, SI	NÁM	VÁM	JEMU, NĚMU, MU	JÍ, NÍ	JEMU, NĚMU, MU
4. pád	MNE, MĚ	TEBE, TĚ	SEBE, SE	NÁS	VÁS	JEHO, HO, NĚHO, JEJ, NĚJ	JÍ, NÍ	JE, NĚ, HO, JEJ, NĚJ
6. pád	MNĚ	TOBĚ	SOBĚ	NÁS	VÁS	NĚM	NÍ	NĚM
7. pád	MNOU	TEBOU	SEBOU	NÁMI	VÁMI	NÍM, JÍM	JÍ, NÍ	NÍM, JÍM

► 5 Skloňuj zájmeno můj, tvůj, svůj, sám.

1. pád	můj	tvůj	svůj	sám
2. pád	MÉHO	TVÉHO	SVÉHO	SAMÉHO
3. pád	MĚMU	TVĚMU	SVĚMU	SAMĚMU
4. pád	MÉHO, MŮJ	TVÉHO, TVŮJ	SVÉHO, SVŮJ	SAMÉHO, SAMA
6. pád	MÉM	TVÉM	SVÉM	SAMÉM
7. pád	MÝM	TVÝM	SVÝM	SAMÝM

► 6 Doplně ve větách správné tvary zájmena JÁ.

Udělej to pro MĚ/MNE. Sestra MNĚ/MI často pomáhala. Obrázek se MNĚ/MI líbil. Knižka, kterou jsi MNĚ/MI dal, MNE/MĚ zaujala. Velmi MNE/MĚ mrzí, že jsi na MNE/MĚ zapomněl. Pes na MNE/MĚ vrčel, ale MNE/MĚ nevyděsil. Půjčíš MNĚ/MI tužku? Vyprávěj MNĚ/MI o své cestě do Austrálie. Byla ve MNĚ malá dušička. Máš MNE/MĚ rád? Nesměj se MNĚ/MI ! Nic jim o MNĚ neříkej. Zavolejte MNĚ/MI zítra. Byla MNĚ/MI zima. Pojď se MNOU do kina. JÁ tam nepůjdu, nikdo MNE/MĚ nezval.

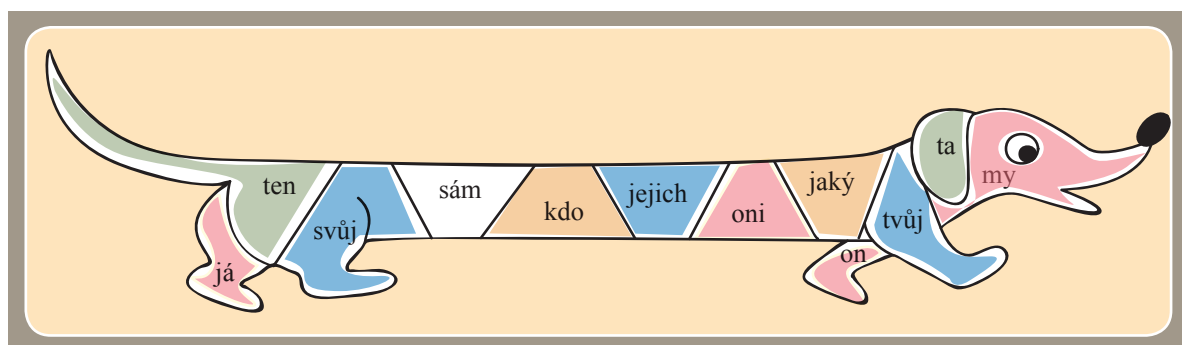
► 7 Do závorek za zájmenem napiš, ve kterém je pádu.

Mám rád svou (4.) práci. Za naším (7.) domem vedla úzká cestička až k lesu. Bez vaší (2.) pomoci to nezvládneme. Pojedete s námi (7.) na výlet? Babička mi (3.) slíbila pohádku. Chtěl jsem jí (3.) pomoci. Tento článek je ode mě (2.). My (1.) vás přece nenučíme, uděláme to i bez vás (2.). Ten (1.) dopis je psán tvou (7.) rukou. Odneste tu (4.) myš, protože se jí (2.) teta bojí. Byl u ní (2.) lékař a zakázal jí (3.) ještě vstávat z postele. Neviděli jsme ji (4.) už několik dnů.

► 8 Vybarvi stejnou pastelkou zájmena:

- osobní
- přivlastňovací
- ukazovací
- tázací

▶ 9

Ten náš Alfík

Ten náš pes už umí spoustu těch věcí. Naučil se na to zavolání přiběhnout k noze. Rozumí i tomu povelu „zůstaň a čekej“. My jsme se však rozhodli, že půjde do té psí školy. Cvičiště pro ty psy je hned na tom kraji města na louce u potoka. Každou sobotu se zde schází ti kynologové, aby trénovali ty své miláčky. Vystavěli zde různé překážky ze dřeva, zděné i kovové. Ten náš Alfík se nejdříve mezi těmi ostatními psy trochu bál. Ale brzy se rozkoukal a začal se předvádět. Při chůzi v řadě neustále tahal za vodítko. Při povelu „sedni“ se rozvalil na záda a mával tlapkami jako štěně. Když měl zůstat na tom místě, rozběhl se hned za námi a vyprovokoval k neposlušnosti i ty ostatní psy. Marně jsme té cvičitelce vyprávěli, co všechno on už umí. Nikdo nám to nevěřil. Doufáme, že příští sobotu neudělá náš Alfík opět takovou ostudu.

- ▶ a) **Není v textu těch zájmen příliš? Někteří lidé tuto chybu dělají často. Vyškrtej z textu nadbytečná zájmena.**
- ▶ b) **Najdi v textu přejaté slovo a vysvětli jeho význam.** KYNOLOGIE - CHOVATELÉ A ZNALCI PSŮ
- ▶ c) **Znáš některé povely pro psy?**
- ▶ d) **Je cvičení pro psy zábava nebo trápení? Napiš svůj názor.** ZÁBAVA

▶ 10 **Znáš psí plemena? Napiš je pod obrázky.**

PŘ

DALMATIN

DOBRMAN

KOKRŠPANĚL

JEZEVČÍK

▶ ČÍSLOVKY

▶ 1

Jeden král měl tři dcery. První se jmenovala Ludmila a uměla krásně malovat. Několik jejích obrazů viselo v královském paláci. Druhá dcera Kateřina krásně zpívala a hrála na loutnu. Už v pěti letech měla svůj veřejný koncert. Třetí dcera Anna byla statečná a moudrá. Nic se jí nemuselo dvakrát vysvětlovat, aby to pochopila. Uměla mluvit i psát čtyřmi jazyky. Tatínkovi dobře poradila, když musel řešit státní záležitosti. Král měl své dcery rád a věděl, že až zemře, budou společně dobře panovat. Když bylo Ludmile osmnáct let, objevil se v království drak. Měl šest hlav. Hrozil celému království, že ho zničí, když mu nedají princeznu k obědu.

▶ a) V textu podtrhni číslovky.

▶ b) Tyto číslovky vyškrtvej v osmisměrce, zbylá písmena zapiš do tajenky (dodrž pořadí).

N	U	M	T	Ř	E	T	Í
Č	T	Y	Ř	M	I	Ř	D
Đ	J	E	D	E	N	I	V
P	R	V	N	Í	Ě	E	A
R	A	U	L	E	K	J	K
E	Š	L	H	A	O	T	R
I	E	N	S	Á	L	K	Á
Y	S	P	Ě	T	I	Č	T
Í	T	S	L	O	K	V	K
A	O	S	M	N	Á	C	T

▶ Tajenka:

N U M E R A L E

J E L A T I N S K Y Č Í S L O V K A .

▶ c) Ke vzorci vypiš z textu vhodné souvětí.

V1 a V2. PRVNÍ SE JMENOVALA LUDMILA A UMĚLA KRÁSNĚ MALOVAT.

V1, aby V2. NIC SE JÍ NEMUSELO DVAKRÁT VYSVĚTLOVAT, ABY TO POCHOPILA.

V1, že V2, když V3. HROZIL CELÉMU KRÁLOVSTVÍ, ŽE HO ZNIČÍ, KDYŽ MU NEDAJÍ PRINCEZNU K OBĚDU.

▶ d) Doplni tabulku vhodnými příklady číslovek.

ČÍSLOVKY		
Základní	určité	JEDNA, DVA, PŮL
	neurčité	NĚKOLIK, MNOHO
Řadové	určité	PÁTÁ, ŠESTÁ
	neurčité	PONĚKOLIKÁTÉ
Druhé	určité	DVOJÍ, ŠESTERÝ
	neurčité	NĚKOLIKERÝ
Násobné	určité	PĚTKRÁT
	neurčité	MNOHOKRÁT

▶ 2

Vyprávěj mi pohádku o 3 TŘECH zlatých vlasech Děda Vševěda. Famfrpál se hraje se 4 míči. 1 JEDEN je Camrál, 2 DVA jsou Potlouky a 1 JEDEN je Zlatonka. V tašce do školy mám 7 SEDM učebnic a 12 DVANÁCT sešitů. 1. PRVNÍ člověk ve vesmíru byl J. Gagarin. V krabičce mám 125 STO DVACET PĚT korálků. Musím koupit záclony do 5 PĚTI oken. Ptáš se mi už po 3 TŘETÍ. Přijela teta se 3 TŘEMI syny. Vlák odjíždí za 15 PATNÁCT minut. Můžeš si vybrat z 6 ŠESTI druhů jogurtů. Tatínek odebrává 2 DVOJE noviny. Toník bydlí v 8. OSMÉM patře. To se událo před 2 DVĚMA dny. U 3 TŘECH růží ležel dopis. Závodníci se rozběhli ke 4 ČTYŘEM kolům.

▶ a) Číslice nahrad' slovy.

▶ b) Víš, jaké národnosti byl první kosmonaut ve vesmíru? Napiš. RUS▶ c) Napiš, kterou první knihu jsi přečetl celou sám. INDIVIDUÁLNÍ

▶ 3

Pravidla Famfrpálu

Famfrpál se hraje na obdélníkovém Famfrpál se hřišti, po jehož dvou užších stranách je šest tyčí s obručemi (na každé straně tři). Při hře se používají čtyři míče:

Camrál, dva Potlouky a Zlatonka.

Camrál – je velký červený míč, kterým se střílejí hraje góly. Střelci se ho snaží dostat na do jedné ze tří obručí soupeře.

Potlouky – jsou dva železné, uhlově černé míče, menší než Camrál. Mají znesnadnit létajících soupeřovu hru na hřišti. Potlouky jsou směřovány odražeči nejčastěji na soupeřovy střelce.

Zlatonka – má velikost vlašského ořechu. Po chycení košťatech Zlatonky skončí hra.

J. K. Rowlingová – Harry Potter a Věžeň z Azkabanu (volně upraveno)

▶ a) Najdi a vypiš slova, která jsou v textu navíc /6/.

FAMFRPÁL SE HRAJE NA LÉTAJÍCÍCH
KOŠŤATECH.

▶ b) Podtrhni v textu číslovky.

▶ c) Zkus namalovat hřiště na Famfrpál. ▶

INDIVIDUÁLNĚ

SLOVESA

▶ 1

Případ s hejkalem

Tomu už je taky hezkých pár let, co v lese na Krákorce se zdržoval hejkal. To víte, to je jedno z nejprotivnějších strašidel, co vůbec kdy bývaly. Ide člověk v noci lesem, a najednou to za ním zahejká, zařičí, zaúpí, zakvílí, zavýje nebo se tak hrozně zachechtá. To se rozumí, člověk se vyděsí na smrt, taková hrůza na něj padne a on běží, pádí, utíká, div duši strachem nevy pustí. To teda dělá hejkal, a tuhle neplechu tropil na Krákorce léta letoucí, že už se lidé báli tam za tmy jít.

Karel Čapek - Devatero pohádek

▶ a) Podtrhni v textu slovesa.

▶ b) Najdi je a vyškrtěj v osmisměrce.

J	E	V	V	Í	T	E	Ě	J	E	D
S	E	Z	D	R	Ž	O	V	A	L	N
Ě	B	Ý	V	A	L	Y	J	D	E	E
Z	A	H	E	J	K	Á	L	J	S	V
A	A	Z	A	V	Y	J	E	I	?	Y
Ř	S	Ú	Z	A	CH	E	CH	T	Á	P
I	L	O	P	B	Ě	Ž	Í	V	E	U
Č	P	Á	D	Í	P	A	D	N	E	S
Í	S	E	R	O	Z	U	M	Í	B	T
S	E	V	Y	D	Ě	S	Í	S	Á	Í
A	U	T	Í	K	Á	L	Ě	D	L	=
V	E	Z	A	K	V	Í	L	Í	I	R
T	R	O	P	I	L	J	Í	T	B	A

▶ c) Zbylá písmena napiš do tajenky. Dodrž jejich pořadí.

▶ Tajenka:

V Ě D Ě L J S I ? S L O V E S A = V E R B A

▶ d) Vypiš slovesa s předponou vy-. VYDĚSÍ, NEVYPUSTÍ

▶ 2 **Doplň chybějící správná slovesa do lidových písniček. Umíš je zazpívat?**

Na tom pražském mostě, rozmarýna ROSTE ...

U panského dvora náš Vitoušek ORÁ ...

MĚLA babka čtyři jabka ...

Ovčáci, čtveráci, vy jste naši vičku i tu čočovičku VYPÁSLI ...

PÁSLA ovečky v zeleném háječku, ...

▶ 3 Vybarvi příbuzná slova stejnou barvou.

nést	nepere	přepere	pere	vykope
zakope	přinést	kope	pálí	opálí
donést	vypálí	neplavat	odnést	vypere
nepálí	plavat	vyplavat	překope	přeplavat
nakope	uplavat	vynést	spálí	snést

▶ 4

Výcvik Alfíka

Po návštěvě psiho cvičiště jsme se ROZHODLI, že musíme našeho psa začít důsledně VYCHOVÁVAT. KOUPILI JSME si odbornou literaturu, vodítko na výcvik, pamlskovnici a míčky. Pamlskovnice JE kožená taštička na odměny pro psa. Tak to PSALI v té knížce. Našli jsme louku, kde nás nebude nikdo RUŠIT. V neděli jsme ZAČALI. Alfík byl nadšený a hladový. Začali jsme s nácvikem chůze u nohy. Alfík TAHAL za vodítko, poskakoval a těšil se na další zábavu. Museli jsme utáhnout vodítko co nejvíce a OPAKOVALI jsme povel „u nohy“. Když vydržel alespoň několik vteřin JÍT pěkně u nohy, dostal první odměnu. Tak se to OPAKOVALO mnohokrát. Doufali jsme, že Alfík konečně POCHOPIL, co po něm CHCEME.

▶ a) Doplně vynechaná slovesa: psali, chceme, rozhodli, je, opakovali, tahal, vychovávat, koupili jsme, rušit, začali, jít, opakovalo, pochopil

▶ b) Vypiš z textu tři zájmena. NAŠEHO, TĚ, NÁS, NIKDO, CO

▶ c) Poslední větu napiš v přítomném čase. DOUFÁM, ŽE ALFÍK KONEČNĚ CHÁPE, CO PO NĚM CHCEME.

▶ d) Podtrhni větu se vzorcem: Když V1, V2.

▶ e) Napiš, co bys dal Alfíkovi do pamlskovnice. PIŠKOTY, PSÍ BOMBONY

▶ f) Víš, kde psi pomáhají lidem? Napiš. ZÁCHRANÁŘI, POLICIE, ZDRAVOTNĚ POSTIŽENÍ

▶ 5 Doplně tabulku správnými tvary sloves.

infinitiv	1.o., č. j., čas přít.,zp.ozn.	2.o., č. mn., čas bud.,zp.ozn.	1.o., č. mn., čas min.,zp.ozn.
PLAVAT	plavu	<u>BUDETE PLAVAT</u>	<u>PLAVALI JSME</u>
HRÁT	<u>HRAJI</u>	budete hrát	<u>HRÁLI JSME</u>
SBÍRAT	<u>SBÍRÁM</u>	<u>BUDETE SBÍRAT</u>	sbírali jsme
běhat	<u>BĚHÁM</u>	<u>BUDETE BĚHAT</u>	<u>BĚŽELI JSME</u>
KOUPAT SE	koupu se	<u>BUDETE SE KOUPAT</u>	<u>KOUPALI JSME SE</u>

▶ KVÍZ

JEDNODUCHÝ SLOVESNÝ TVAR JE:

- A přišel jsem
- B hraje si
- C snídal by
- D věřili jsme

NEURČITÝ SLOVESNÝ TVAR JE:

- A budeš mluvit
- B mluvit
- C mluvili jste
- D mluvte

SLOŽENÝ SLOVESNÝ TVAR JE:

- A plave si
- B vyhrál by
- C koupeme se
- D zavři

TVAR VE 2. OSOBE JE VE VĚTĚ:

- A Mluvíš pravdu?
- B Mluvíme o tobě.
- C Půjdeme spolu.
- D Mluví nahlas.

► 6 Slovesa v závorkách dopiš do vět ve správném tvaru minulého času.

Naše kočka Micka (vyhřívát se) SE VYHŘÍVALA na sluníčku. Martin dnes opět (přijít) PŘIŠEL pozdě do školy. Jirka (napsat) NAPSAL domácí úkoly a (pospíchat) POSPÍCHAL k rybníku. I v neděli naši rodiče (vstávat) VSTÁVALI brzy. Jarní povodně letos (způsobit) ZPŮSOBILY mnoho škod. Dav lidí (seběhnout se) SE SEBĚHL u neštěstí. Karel (nakrájet) NAKRÁJEL zeleninu a Martina (uvařit) UVAŘILA polévku.

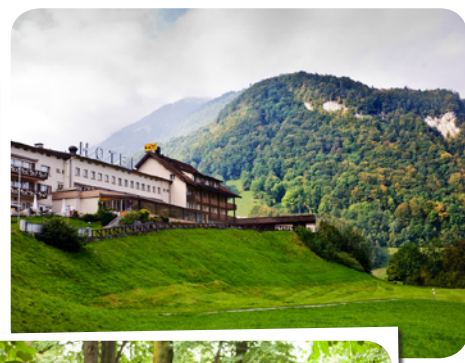
► 7 Dopln tabulku.

	Napiš jako příkazy.	Napiš v podmiňovacím způsobu.
Zde se nekouří.	<u>NEKURTE ZDE.</u>	<u>NEKOUŘILI BYSTE?</u>
Tomáš poslechn tatínka.	<u>TOME, POSLECHNI TATÍNKA!</u>	<u>POSLECH BYS TATÍNKA, TOME?</u>
Postaví Jarda stan?	<u>JARDO, POSTAV STAN!</u>	<u>POSTAVIL BYS STAN, JARDO?</u>
Zaplatíš tu škodu?	<u>ZAPLAŤ ŠKODU!</u>	<u>ZAPLATIL BYS ŠKODU?</u>
Zastavíte se u nás?	<u>ZSTAVTE SE U NÁS!</u>	<u>ZASTAVILI BYSTE SE U NÁS?</u>
Budete snídat doma?	<u>SNÍDEJTE DOMA!</u>	<u>POSNÍDALI BYSTE DOMA?</u>
Do divadla si obléknete sváteční šaty.	<u>OBLÉKNĚTE SE SVÁTEČNĚ!</u>	<u>OBLÉKLI BYSTE SE SVÁTEČNĚ?</u>

► 8

Škola v přírodě

Letos v lednu odjel žáci z páté třídy do Kynžvartu na školu v přírodě. Jel do lázní, které jsou určeny především pro děti, které trpí nemocemi dýchacích cest. Kolem lázeňských budov je krásný přírodní park, dětská hřiště i krytý bazén. Hned první den děti překvapily lázeňský řád pro děti i dospělé. Bylo v něm přesně určeno, kolik hodin denně musí být všichni venku bez ohledu na počasí. V lázních pracovala paní, která se starala o zábavu dětí. Většinou organizovala výlety po okolí. Chodilo se vždy pěšky a daleko. Krásný výlet byl na blízký zámek. Ačkoliv jsou naše děti zdravé, měly stejně režim jako místní pacienty. Určitě jim neublížilo, že pily minerálku, jedly zdravou stravu a pravidelně plavaly a cvičily. Snad si nové návyky přivezly i domů.

► a) Dopln i-í-y-ý.

► b) Podtrhni v textu složené slovesné tvary.

► c) První větu napiš v budoucím čase. LETOS V DUBNU ODJEDOU ŽÁCI PÁTÉ TŘÍDY DO KYNŽVARTU NA ŠKOLU V PŘÍRODĚ

► d) Předposlední větu napiš v podmiňovacím způsobu. URČITĚ BY JIM NEUBLÍŽILO, KDYBY PILY MINERÁLKU, JEDLY BY ZDRAVOU STRAVU A PRAVIDELNĚ BY PLAVALY A CVIČILY.

► e) Poslední větu napiš v rozkazovacím způsobu. NOVÉ NÁVYKY SI PŘIVEZTE I DOMŮ!

► f) Zjistí, o kterém zámku se v textu mluvilo. ZÁMEK KYNŽVART

► g) Vypiš z textu slovesa a urči u nich osobu, číslo, čas a způsob.

sloveso	osoba	číslo	čas	způsob
ODJELI	3.	MN.	MIN.	OZN.
JELI	3.	MN.	MIN.	OZN.
JSOU URČENY	3.	MN.	PŘÍT.	OZN.
TRPÍ	3.	MN.	PŘÍT.	OZN.
JE	3.	J.	PŘÍT.	OZN.
PŘEKVAPIL	3.	J.	MIN.	OZN.
BYLO URČENO	3.	J.	MIN.	OZN.
BÝT	3.	MN.	PŘÍT.	OZN.
PRACOVALA	3.	J.	MIN.	OZN.
SE STARALA	3.	J.	MIN.	OZN.
ORGANIZOVALA	3.	J.	MIN.	OZN.
CHODILO SE	3.	J.	MIN.	OZN.
BYL	3.	J.	MIN.	OZN.
JSOU	3.	MN.	PŘÍT.	OZN.
MĚLY	3.	MN.	MIN.	OZN.

VL

► h) Naplánuj trasu Praha – Kynžvart pro autobus.

PRAHA - PLZEŇ

PLZEŇ - STŘEKOV - BOR

BOR - PLANÁ - MARIÁNSKÉ LÁZNĚ - KYNŽVART

► ch) Najdi v okolí Kynžvartu další lázně a napiš jejich názvy (název).

MARIÁNSKÉ LÁZNĚ, FRANTIŠKOVY LÁZNĚ, KARLOVY VARY

► i) Historie lázní

Městečko Lázně Kynžvart (Škola) bylo založeno ve 13. století jako osada v blízkosti pohraničního hradu. Od roku 1630 byla obec majetkem rodu Metternichů. Ti zde na počátku 19. století provedli pečlivý průzkum minerálních pramenů, které se následně začaly využívat k léčebným účelům. V roce 1856 v přírodě zde započala výstavba byla prvních lázeňských krásná hotelů.

Rok 1950 se stal důležitým mezníkem v historii lázní – při rekonvalescenci dětí postižených epidemií černého kašle, se totiž potvrdil nápadný léčebný efekt místních klimatických podmínek. Od té doby se lázně specializují výhradně na dětskou léčbu.

Zdroj: www.jedemedolazni.cz

► Najdi slova /S/, která jsou v textu navíc a vypiš je. _____

ŠKOLA V PŘÍRODĚ BYLA KRÁSNÁ.

► Vypiš z textu jedno sloveso a urči osobu, číslo, čas a způsob. PROVEDLI - 3. OS., Č. MN., ČAS MIN., ZP. OZN.

ZÁKLADNÍ VĚTNÉ ČLENY - PODMĚT A PŘÍSUDK

▶ 1

Jaro

Na zahradě rozkvetly sněženky. Nejdíl ve opatrně vykouly ze sněhu zelené lístky. Pak se objevily křehké bílé kvěťy. A sníh kolem nich roztál. Nedaleko vykvetly i krokusy. Jejich kvěťy hřří všem l barvami. Děti objevily mohutně zelené špičky dalších kvěťn. Za pár dnů je záhon pokrytý žlutým narcisý a pestrobarevným tulipány. Vítr už nestudí. Vzduch krásně voní. Lidé tolik nespěchají domů. Konečně přišlo jaro!

▶ a) Doplň i-í-y-ý.

▶ b) Podtrhni rovnou čarou holé podměty.

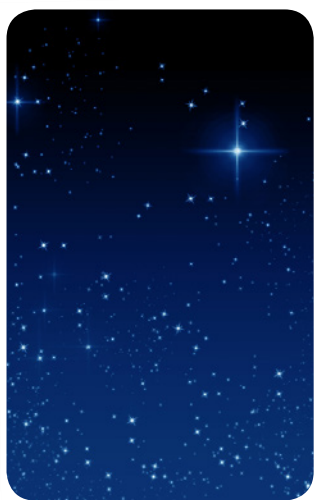
▶ c) Podtrhni vlnovkou holé přísudky.

▶ d) Vypiš holé věty. SNĚŽENKY ROZKVETLY, LÍSTKY VYKOULY, SE OBJEVILY KVĚTY, SNÍH ROZTÁL, VYKVETLY KROKUSY, KVĚTY HŘŘÍ, DĚTI OBJEVILY, ZÁHON JE, VÍTR NESTUDÍ, VZDUCH VONÍ, LIDÉ NESPĚCHAJÍ, PŘIŠLO JARO

▶ e) Vypiš podřazená slova ke slovu květina. SNĚŽENKY, KROKUSY, NARCISY, TULIPÁNY

▶ f) Zakroužkuj v textu přídavná jména.

▶ 2 Podmětem bývá nejčastěji podstatné jméno. Někdy je podmětem i jiný slovní druh. Podtrhni ve větách podmět a napiš, o který slovní druh se jedná.

- Ozvalo se hlasité prásk. CITOSLOVCE
- Nejhladovější se seběhli u kuchyně. PŘÍDAVNÉ JMÉNO
- Někdo rozbil okno. ZÁJMENO
- Plavat je příjemné. SLOVESO
- On to zase neumí. ZÁJMENO
- Stovka lidí čekala na nádraží. ČÍSLOVKA
- Vyhrál nejchytřejší. PŘÍDAVNÉ JMÉNO
- Odbila dvanáctá. ČÍSLOVKA
- Na semaforu se rozsvítila zelená. PŘÍDAVNÉ JMÉNO
- Všichni přišli včas. ZÁJMENO
- Na nebi vyšly hvězdy. PODSTATNÉ JMÉNO

▶ ZAHRAJTE SI HRU

Každý si vezme papír, na který bude psát. Na první řádek papíru napíše každý nějaké přídavné jméno. Pak se papír přehne tak, aby nebylo vidět, které je tam slovo. Každý pošle svůj papír dál někomu dalšímu a zároveň dostane přehnutý list od toho, kdo je před ním. Potom každý na papír napíše podstatné jméno. Papír zase přehne a pošle ho dál. Pak se tímto způsobem dopíše i příslovce (jak?), sloveso a příslovce (kde?). Potom se papírky ještě jednou pošlou dál. Nakonec každý pomalu přečte, co má na svém papírku napsáno.

přídavné jméno	podstatné jméno	jak?	sloveso	kde?
zelený	Kuba	pěkně	plaval	doma

3

Zahradnictví

Pan Mládek provozuje u naší školy zahradnictví (PAN MLÁDEK). Má zde obchod s řezanými květinami (PAN MLÁDEK). Můžete si tady koupit růže, karafiáty, narcisy, gerbery i další květiny (VY). Na přání vám zde uvážou kytici pro každou příležitost (ONI). U obchodu najdete krásnou zahradu (VY). Zde si můžete prohlédnout jezírko s rybkami, skalku s potůčkem i menší skleník (VY). Všude jsou malé i velké květináče se skalničkami (KVĚTINÁČE). U vchodu si můžete koupit i keře a stromky do vaší zahrádky (VY).

► a) Do závorčky vypiš podmět. Vypiš i podmět nevyjádřený.

► b) Vypiš přísudky z jednotlivých vět. PROVOZUJE, MÁ, MŮŽETE SI KOUPIŤ, UVÁŽOU, NAJDETE, MŮŽETE SI PROHLÉDNOUT, JSOU, MŮŽETE SI KOUPIŤ

► c) Vypiš z vět předložky. U, S, NA, PRO, DO

► d) Vypiš z vět zájmena. NAŠÍ, VÁM, KAŽDOU, VAŠI, SI

► e) Zkus vytvořit leták, který zve k návštěvě tohoto zahradnictví. Uveď jméno zahradnictví, adresu, nabídku zboží i služeb, otevírací dobu, nakresli obrázek.

4

V létě Martin plave, běhá, leze po skalách, jezdí na kole i hraje tenis. SPORTUJE
 Tetička míchá těsto, dusí maso, vyrábí knedlíky a krájí zeleninu. VAŘÍ
 Tatínek v dílně hobluje, řeže, natírá i opravuje staré věci. TRUHLAŘÍ

► a) Přísludky ve větách nahrad'te jedním přísludkem holým.

5

Skup inky lid í postá valy u stánků. Soutě že se
 zúčastn í žáci í naší šk oly. V cukrárně měl í
 v yní kaj íci zmrazil ínu. Dě tí seděl y t iše na laví cí.
 Rod íče býdlel í v Brně. Všechn y květ íny př í nesl y
ženy z okol í. Ve sklen íku rozkvet y kaktus y.
 Ton ík a lan íčka s í hrál í na p ísku. Ze skály často
 padal y kamen y. Na záhonku rozkvet y tul í pán y, narc í s y í h yac í nt y. Jestřáb í létal í
 nad skálou. L ídé na nábrež í krm íí rack y. Krásn í páv í nepř íjemně kř íčel í. Král íci
s í pochutnával í na čerstvém jetel í. Vysoké větrolam y lemoval y šíln íci.
 Děln íci
 pracoval í u pásu mnoho í hod ín. Psi s e v ydal í po stopě zraněného jelena. P ylác í v noc í
 ch ytal í i na chovném rybn íku.

► a) Dopln' i-í-y-ý.

► b) Podtrhni v textu holé věty.

► c) Druhou větu textu uprav a přepiš jako souvětí.

SOUTĚŽE SE ZÚČASTNILI ŽÁCI, KTEŘÍ CHODÍ DO NAŠÍ ŠKOLY.

► d) Zakroužkuj podstatná jména rodu ženského.

► 6 Dopln' do vět vhodný podmět.

Nástěnné HODINY odbily půlnoc. V pohádkách odvážný
PRINC bojuje s drakem o krásnou princeznu. Na nebi svítily
HVĚZDY. Naše KOČKA má tři roztomilá koťátka. Šikovný
ŠVEC ušil pohodlné boty z jemné kůže pro kněžnu. Na zápraží se
 vyhřívala naše KOČKA Micka. Na stole ležel BOCHNÍK chleba.
 V cirkuse vystupovali ochočení SLONI s dlouhými choboty. Po
 dálnici ujížděla rychlá AUTA. Včelí MED je sladký
 a zdravý. Těžký vůz táhli statní VOLI, KONĚ. Mátový
ČAJ ti pomůže. V noci nás probudil zuřivý ŠTĚKOT
 našeho psa. Horká hovězí POLÉVKA nás zahřála a nasýtla.
 Na Václavském náměstí stojí SOCHA svatého Václava.

► KVÍZ

VE KTERÉ VĚTĚ JE
 PODMĚT NEVYJÁDŘENÝ?

- A Toník píše úkol.
- B Přišli jsme na návštěvu.
- C Nikdo mě neposlouchá.
- D Vy nám s tím nepomůžete!

VE KTERÉ VĚTĚ SLOVO
 ZLATO NENÍ PODMĚTEM?

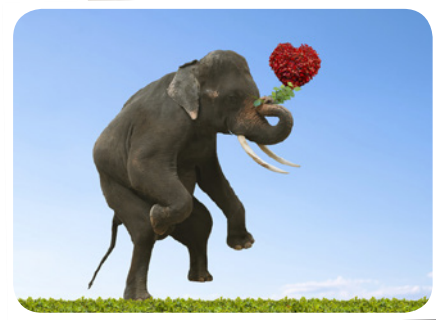
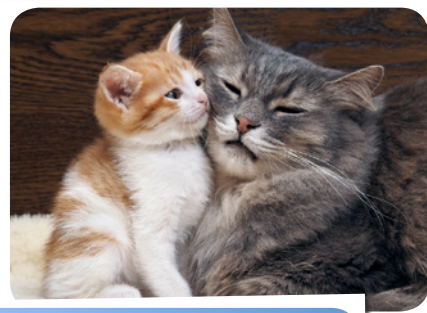
- A Zlato je drahý kov.
- B Zajatci za svobodu nabízeli i zlato.
- C Na stole se třpytilo zlato.
- D Na dně studny bylo ukryté zlato.

VE KTERÉ VĚTĚ JE SLOVO
 KUŘE PODMĚTEM?

- A K obědu jsme měli kuře.
- B Chytni to malé kuře!
- C Z vajíčka se vylíhlo malé kuře.
- D Natálka namalovala roztomilé kuře.

KTERÁ VĚTA JE NAPSÁNA
 BEZCHYBNĚ?

- A Housata běželi za husou.
- B Housata běžely za husou.
- C Husata běžela za husou.
- D Housata běžela za husou.

► 7 **Doplň vhodný přísudek v minulém čase.**

Maminka UPEKLA borůvkový koláč. Žluté petrklíče ROZKVETLY na začátku jara. V bazénu PLAVALO několik otužilých plavců. Knihu pohádek NAPSALA Božena Němcová. Maruška MYLA ve dřezu nádobí. Zdravotní sestry SE STARALY o nemocné pacienty. V létě nás OBTĚŽOVALY neodbytné mouchy. Pes Max byl UVÁZANÝ u své boudy. Neobydlené domy postupně CHÁTRALY. Drobné mince SE KUTÁLELY po podlaze. Líný Pavel MĚL různé výmluvy. Zrající jahody nás LÁKALY. Na konci představení lidé nadšeně TLESKALI. Na okně ZÁŘILY svíčky. Psi VĚTRILI stopy zloděje. Ráno na plotě krásně ZPÍVALI kosi. Ze smrku VISELY šišky. Na hladině rybníka ZÁŘILY bílé lekníny.

► 8 **Druhy přísudků.**

Karel si hrál se stavebnicí. **A** Milada byla dcerou krále Miloslava. **A** Rána zde bývají tichá. **A** Děti utíkaly a křičely. **C** Některé květiny jsou prudce jedovaté. **A** Zahradníci neúnavně okopávají, zalévají, kypří a hýčkají své květiny. **C** Tatínek Veroniky je lékař. **A** Na keři rozkvetla červená poupata. **A** Na vystoupení přišla skupinka diváků. **A** Na tržišti jsme koupili čerstvou zeleninu. **B** Martínek hledal svůj nafukovací míč. **A** Ráno nás probudil hlasitý zpěv kosa. **A** Heřmánek je léčivá bylina. **A**

► a) V textu podtrhni holé přísudky.

► b) Do rámečku za větou dopiš druh přísudku: **A** SLOVESNÝ
B JMENNÝ SE SPONOU
C NĚKOLIKANÁSOBNÝ

► c) V textu najdi slova podle zadání a napiš je na řádky:

Podstatné jméno, rod ž., číslo j., pád 7., vzor růže: STAVEBNÍCI
Podstatné jméno, rod m. živ., číslo mn., pád 1., vzor pán: ZAHRADNÍCI
Podstatné jméno, rod stř., číslo mn., pád 1., vzor kuře: DĚTI
Sloveso, os. 3., číslo j., čas min., zp. oznamovací: HRÁL SI, BYLA, ROZKVETLA
Přídavné jméno tvrdé: TICHÝ, JEDOVATÝ, ČERVENÝ, ČERSTVÝ, HLASITÝ, LÉČIVÝ

► 9

Pavel s₁ koup₁l nové bot_y. Bab₁čka př₁nesla v koš₁ku čerstvé ry_{by}. Na vý₁letě se dět₁ výborně bav₁ly. Z ohrady vyběhl₁ d₁l vol₁ koně. V naš₁ vs₁ se n₁c neutaj₁. Na obloze se objev₁ly černé mraky a začal foukat s₁lný ví₁tr. V₁stavu obrazů zhléd₁ly stovky návštěvn₁ků. U pramene léč₁vé vod₁l₁dé vystavěl₁ kapl₁čku. Na břehu rybn₁íka vyrost₁ly vrby. Hladov₁ ps₁ žebra₁l o kousek masa. Honz₁k koup₁l pro mam₁nku jeh₁ly a bílé n₁tě. Domy ve městě už byly opraveny a ob₁leny. Ze křov₁ vylétl₁ bažant₁.

► a) Doplni i-í-y-ý.

► b) Najdi v textu souvětí a napiš ho: NA OBLOZE SE OBJEVILY ČETNÉ MRAKY A ZAČAL FOUKAT SILNÝ VÍTR.

► c) Podtrhni a vypiš příslovce z textu. VÝBORNĚ

▶ SHODA PŘÍSUDKU S PODMĚTEM

▶ 1

Dřevěné voz_Y př_ivezl_Y p_ytle s ob_il_im. V noc_i ve městě sv_it_il_Y do tm_Y barevné náp_is_Y. Na stěně v_isel_Y krásné obraz_Y. Kohout_i, slep_ice a kuřata spal_i v kurn_iku. Brz_Y ráno se houbař_i v_yprav_il_i do lesa. Když dět_i př_išl_Y do škol_Y, čekalo na ně vel_iké překvapen_i. V křov_i měl_i hn_izdo kos_i. Okolo spadaného ovoce poletoval_Y vos_Y. Kamenné schody vedl_Y na kr_ytu terasu, kde už čekal_i hosté. Okolo roztom_ilého ps_ika se seběhl_Y dět_i. Když mraz_Y ustoup_il_Y, cestovatelé v_yraz_il_i na dal_ši dlouhou pouť. (Hladové) myš_i prokousal_Y i dřevěné dveře sp_iže a snědl_Y všechn_Y zásob_Y.

▶ a) Doplň i-í-y-ý.

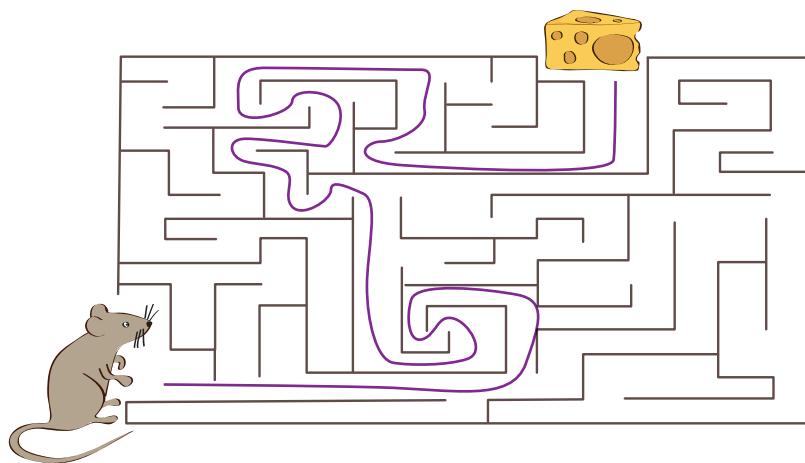
▶ b) Vypiš všechna podstatná jména středního rodu a urči jejich vzor: mládě – kuře OBILÍ - STAVENÍ, PŘEKVAPENÍ - STAVENÍ, KŘOVÍ - STAVENÍ, HNÍZDO - MĚSTO, OVOCE - MOŘE, DĚTI - KUŘE

▶ c) Podtrhni v textu všechna souvětí.

▶ d) Vypiš předložky. S, V, VE, DO, NA, OKOLO

▶ e) Ve čtyřsměrce vyškrtnej přídavná jména z textu.

K	R	Á	S	N	É	O	R
R	L	A	B	Y	R	H	O
Y	V	E	L	I	K	É	Z
T	É	I	K	N	T	N	T
O	N	H	A	Ů	É	A	O
U	V	L	M	O	N	D	M
Í	E	A	E	H	Ě	A	I
Š	R	D	N	U	V	P	L
L	A	O	N	O	E	S	É
A	B	V	É	L	Ř	A	H
D	S	É	Ý	D	D	R	O

▶ Tajenka:

L A B Y R I N T A S Ý R

▶ 2 Napiš v množném čísle:

Dítě zpívalo. DĚTI ZPÍVALY.

Prodavač prodával. PRODAVAČI PRODÁVALI.

Zahradník vypěstoval. ZAHRADNÍCI VYPĚSTOVALI.

Okno se zavřelo. OKNA SE ZAVŘELA.

Sklenička se rozbila. SKLENÍČKY SE ROZBILY.

Kmen byl rozřezán. KMENY BYLY ROZŘEZÁNY.

Kůň běžel. KONĚ BĚŽELI.

Zub bolel. ZUBY BOLELY.

Vločka studila. VLOČKY STUDILY.

Hlas se rozléhal. HLASY SE ROZLÉHALY.

Děvče tančilo. DĚVČATA TANČILA.

INDIVIDUÁLNĚ

„.....Můj život je jednotvárný. Honím slepice a lidé honí mne. Všechny slepice jsou si navzájem podobné a také lidé jsou si podobní. Trochu se proto nudím. Ale když si mě ochočíš, bude můj život jakoby prozářen sluncem. Poznám zvuk kroků, který bude jiný než všechny ostatní. Ostatní kroky mě zahánějí pod zem. Ale tvůj krok mě jako hudba vyláká z doupěte. A pak, podívej se! Vidíš tamhleta obilná pole? Nejím chléb. Obilí je pro mne zbytečné. Obilná pole mi nic nepřipomínají. A to je smutné. Ale ty máš zlaté vlasy. Bude to opravdu nádherné, až si mě ochočíš. Zlaté obilí mi tě bude připomínat. A já budu milovat šumění větru v obilí...“ Liška umlkla a dlouho se dívala na Malého prince.

„Ochoč si mě, prosím!“ řekla.

„Velmi rád,“ odpověděl Malý princ, „ale nemám moc času. Musím objevit přátele a poznat spoustu věcí.“

„Známe jen ty věci, které si ochočíme,“ řekla liška. „Lidé už nemají čas, aby něco poznávali. Kupují u obchodníků věci úplně hotové. Ale poněvadž přátelé nejsou na prodej, nemají přátel. Chceš-li přátele, ochoč si mě!“

„..... Stáváš se navždy zodpovědným za to, cos k sobě připoutal. Jsi zodpovědný za svou růži...“

„Jsem zodpovědný za svou růži...“ opakoval Malý princ, aby si to zapamatoval.

Malý princ – Antoine de Saint-Exupéry

► a) Rozumíš rozhovoru lišky a Malého prince? Zkus vymyslet název ukázky a napiš ho na nad text.

► b) ► KVÍZ

JAKÉ „ZAMĚSTNÁNÍ“
MĚLA LIŠKA?

- A chytala myši
- B lovila ryby
- C honila slepice

PROČ JE OBILÍ PRO
LIŠKU ZBYTEČNÉ?

- A neumí ho sklidit
- B nejí chleba
- C neumí nic upéct

PROČ JE MALÝ PRINC
ZODPOVĚDNÝ ZA SVOU RŮŽI?

- A líbí se mu
- B dostal ji darem
- C staral se o ni

► c) Zkus vymyslet návod na ochočení lišky. Pod obrázky napiš, co znamenají a očíslej jejich pořadí. (Jak postupuje ochočování.)

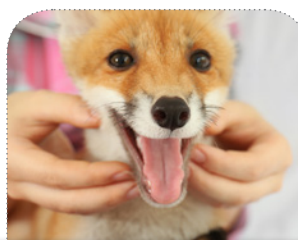
3. NĚCO DOBRÉHO NA ZUB

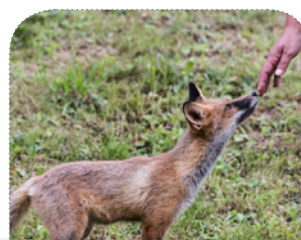
5. JSME KAMARÁDI

1. POZORUJEME SE

4. POHLADÍM TĚ

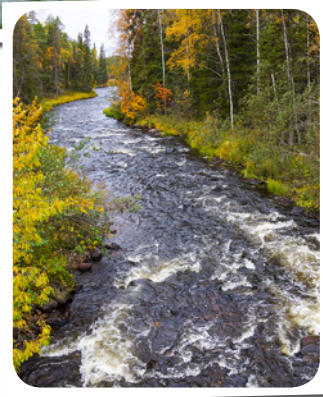
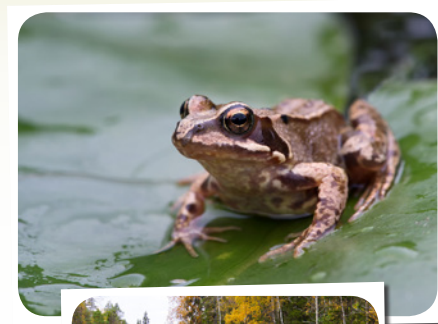

2. OČICHÁME SE

4

Zvuky kolem nás

Na ulici houkal A auta. TÚÚÚÚ Listonoši zvonil I na zvonky. CILILINK Psi zuřivě štěkali I. HAF. HAF. V lese kukal Y kukačky. KU KU Děvčata vesele zpívala A. TRAL LA Řeky hučely Y. HÚÚÚ Maminky napomínal Y malé neposluchy. TY TY U rybníka kvákal Y žáby. KVAK V koruně lípy bzučel Y včely. BZZZ V noci houkal Y sovy. HÚÚÚ Vyrušení hadi výhruzně syčel I. SSSSS Kameny padal Y z valníku. BUM Na pastvě bečel A malá jehňata. BÉÉÉÉ

► a) Doplně chybějící písmena.

► b) Každou větu nahraď pouze citoslovcem. (Dodržte „obraz“ cvičení)

Vzor: *Krávy bučely. Búúú*

► c) Jak se nazývají lidé, kteří tyto zvuky nevnímají? A NEVIDOMÍ B NESLYŠÍCÍ C NEGRAMOTNÍ

► d) Jak se tito lidé mezi sebou dorozumívají? A ZNAKOVOU ŘEČÍ B VYUŽÍVAJÍ ASISTENTA C POMOCÍ OBRÁZKŮ

► e) Vymysli a napiš v minulém čase věty, ve kterých použiješ následující slova v množném čísle.

Husa, člověk, růže, lvíče, dítě, pes, liška, houba, loď, město.

Vzor: Husy se hnaly k rybníku. LIDÉ ZPÍVALI. RŮŽE VONĚLY. LVÍČATA ZÍVALA. PSI VRČELI. LIŠKY LOVILY. HOUBY NEROSTLY. LODĚ MANÉVROVALY. MĚSTA KYPĚLA.

► HRA O TREZOR

Zaškrtni správnou odpověď a doplň její číslo do kódu.

		I	Y	A
1	Víly tančil <u>Y</u> celou noc na pasece.	1	☒ 3	2
2	Děti namaloval <u>Y</u> pro maminky obrázky.	3	☒ 5	6
3	Na louce se pásli <u>Y</u> srnky.	6	☒ 4	3
4	Davy lidí spěchal <u>Y</u> na náměstí.	8	☒ 2	5
5	Rodiče přijel <u>I</u> z dovolené.	☒ 1	3	7
6	Večer jsme byl <u>I</u> v divadle.	☒ 7	9	5
7	Hladová štěňata tiše kňučel <u>A</u> .	7	9	☒ 1
8	V koruně lípy bzučel <u>Y</u> včely.	2	☒ 6	3
9	Auta se na zelenou rychle rozjel <u>A</u> .	9	2	☒ 8

Vlož kód do zámku trezoru.

Dodržuj pořadí čísel.

Když bude kód správný, trezor se otevře.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
<u>3</u>	<u>5</u>	<u>4</u>	<u>2</u>	<u>1</u>	<u>7</u>	<u>1</u>	<u>6</u>	<u>8</u>

▶ VĚTA JEDNODUCHÁ A SOUVĚTÍ

▶ 1

Maminka čte ráda knihy, ale tatínek raději sportuje. Když vyšlo slunce, ptáci začali zpívat. Karel IV., český král, pečlivě spravoval svou zem. Na hladině rybníka pluly labuťe, které děti nadšeně obdivovaly. Na výlet s námi pojede Martin, Vašek i Toník. Ve své chaloupce se babička cítila vždy šťastná a spokojená. Strýc Josef vyprávěl o své cestě po Indii a ukázal nám i mnoho zajímavých fotografií. Ve Volyni městečku na kraji Šumavy stojí krásná renesanční radnice. Sotva přišel domů, pustil se do práce. Lilie voněly, až z toho bolela hlava. Děti, které přišly už ráno, uklidily tábor a postavily stany. Libuško, nezapomeň na Janu!

▶ a) Podtrhni věty jednoduché.

▶ b) Najdi souvětí, které obsahuje tři věty a opiš ho. DĚTI, KTERÉ PŘIŠLY UŽ RÁNO, UKLIDILY TÁBOR A POSTAVILY STANY.

▶ c) Zakroužkuj vlastní jména.

▶ 2

Karel musí ležet v posteli,	ale počasí nám neprálo.
V neděli jsme se chystali na výlet,	určitě mi zavolej.
Ve váze byly krásné růže,	protože má vysokou horečku.
V náhonu u mlýna žil starý vodník,	a čápi odletěli do teplých krajů.
Když nebudeš mít čas přijít,	tam jsme v létě chodili každý den
Nastal podzim	které silně voněly.
U vesnice byl malý rybník,	které nosila celé léto.
Maminka ušila Lidě šaty,	který často mlynáři pomohl.

▶ a) Spoj obě části souvětí tak, aby dávalo smysl.

▶ b) Souvětí č. 1 napiš v minulém čase. KAREL MUSEL LEŽET V POSTELI, PROTOŽE MĚL VYSOKOU HOREČKU.▶ 3 **Doplň chybějící čárky v souvětí.**

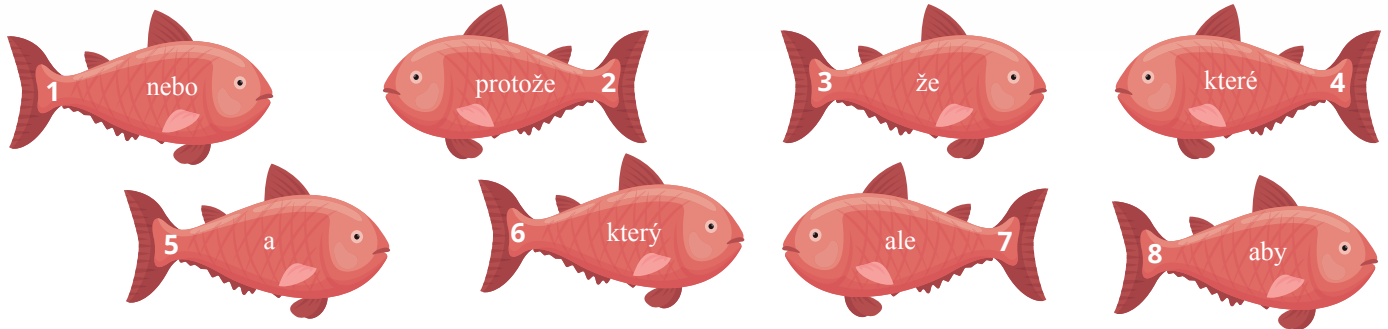
Rodiče rádi jezdí na chalupu, kterou koupili před dvaceti lety. Myslivec pozoroval srnce, jak se prochází po pasece. Markéta pověsila prádlo, které ráno vyprala. Řekl nám, že nemá rád psy. Knihy, které Hanka přinesla, se nám velmi líbily. Na louce v noci tančí víly a ve dne skotačí děti. Pořádně si přečti návod, abys věděl, jak s přístrojem zacházet.

▶ 4

V sobotu pojedeme na výlet 1 půjdeme do divadla. Houbaři vstávají brzo ráno, 8 našli co nejvíce hub. Děti pilně sbíraly borůvky 5 těšily se na koláč, 6 babička dnes upeče. Babička vždy říkala Budulínkovi, 8 nikomu neotvíral. Tatínek přinesl mamince květiny, 2 měla narozeniny. Řekl mu, 3 zboží dopraví včas, 7 svůj slib nedodržel. Koupila si nové šaty, 2 se jí velmi líbily. Průvodce vyprávěl starou pověst o strašidle, 4 dodnes bloudí každou noc po hradbách hradu.

▶ a) Rybičky spojky spojovací výrazy. Vylov správné rybky a jejich číslo dopiš do cvičení. Spojky se mohou opakovat.

▶ b) Podtrhni souvětí s tímto vzorcem V1 a V2, který V3.

▶ c) Vymysli souvětí se stejným vzorcem. MAMINKA UVAŘILA VÝBORNÝ OBĚD A UPEKLA KOLÁČ, KTERÝ JSME SNĚDLI PO OBĚDĚ. (INDIVIDUÁLNÍ)

▶ 5 Nahraď vedlejší věty větnými členy a změň tak souvětí ve věty jednoduché. Větné členy vyškrtěj v osmisměrce.

Zaslechla kroky, které se blížily. V noci svítil měsíc, který byl jako pomeranč. Babička vypravovala, jak žila v dětství. Mirka vzpomínala na dobu, kterou strávila na horách. V létě stávám, když začne svítat. Kočka se přitulila ke kamnům, které příjemně hřály. Doktor tetě doporučil, aby jela do lázní. Když přestane pršet, můžeš jít na hřiště. Žáci poprosili paní učitelku, aby jim pomohla. V řece byla voda, která byla příjemně teplá. Neber mi věci, které mi patří. Eva nosí šaty, které mají barvu sněhu.

B	O	R	A	N	Ž	O	V	Ý	P	M
A	L	S	T	R	Á	V	E	N	O	U
L	É	Í	N	A	H	O	R	Á	C	H
S	Z	A	Ž	Ú	S	V	I	T	U	E
M	É	L	Ů	Í	L	Á	Z	N	Ě	Š
T	E	P	L	Á	C	B	Í	L	É	T
T	E	P	L	Ý	M	Í	N	Ě	B	I
E	R	T	O	D	Ě	T	S	T	V	Í
Í	O	P	O	M	O	C	Č	E	E	K

▶ Tajenka: MALÉ SLUNĚ BERTÍČEK

▶ 6 Dopln souvětí tak, aby dávalo smysl.

Maminka chovala miminko, které USEDÁVĚ PLAKALO.
 Rudolf nám vyprávěl, co SE MU PŘIHOUDILO NA VÝLETĚ.
 V noci pršelo, ale RÁNO SVÍTILO SLUNÍČKO. (INDIVIDUÁLNÍ)
 Petra pospíchala domů, protože SE TĚŠILA NA NOVOU KNIHU.
 Toník pojedje o prázdninách k moři a NA LETNÍ TÁBOR DO HOR.

▶ PŘÍMÁ ŘEČ

▶ 1

Patnáctiletý kapitán

Teď kráčet Negoro na zád, kde stál nehybně Dick Sand. Zastavil se tři kroky před plavčíkem.

„Chcete se mnou mluvit?“ ptal se ho Dick Sand.

„Chci mluvit s kapitánem, a není-li tu, tedy s Howikem!“ odpověděl chladně Negoro.

„Vždyť přece víte, že oba zahynuli!“

„A kdo tedy teď na palubě velí?“ ptal se velmi drze Negoro.

„Já,“ odpověděl bez váhání Dick Sand.

„Vy“ řekl Negoro a pokrčil rameny. „Patnáctiletý kapitán?“

„Ano, patnáctiletý kapitán!“ odpověděl plavčík a postoupil k lovnímu kuchaři. Ten ucouvl.

„Nezapomínejte na to!“ vmísila se do hovoru paní Weldonová. „Je tu jen jeden kapitán... kapitán Sand. A bylo by dobře, kdyby každý věděl, že si bude umět zjednat poslušnost!“

Negoro se uklonil, zabručel několik ironických slov, kterým nebylo rozumět, a vrátil se na své místo. Dick Sand se už tedy zřejmě rozhodl.

Jules Verne – Patnáctiletý kapitán

▶ a) Doplně do textu uvozovky.

▶ b) ▶ **KVÍZ**

PLAVČÍK NA LODI:

- A učil posádku plavat
- B hlídal cestující před pádem do vody
- C** byl námořník nejnižší hodnosti, učedník

DĚJ SE ODEHRÁVÁ NA:

- A palubě letadla
- B** palubě lodi
- C palubě kosmické lodi

IRONICKÉ SLOVO JE:

- A neslušné slovo
- B** úmyslné a průhledné vyjádření protikladem
- C je z jazyka Irónů

SLOVO NEHYBNĚ JE:

- A přídavné jméno
- B** příslovce
- C sloveso

POKRČENÍ RAMENY ZNAMENÁ:

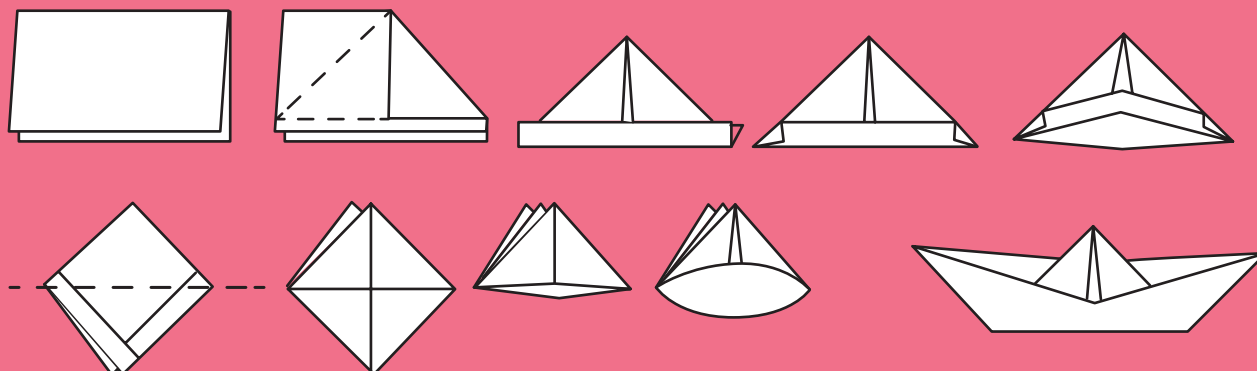
- A** nevěří tomu, co slyší
- B naznačuje hněv
- C naznačuje radost

SLOVO „LODNÍMU“ Z TEXTU JE:

- A** přídavné jméno, měkké, 3. pád, číslo jed.
- B přídavné jméno, tvrdé, 3. pád, číslo jed.
- C podstatné jméno, 3. pád, číslo jednotné

▶ 2 **Umíš složit jednoduchou lodičku? Zkus to podle našeho nákresu.**

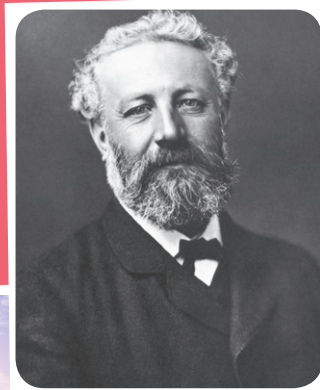
PČ

▶ 3 Jules Verne napsal mnoho knih. Dokážeš složit názvy neznámějších? (vyhledej na internetu)

ČJ - LITERÁRNÍ VÝCHOVA

1	Pět neděl	8	Země
2	Děti kapitána	3	pod mořem
3	Dvacet tisíc mil	12	v Karpatech
4	Cesta kolem světa	10	Jihu
5	Tajuplný	11	prázdnin
6	Carův	2	Granta
7	Patnáctiletý	9	město
8	Cesta do středu	4	za osmdesát dní
9	Ocelové	7	kapitán
10	Sever proti	5	ostrov
11	Dva roky	1	v balóně
12	Tajemný hrad	13	zkázy
13	Vynález	6	kurýr

▶ 4 Znáš některou z těchto knih? Napiš stručně její obsah. Jednu větu ze svého obsahu přepiš do přímé řeči.

ČJ - LITERÁRNÍ VÝCHOVA

INDIVIDUÁLNÍ

▶ 5 Napiš za použití přímé řeči.

Maminka požádala Honzika, aby koupil chleba a sýr.

„HONZÍKU, KUP CHLEB A SÝR.“

David se omlouvá kamarádovi Pepíkovi za pozdní příchod k vlaku.

„PEPO, PROMIŇ, ZDRŽEL JSEM SE.“

Karel žádá Jirku o pomoc při stěhování klavíru.

„JIRKO, PROSÍM TĚ, POMŮŽEŠ MI PŘESTĚHOVAT KLAVÍR?“

Babička volá na Matěje, aby si nezapomněl doma svačinu.

„MATĚJI, NEZAPOMEŇ SI VZÍT SVAČINU!“

Král vyzývá své rytíře ke statečnosti před bitvou.

„MÍ RYTÍŘI, BOJUJTE STATEČNĚ!“

Průvodce na zámku žádá návštěvníky, aby použili pantofle na ochranu vzácných parket.

„VÁŽENÍ NÁVŠTĚVNÍCI, PROSÍM VÁS V ZÁJMU OCHRANY VZÁCNÝCH PARKET SI OBUJTE PANTOFLE! DĚKUJEME.“

▶ OPAKOVÁNÍ

▶ ZÁŘÍ

▶ 1

Soví pošta

Harry Potter byl v čti mnohém neobyčejně zvláštní chlapec. Už jen tím, že víc než kterékoli jiné období celého roku nenáviděl letní prázdniny. Navíc doopravdy stál o to, aby si mohl vypracovat všechny domácí úkoly, byl však nucen zabývat se jimi jen potají, uprostřed noci. A ještě ke všemu to byl čaroděj.

Byla už téměř půlnoc a Harry správně ležel na břiše v posteli, s příkrývkou přetaženou přes obráceně hlavu jako stan, v jedné ruce držel baterku a na polštáři měl položenou velkou rozevřenou knihu v kožené vazbě (Dějiny čar a kouzel od Batylidy Bagshotové). Hrotem svého brku z orlího pera přejížděl po stránce odshora dolů a zamračeně soustředěn našla hledal, co by mu pomohlo napsat požadovaný esej na téma Upalování čarodějek ve čtrnáctém století – pojednání o jeho bezúčelnosti. Brk se zastavil nahoře u nadějně vyhlížejícího odstavce. Harry si postrčil kulaté brýle na nose o kousek výš, přisunul baterku až ke knize a četl:

Lidé nedisponující jsi čarodějnými schopnostmi (častěji známí jako mudlové) se sice v dobách středověku nesmírně báli čar a kouzel, nebyli však příliš zdatní v jejich rozpoznávání. Při oněch vzácných příležitostech, kdy se jim podařilo chytit skutečnou čarodějkou či kouzelníka, nepřinášelo jejich upálení sebemenší efekt. Čarodějka či kouzelník prostě pronesl slova základní ohněchladičí zaklínadlo a pak předstírali, že ječí bolestí, zatímco ve skutečnosti si užívali příjemného, lehce šimravého pocitu. Je dokonce známo, že Vendelína Výstřednice nalezla v upalování takovou zálibu, že se v různých převlecích nechala chytit celkem sedmačtyřicetkrát.

J.K. Rowlingová – Harry Potter a věže z Azkabanu

▶ a) Najdi a vypiš slova, která do textu nepatří. ČTI OBRÁCENĚ: NAŠLA JSI SLOVA

▶ b) Napiš vzorce souvětí. VI, ŽE V2. VI, ABY V2, V3, V4.

VI A V2, V3 A V4. VI A V2, CO V3. VI, V2 A V3:VI, V2. VI, KDY V2, V3.

VI A V2, ŽE V3, ZATÍMCO V4. VI, ŽE V2, ŽE V3.

▶ c) Najdi v textu přídavná jména. U čtyř z nich urči: pád, číslo, rod a druh. ZVLÁŠTNÍ (I.P., R.M., J.Č., MĚKKÉ); JINÉ (4.P., R.STŘ., J.Č., TVRDÉ); DOMÁCÍ (4.P., R.M., MN.Č., MĚKKÉ); VELKOU (4.P., R.Ž., J.Č., TVRDÉ)

▶ d) Kdo je to mudla? ČLOVĚK, KTERÝ NENÍ KOUZELNÍK.

▶ e) Podtrhni příslovce.

▶ f) Čím, kde a kdy psal Harry svůj domácí úkol? BRKEM, POD PŘIKRÝVKOU V POSTELI, O PŮLNOCI

▶ g) Název domácího úkolu: UPALOVÁNÍ ČARODĚJEK VE ČTRNÁCTÉM STOLETÍ

▶ h) S kterou učebnicí pracoval? Napiš jejího autora a název: BATYLDA BAGSHOTOVÁ - DĚJINY ČAR A KOUZEL

▶ ch) Napiš vyznačené v množném čísle: HROTY SVÝCH BRKŮ Z ORLÍCH PER PŘEJÍZDĚLI PO STRÁNKÁCH ODSHORA DOLŮ.

► **i)** Urči mluvnické kategorie u slov: ÚKOLY (PODST. JM., R.M.NEŽIV., Č.MN., 4.PÁD, HRAD),
BŘIŠE (PODST. JM., R.STŘED., Č.J., 6.PÁD, MĚSTO), SE ZASTAVIL (3.OS., Č.J., MIN. ČAS, ZP.
OZNAM.), NALEZLA (3.OS., Č.J., ČAS MIN., ZP.OZNAM.)

► **j)** Co víš o upalování čarodějnic? Jaký na to máš názor?

UPALOVÁNÍ ČARODĚJNIC...

INDIVIDUÁLNÍ

► **k)** Najdi cizí slovo a pokus se ho přeložit: ESEJ - ZAMYŠLENÍ MENŠÍHO ROZSAHU
EFEKT - DOJEM

► **2** Dobrý řečník musí správně vyslovovat. Vyzkoušej si několik jazykolamů.

Přišel za mnou jeden Řek a ten mi řek, abych mu řek, kolik je v Řecku řeckých řek. A já mu řek, že nejsem Řek, abych mu řek, kolik je v Řecku řeckých řek.

Kmotře Petře, nepřepepřete mi toho vepře, jak mi, kmotře Petře, toho vepře přepepříte, tak si toho přepepřeného vepře sám sníte.

Rozprostovlasatila-li se dcera krále Nabuchodonozora, či nerozprostovlasatila-li se dcera krále Nabuchodonozora.

Tři sta třicet tři stříbrných křepelek přeletělo přes stři sta třicet tři stříbrných střech.

Strč prst skrz krk.

V hlavní roli lorda Rolfa hrál Vladimír Leraus a na klavír hrála Klára Králová.

Od poklopu k poklopu, Kyklop koulí koulí.

V naší peci piští myši, v naší peci psíci spí.

▶ **ŘÍJEN**

▶ 1 **Podtrhni v textu od čeho je odvozen název měsíce.**

Říjen je desátým měsícem roku a má 31 dní. Jeho české jméno je odvozeno od jelení říje. V tomto období si silní jeleni vytvářejí harémy říjných laní a hlasitým troubením dávají najevo svým sokům svoji sílu a připravenost k souboji.

▶ 2 **Dokážeš odhadnout i původ jmen dalších měsíců?**

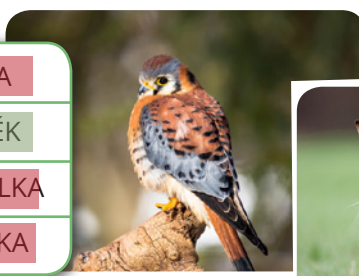
1	LEDEN	2	země se unoří, t. j. začíná se nořit ve vodu a bláto
2	ÚNOR	10	říje vysoké zvěře
3	BŘEZEN	4	duby se odívají listím
4	DUBEN	12	siný a hledá se v něm smysl „zimní polojas“.
5	KVĚTEN	7	jsou červené plody
6	ČERVEN	6	plody třešně a višně, jahod a podobných rostlin začínají červenat
7	ČERVENEC	11	i poslední listí padá se stromů
8	SRPEN	8	měsíc žní a dostal toto jméno za oněch časů, kdy se žínalo srpem
9	ZÁŘÍ	1	měsíc ledu
10	ŘÍJEN	9	někteří jeleni už zařijí, počnou občas řítí, t. j. řvátí.
11	LISTOPAD	5	doba květů
12	PROSINEC	3	břízy raší a rozvíjejí své lupínky

Zdroj: Naše řeč, ročník 23 (1939)

▶ 3 **Označ býložravce zelenou, masožravce červenou a všežravce žlutou barvou.**

PŘ

VLK	ZAJÍC	JELEN	LIŠKA
OVCE	PES	ŠTIKA	DANĚK
KOZA	MEDVĚD	KRÁVA	POŠTOLKA
KUŇ	KOČKA	PRASE	LASIČKA

▶ 4 **Vylušti rébusy - hledej názvy zvířat, vypiš je na řádek.**

PŘ

PAŠTIKA ŠTIKA _____

TEMELÍN LIN _____

KAPRÁL KAPR _____

KAPESNÍK PES _____

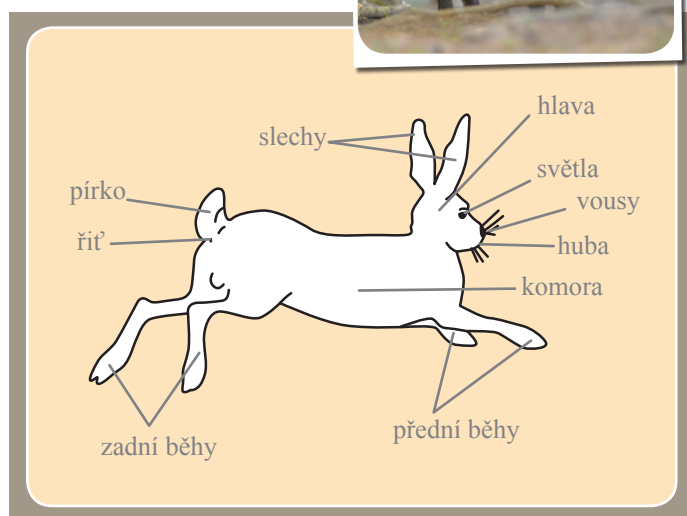
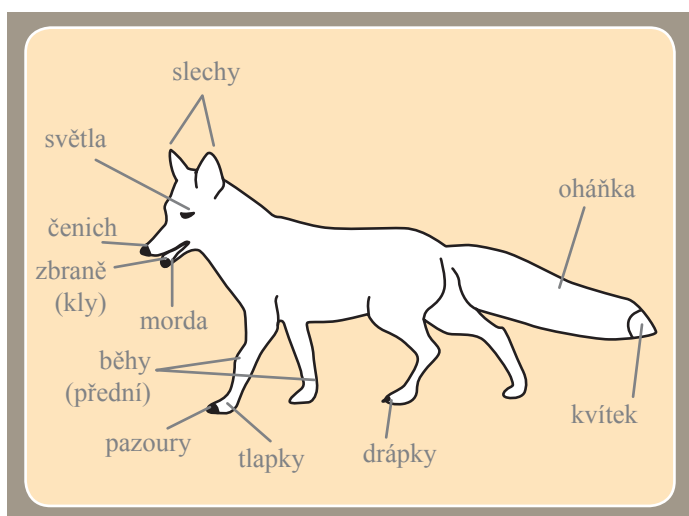
PAMPELIŠKA LIŠKA _____

RÁKOS KOS _____

► 5 Malý Martin má strýce myslivce. Rád s ním chodí do lesa. Někdy ho strýc vezme i na návštěvu ke svým kolegům. Když si povídají, Martin má pocit, že mluví cizím jazykem.

► Zkus sestavit „myslivecký slovník“.

1	BARVA	2	prase divoké
2	ČERNÁ ZVĚŘ	4	bažiny, kde se chladí zvěř
3	HLÁŠENÍ	1	krev loveného zvířete
4	KALIŠTĚ	3	hlasitý štěkot loveckého psa
5	PÍRKA	7	oči zvěře
6	OPLOCENKA	5	ocas zajíce, divočáka či králíka
7	SVĚTLA	8	sůl se zdravotním přídatkem
8	LIZ	6	oplocená paseka

► 6 Vylušti rébusy a zapiš vyluštěné slovo na řádek.

7

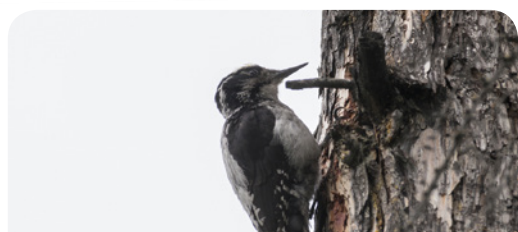
Starý dub se rozstonal

Jednou ráno se zdálo Zrzečce, že l₁st_Y větve, kde měla d_oupát_{ko}, jsou t_{ro}š_lč_{ku} j_lné než j_lnd_Y. Jakob_Y se m_aloun_{ko} sklon_ll_Y, ale tak m_aloun_{ko}, že b_Y s_l toho člověk j_lstě nepovš_lml. Ale Zrzečka, která se na Starém dubu narod_lla, měla dub ráda, a proto j_l n_lc neušlo. Strakapoud, kter_Y měl hn_lzdo v dut_lnce j_lné větve, sešplhal k ní odkud_l z vrcholu a pov_ldá: „Copak js_l tak zam_Yšlená, Zrzečko?“ „Boj_lm se, že se nám dub rozstonal, pod_lvej se na t_Yl_lst_Y!“ Strakapoud, zkušen_Y ošetřovatel stromů, rozhlédl se znaleck_Y po větv_l a také se mu zdálo, že něco nen_l v pořádku. „Mus_lím dub důkladně prohlédnout,“ řekl a pust_l se hned s chut_l do práce.

Josef Zeman – Dobrodružství veverky Zrzečky

- ▶ a) Doplni i-í-y-ý.
- ▶ b) Najdi a zakroužkuj zdobněliny.
- ▶ c) Podtrhni v textu přímou řeč.
- ▶ d) Urči slovní druhy v této větě, číslo slovního druhu napiš nad slovo.

Strakapoud, zkuš¹en²ý oš¹etř¹ovatel stromů, rozhlédl se znal⁵eck³ý po větv⁶_l a také se mu zdálo, že něco nen⁸_l v pořádku.

- ▶ e) Napiš slova příbuzná ke slovu **dutinka**. DUTINA, DUTÝ
- ▶ f) Najdi předložky. NA, V, K, NA, PO, V, S

LISTOPAD

- ▶ 1 Podtrhni v textu, jak vznikl název měsíce.

Název měsíce vznikl spojením slov listí a padá. Když spojíš dvě i více slov, vzniknou nová slova, která nazýváme slova složená – složeniny – kompozita.

- ▶ 2 Napiš, z kterých slov vznikla tato slova složená.

KNIHTISK	KNiha	TISKNOU	DĚJEPIS	DĚJINY	PSÁT
LIDOO	LIDÉ	OPICE	VYŠEHRAD	VYSOKÝ	HRAD
VLASTIMIL	VLAST	MILUJE	VELKOMĚSTO	VELIKÉ	MĚSTO
OKAMŽIK	OKO	MŽIKNOU	ZEMĚMĚŘIČ	ZEMĚ	MĚŘIT
HRDLOŘEZY	HRDLO	ŘEZAT	VODOTRYSK	VODA	TRYSKAT

▶ 3 Napiš další kompozita – slova složená.

TROJÚHELNIK, MNOHOÚHELNIK, ŠESTIÚHELNIK, SKLOLAMINÁT,
DŘEVOODBYT, POLOOBLEČENÝ, RYCHLOUZÁVĚR (INDIVIDUÁLNÍ)

▶ 4 V listopadu se připomíná i svátek svatého Martina.

SVATÝ MARTIN

Narodil se okolo roku 316 v římské provincii Panonie. Otec mu dal jméno Martin po bohu války „Martovi“, protože chtěl, aby

se jeho syn stal vojákem Martin. Martin od patnácti let přijíždí sloužil v armádě. Při plnění svých vojenských povinností byl svědomitý a vysloužil si povýšení

na důstojníka. Legendy tvrdí, že žil skromně, pokorně a dokonce se ke svému otroku choval jako k bratrovi. Martina oslovilo křesťanské učení a dal se pokřtít. Brzy nato se rozloučil s armádou, protože se na v jeho očích nedala spojit křesťanská a vojenská služba. Martin zemřel 8. bílém listopadu 397 v Candes. Na jeho pohřeb koni přišlo velké množství lidí. Tento slavnostní pohřeb se konal 11. listopadu. Na jeho počest se tento den slaví svátek svatého Martina.

▶ a) V textu se objevila slova, která tam nepatří /5/, která do textu nepatří. Najdi je a vypiš postupně na řádek.
MARTIN PŘIJÍŽDÍ NA BÍLÉM KONI.

▶ b) Popiš obraz sv. Martina. Co vyjadřuje? DĚLÍ SE O PLÁŠT S ŽEBRÁKEM

▶ c) Jaké vlastnosti měl sv. Martin? SKROMNÝ, POKORNÝ, SOUCITNÝ, SPOLEHLIVÝ, ODVÁŽNÝ

Svátek svatého Martina byl jedním z nejoblíbenějších svátků roku. Hospodyně pekly posvícenskou martinskou husu a martinské rohlíky nebo podkovy.

Mezi pranostiky, které předpovídají příchod zimy, patří například:

1.	Na svatého Martina,	3	– Vánoce na ledě.
2.	Martinův led,	1	bývá dobrá peřina.
3.	Martin a Kateřina na blátě	4	kouřívá se z komína.
4.	Na svatého Martina,	2	bude vodou hned.

▶ Napiš čísla k správnému pokračování věty. Pranostiky vysvětli.

1. JE CHLADNO I V DOMECH, JE NUTNÉ TOPIT.
2. PRVNÍ MRAZY NEBÝVAJÍ TRVALÉ.
3. POKUD JE V POLOVINĚ LISTOPADU BLÁTO BEZ SNĚHU, BUDOU MRAZIVÉ VÁNOCE.
4. JE CHLADNO V DOMECH, JE NUTNÉ TOPIT.

ADVENTNÍ VĚNEC

Poslední sobotu v listopadu přinesly děti z lesa jedlové chvojí, které jim strýc Vítek nechal po těžbě dřeva u cesty.

Maminka vyndala z krabice ozdobné bodce, žaludy, kaštany, bukvice, stuhu, čtyři svíčky, slaměný věnec, vázací drát a tavnou pistol. Všichni se pustili do výroby adventního věnce. Nejdříve drátem připevnili

na věnec chvojí. Pak správně umístili bodce se svíčkami, věnec dozdobilí mašlem ze stuh a tavnou pistolí přidělí další ozdoby. Pevným tkalounem přivázal věnec na strop. Nesměl být moc vysoko, aby svíčky nepoškodily omítku. V neděli tatínek zapálil první svíčku a tak připomněl dětem, že začíná advent. Maminka uvařila dětem kakao a přinesla něco dobrého k jídlu. S tatínkem pilu kávu. Všichni si pěkně povídali a na televizi nikdo ani nevzpomněl. Bylo to moc pěkné odpoledne.

► a) Doplň i-í-y-ý.

► b) Napiš větný vzorec prvního souvětí. VI, KTERÉ V2.

► c) Doplň vhodná přídavná jména:

MALÉ, MILÉ, PILNÉ

děti

ZVONKOVÝ, MĚDĚNÝ, OHEBNÝ

drát

HLUBOKÝ, TMAVÝ, HUSTÝ

les

VYSOKÝ, NÍZKÝ

strop

DALEKÁ, BLÁTIVÁ, KLIKATÁ

cesta

ČERNÁ, BÍLÁ, HORKÁ

káva

VELKÁ, OBJEMNÁ, TĚŽKÁ

krabice

VZDÁLENÁ, ŽIVÁ, UCTIVÁ

vzpomínka

► d) Nakresli adventní věnec.

► f) Napiš potřeby na výrobu adventního věnce.

KORPUS, CHVOJÍ, TENKÝ DRÁT,

DRŽÁK SVÍČEK, SVÍCE, STUHY,

DROBNÁ PŘÍZDOBA

► e) Hasiči často připomínají nebezpečí hrozící od hořící svíčky.

Napiš upozornění, které by hasiči mohli použít a které by bylo srozumitelným varováním.

POZOR!

VAŠÍ DOMÁCNOSTI HROZÍ

NEBEZPEČÍ POŽÁRU. KAŽDÝ ROK

150 DOMÁCNOSTÍ TRÁVÍ VÁNOCE

ÚKLIDEM PO POŽÁRU NEBO

HLEDÁNÍM NOVÉHO BYDLENÍ. A TO

VŠE ZAPŘÍČINÍ NEHLÍDANÉ SVÍČKY

NA ADVENTNÍCH VĚNCÍCH NEBO NA

STROMEČKU.

▶ 6 Skloňuj podstatné jméno věnec.

	ČÍSLO JEDNOTNÉ	ČÍSLO MNOŽNÉ
1. pád	VĚNEC	VĚNCE
2. pád	VĚNCE	VĚNCŮ
3. pád	VĚNCI	VĚNCŮM
4. pád	VĚNEC	VĚNCE
5. pád	VĚNČE!	VĚNCE!
6. pád	VĚNCI	VĚNCÍCH
7. pád	VĚNCEM	VĚNCI

▶ 7 Znáš i jiné druhy věnců než adventní?
POHŘEBNÍ, PRO VÍTĚZE, STAVEBNÍ

▶ PROSINEC

▶ 1 Na jaký den letos připadne první adventní den?

ADVENT

Adventem je nazývána doba očekávání příchodu Spasitele na svět. Slovo Advent pochází z latinského „adventus“, což znamená „příchod“. Doba adventní byla přípravnou dobou na vánoční svátky. Dodržoval se půst, při kterém se měli lidé věnovat

zbožnému rozjímání. Zakázány byly veškeré zábavy, tanec a zpěv. Advent začíná čtvrtou nedělí před Štědrým dnem, trvá 22 až 28 dní a může připadnout na kteroukoliv neděli mezi 27. listopadem a 3. prosincem.

Každá z adventních nedělí měla své lidové označení (železná, bronzová, stříbrná a zlatá).

www.ceske-tradice.cz, upraveno

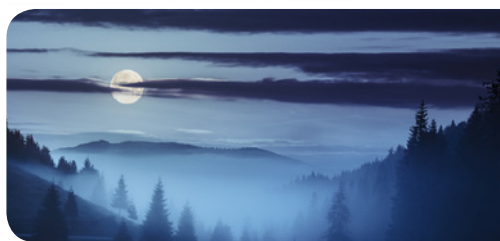
- ▶ a) Vysvětlí slova: advent, půst.
- ▶ c) Vyznač stavbu slova příchod.

P Ř Í CH O D

- ▶ b) Podtrhni v textu tři přídavná jména.
- ▶ d) Napiš pět slov příbuzných ke slovu příchod.

ODCHOD, OBCHOD, CHODBA, CHODNÍK, ROZCHOD,...

▶ 2 Slož správně pranostiky.

1	Na svatou Barboru	3	zima lidi hodně zkruší.
2	O svatém Mikuláši	4	hojnost vína, ovoce.
3	Když na Mikuláše prší,	1	saně do dvoru.
4	Jasně Vánoce -	6	bude příští rok hubený.
5	Svatá Lucie	2	často snížek práší.
6	Není-li prosinec studený,	5	noci upije.

SVATÝ MIKULÁŠ

Mikuláš **pocházel** z křesťanské řecké rodiny. Narodil se ve **městě** Patara v tehdejší římské provincii Asii. Svatý Mikuláš je patronem rybářů a námořníků, dalo by **se** tedy usuzovat, že se pů-

vodně **živil** prací na moři. Pravděpodobnější ovšem **zůstává** skutečnost, že se jeho rodina věnovala obchodu s rybami. Žil velmi střídme a své **dědictví** rozdál chudým. Stal se váženým **knězem** a později, ve velmi mladém věku, **biskupem**. Pro svou dobročinnost **byl** velmi **oblíbeným**. Staral se o práva cizinců a **dohlížel** na spravedlivý chod **soudů**.

a) Kdy má svátek Mikuláš? 6. PROSINCE

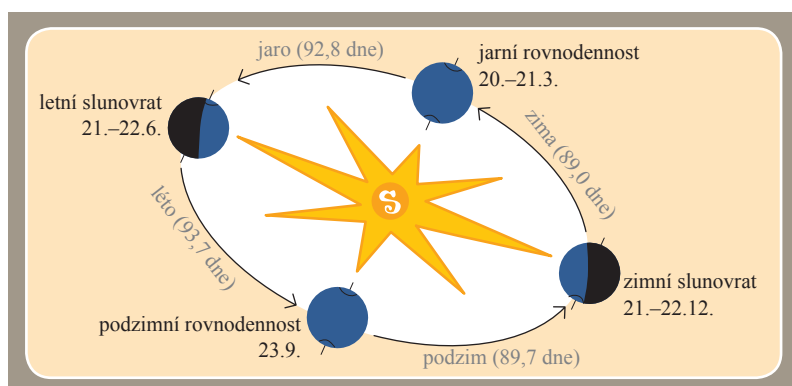
b) Kdy bývá mikulášská nadílka? 5.12.

c) Umíš nějakou básničku pro Svatého Mikuláše? Napiš ji (můžeš si ji i vymyslet).

MIKULÁŠ, ZTRATIL PLÁŠŤ,
MIKULÁŠKA SUKNI...

(INDIVIDUÁLNÍ)

d) Vysvětli slovo slunovrat.

Zdroj: wikipedia.org

e) Vypiš příslovce. PŮVODNĚ, STŘÍDMĚ, VELMI

f) Vypiš vyznačená slovesa a podstatná jména do správné tabulky a urči jejich mluvnické kategorie.

SLOVESO	osoba	číslo	čas	způsob
POCHÁZÍ	3.	J.	PŘÍT.	OZN.
SE ŽIVIL	3.	J.	MIN.	OZN.
ZŮSTÁVÁ	3.	J.	PŘÍT.	OZN.
BYL OBLÍBENÝM	3.	J.	MIN.	OZN.
DOHLÍŽEL	3.	J.	MIN.	OZN.

PODSTATNÉ JMÉNO	rod	číslo	pád	vzor
MĚSTĚ	STRĚ.	J.	6.	MĚSTO
DĚDICTVÍ	STRĚ.	J.	4.	STAVENÍ
BISKUPEM	M/ŽIV.	J.	7.	PÁN
SOUDŮ	M/NEŽIV.	MN.	2.	HRAD
KNĚZEM	M/ŽIV.	J.	7.	MUŽ

▶ 4 Jak rozbalovat vánoční dárek.

Dobré a ještě lepší jitro

...I když je tedy jasné, že dárek je opravdu váš, nesmíte se na něj vrhnout jako nedočkavý hafan na hozený kousek klobásy. Kruťte nad ním ještě chvíli hlavou se slovy: „To jsem blázen, co to může být?!“ Ani nadále však nespíchejte. Mašličku rozvazujte pomalu a stočte si ji do klubička s tím, že tak pěknou stužku si musíte schovat na příští Vánoce. Přesně totéž pak uděláte s papírem, ve kterém je dárek zabalen. A teprve pak přijde chvíle, na kterou čeká dychtivěji dárcé než obdarovaný. Otevřete krabičku a vyjměte dárek. Nezapomeňte, že tento okamžik je úplně nejdůležitější. Nechod'te mi tedy na oči, jestli řeknete jenom: „Aha, voda po holení“ nebo „Aha, násada na kosu.“ či „Aha, klobouk.“ Naučte se nejdříve nevěřicně vydechnout: „Neee...“ A po třech vteřinách rozsvítit oči a dodat třeba: „Voda po holení. Jak víte, že ji tak potřebuju?“ Potom si dárek prohlížejte ze všech stran, nechte si ukázat, jak se rozšroubuje klobouček, aby tekla, několikrát se pocmrndejte a několikrát dárek pochvalte.

Pak za něj Ježíškovi hezky poděkujte, a než dostanete další, pěkně si ho třeba i beze slova prohlížejte. Ten, kdo vám ho dal, to moc dobře vidí, i kdyby byl k vám zády. Prosim vás, nezapomeňte na to, že největší surovost je dárek vůbec nerozbalit a položit ho stranou...

František Nepil – Dobré a ještě lepší jitro, Granát 2005

▶ a) Napiš stručněji: nesmíte se na něj vrhnout jako nedočkavý hafan na hozený kousek klobásy.

NEROZBALUJTE NEDOČKAVĚ.

▶ b) Najdi v textu a podtrhni, co si chce autor schovat na příští Vánoce.

▶ c) Co je úplně nejdůležitější při rozbalování dárku? PRVNÍ OKAMŽIK

▶ d) Co je naopak nejvíc nevhodné? NEROZBALIT DÁREK

▶ e) Jaké dárky máš nejraději? INDIVIDUÁLNÍ

▶ f) Jaké dárky nejraději kupuješ? KDYŽ VÍM, ŽE JE TO TO PRAVÉ. INDIVIDUÁLNÍ

▶ g) Víš, co je to koleda? 1. ŘÍKANKA NEBO PÍSNÍČKA, 2. KULTIVOVANÉ OZNÁMENÉ ŽEBRÁNÍ

▶ h) Vypiš zdrobněliny. CHVILKU, MAŠLIČKA, KLUBÍČKO, STUŽKA, KRABIČKA, DÁREK

▶ ch) Přepiš slova – hafan, se pocmrndejte – slovy jazykově neutrálními.

hafan PES

se pocmrndejte SE POKAPEJTE

▶ i) Najdi a zakroužkuj v textu slova podle následujících charakteristik:

červeně: podstatné jméno, rod střední, číslo jednotné, pád 6., vzor stavení

modře: podstatné jméno, rod mužský neživotný, číslo jednotné, pád 7., vzor hrad

zeleně: podstatné jméno, rod ženský, číslo jednotné, pád 1., vzor růže

▶ j) Znáš některou knihu od Františka Nepila? JÁ, BARYK

LEDEN

▶ 1

TŘI KRÁLOVÉ

Svátek **My** Tří králů dne 6. ledna byl posledním dnem ve vánočním období, kdy se koledníci vydávali na koledu. Když se narodil **jsme** Ježíšek v Betlémě, vydali se tři mudrci (králové) od východu do Jeruzaléma. Vedla je **malí** hvězda, která je často zobrazovaná jako kometa. Pro malého **koledníci** Ježíška **Koledu** přinesli tři **nám** vzácné dary: zlato, kadidlo a myrhu.

Zlato je **dejte** nejušlechtlejší kov a symbol bohatství.

Kadidlo je díky své vůni, která navozuje slavnostní atmosféru, v mnoha náboženstvích velmi vyhledávané. Šlo o směs vonných **nic** dřevin a **se** pryskyřic, myrhy, semínek, kořenů a usušených květů. Kadidlo se pálilo na rozžhaveném dřevěném **nám** uhlí

v kadidelnicích, aby se uvolnil vonný dým. Používalo se také **nesmějte** výrobě mastí a léků.

Myrha je míza stejnojmenného keře, která na vzduchu ztuhne ve žluté, červené či hnědé průhledné kousky o velikosti ořechu. Platilo se za ni zlatem. Používala se při vykuřování v chrámech nebo při různých slavnostech. Patřila mezi vonné látky s léčebnou schopností.

www.ceske-tradice.cz, upraveno

▶ a) Do textu se vloudilo několik slov, která tam nepatří. Najdi je, podtrhni v textu a vypiš.

MY JSME MALÍ KOLEDNÍCI. KOLEDU NÁM DEJTE, NIC SE NÁM NESMĚJTE.

▶ b) Vyznač stavbu následujících slov:

R O Z | Ž H A V | E N É

V O N | N Ý

S T E J N | O | J M E N | N Ý

▶ c)

▶ KVÍZ

CHRÁM JE:

- A náboženská stavba
- B místo určené k obchodování
- C prostor pro panovníka

MYRHA JE:

- A bylina využívaná k vaření
- B pryskyřice
- C sladká šťáva z květů myrhovníku

▶ d) Víš, jak se údajně jmenovali tři králové – mudrci? Napiš jejich jména.

KAŠPAR, MELICHAR, BALTAZAR

▶ 2 Vyrob si papírovou hvězdu.

PČ

▶ 3 **Tříkrálová koleda patří mezi nejznámější.**

My (4 E) králové jdeme k vám, Co ty, černej, stojíš vzadu,
 štěstí, zdraví vinšujem vám. vystrkuješ na nás (3 L)?
 Štěstí, zdraví, dlouhá léta, A já černej vystupuju
 my jsme k vám (6 A) z daleka. a Nový rok vám (5 D).
 Z daleka je cesta naše, A my taky vystupujem
 do (2 O) mysl naše. a Nový (1 K) vám vinšujem!

ROK	1	K
BETLÉMA	2	O
BRADU	3	L
TŘI	4	E
VINŠUJU	5	D
PŘIŠLI	6	A

▶ Tajenka: **K O L E D A**

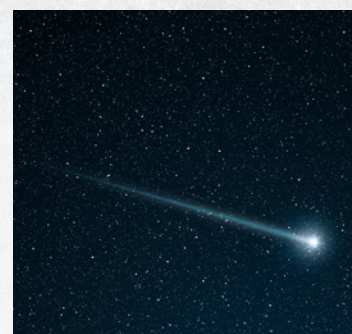
- ▶ a) Z koledy se ztratilo několik slov – doplň do textu k písmenům čísla těchto slov. Písmena zapiš do tabulky a vylušti tak tajenku.
- ▶ b) Podtrhni nespisovná slova.
- ▶ c) Co znamená slovo vinšovat? Vysvětli. **PŘÁT**

▶ 4

JAK MATĚJ KOLEDOVAL

Náš Matěj je skaut. Letos se poprvé zúčastnil tříkrálové sbírky. S kamarádem Pepou a Tomášem se nejdříve převlékli do kostýmů, které si sami vyrobili. Maminky jim pomohly ušít bílé košile až na zem. Chlapci udělali z papíru koruny, které pěkně obarvili. Tomáš si natřel uhlíkem obličej. Od pana faráře dostali zapečetěnou kasičku a požehnání. S nacvičenou koledou obcházel domy a vybírali peníze od štědrých dárců. Občas někdo zakopl o svou košili a upadl. Ještě štěstí, že večer napadly

závěje sněhu. Vybrané peníze poslouží na opravu domu pro seniory. Stará vila s krásnou zahradou potřebuje opravit střechu a nejednu další vadu.

- ▶ a) Podtrhni v textu podstatná jména rodu ženského.
- ▶ b) Tato slova v prvním pádě najdi v osmisměrce.

S	B	Í	R	K	A	K	Z
CH	Y	N	U	R	O	K	A
A	Z	E	M	Š	R	I	H
M	A	M	I	N	K	Y	R
T	A	L	P	O	A	Z	A
O	E	M	L	P	S	Á	D
Á	H	E	Á	R	I	V	A
T	D	Ě	M	A	Č	Ě	V
A	L	I	V	V	K	J	N
O	V	A	D	A	A	E	U
Z	S	T	Ř	E	CH	A	I

▶ Tajenka: **CHARITA POMÁHÁ TĚM V NOUZI.**

► HRA O TREZOR

Zaškrtni správnou odpověď a doplň její číslo do kódu.

		Y	Ý	I	Í
1	bílá látka	1	3	4	6
2	zbytečná práce	3	5	6	1
3	ochočená liška	6	4	1	5
4	běžecské lyže	8	1	6	7
5	skleněná vázička	1	3	5	2
6	jedovaté slrky	4	9	1	8
7	dřevěná krabice	7	1	9	3
8	výhra v soutěži	2	6	4	9
9	mýtná brána na dálnici	9	2	8	0

Vlož kód do zámku trezoru. Dodržuj pořadí. Když bude kód správný, trezor se otevře.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
6	3	1	8	5	1	9	6	2

► ÚNOR

► 1

Zahradníkův únor

Zahradník v únoru pokračuje v lednových pracích, zejména potud, že pěstuje hlavně počasí. Neboť vězte, že únor je doba nebezpečná, která zahradníka ohrožuje holomrazy, sluncem, vlhkem, suchem a větry; tento nejkratší měsíc, tento záprtek mezi měsíci, tento měsíc nedonošený, přestupný a vůbec nesolidní, vyniká nad všechny ostatní svými potměšilými záludky; mějte se před ním na pozoru. Ve dne loudí na keřích pupence a v noci je spálí; jednou rukou nám lahodí a druhou nám luská pod nosem. Čtvrtí proč se o přestupných letech přidává jeden den zrovna tomuto vrtkavému, katarálnímu, poťouchlému měsíčnímu skřčkoví; o přestupný rok by se měl přidat jeden den krásnému měsíci máji, aby jich bylo dvaatřicet, a bylo by to. Jakkak k tomu my zahradníci přijdem?

Karel Čapek – Zahradníkův rok

- a) Co dělá zahradník v únoru? PĚSTUJE POČASÍ
- b) Která nebezpečí hrozí v únoru zahrádce? HOLOMRAZY, SLUNCE, VLHKO, SUCHO
- c) Vysvětli, co je to přestupný rok. ROK S 1 DNEM NAVÍC (29.2.)
- d) Najdi v textu synonymum ke slovu záprtek a podtrhni ho.
- e) Jak vzniklo slovo holomráz? Co toto slovo znamená? HOLÝ MRÁZ - BEZ SNĚHOVÉ POKRÝVKY
- f) Vysvětli slova z textu:
 - nesolidní NEPOCTIVÝ
 - potměšilý POTUTELNÝ, ZÁLUDNÝ
 - lahodí LÍBÍ SE
 - vrtkavý NESTÁLÝ
 - luská pod nosem ŠTÍPE MRÁZ

2

LIDOVÉ TRADICE

Paní učítelka vymyslela pro třídu zajímavou prácí. Dět se rozdělíly do dvanáctí skupín. Každá skupína sí vylosovala jeden měsíc a měla zístít lídvové zvyky v tomto měsíci. Natálka a Honza na měsíc únor našlí v kníhovně slova Hromníce a masopust.

Hromníce: Dne 2. února se v kostele světí před mší svíce, kterým se také říká hromníčký. Lídé takto vysvěcené „hromníčký“ zapalují pří bouřích, modlíce se přítom k Bohu za odvrácení možné pohromý.

Masopust je doba od Tří králů do Popeleční středý. Nejznámější a zároveň nejveselejší jsou poslední dný masopustu, spojené s radovánkamí a hodováním. V tuto dobu chodí různé maský, hodně se jí i píje. Všíchní se na masopustní průvod moc těší. Popeleční středou začíná doba půstu před Velíkonocemí. Půst trvá čtířícet dní. Každá neděle v tuto dobu má své jméno i zvyky.

► a) Doplni i-í-y-ý.

► b) V textu najdi a zakroužkuj slova, o kterých platí :

- červeně** – sloveso - 3.osoba, č. mn. , čas min., zp. oznamovací
- modře** – sloveso - 3.osoba, č. mn. , čas přít., zp. oznamovací
- zeleně** – sloveso - 3.osoba, č. j. , čas min., zp. oznamovací
- žlutě** – přídavné jméno - tvrdé, 3.stupeň
- oranžově** – podstatné jméno - 1.pád, rod ženský, číslo j., vzor růže

► d) O masopustu se smaží koblíhy.

► c) Namaluj „hromničku.“

Recept (pracovní postup) na koblíhy

Věty se promíchaly. Očísluj jejich správné pořadí.

- 7 Koblíhy smažíme v dostatečném množství rozpáleného oleje.
- 3 Těsto necháme vykynout.
- 1 Z droždí, teplého mléka (ne horkého) a lžičky cukru uděláme kvásek.
- 5 Přikryjeme dalším plátem těsta a podle kopečků marmelády vykrajujeme koblíhy.
- 4 Těsto vyválíme, lehce vyznačíme kolečka a do středu klademe marmeládu.
- 9 Nakonec koblíhy pocukrujeme.
- 2 Z dalších ingrediencí a kvásku zaděláme těsto, teplé mléko přidáváme podle potřeby.
- 6 Koblíhy s marmeládou necháme asi půl hodiny kynout.
- 8 Usmažené koblíhy položíme na ubrousek, který odsaje přebytečný tuk.

► 3 Pranostiky

Na Hromnice o HODINU _____ více.

Na Hromnice musí skřivan vrznout, i kdyby měl ZMRZNOUT _____.

Na Hromice ZIMY _____ polovice.

Únor BÍLÝ _____ – pole sílí.

Leží-li kočka v únoru na slunci, jistě v březnu POLEZE _____ za kamna.

Můžeš-li v lednu chodit v košili, připravuj si na únor KOŽICH _____.

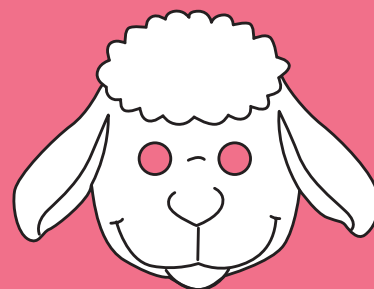
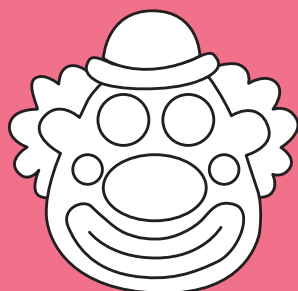
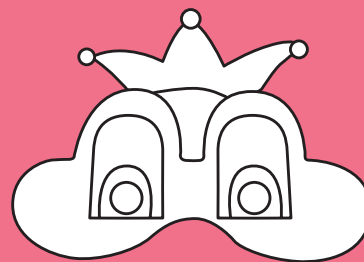
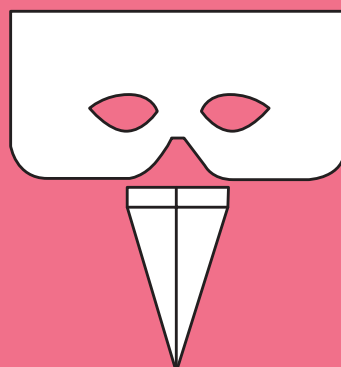
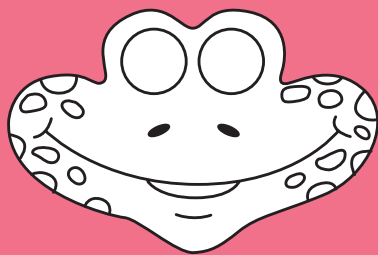
► Z nabídky doplň do pranostik vhodná slova.

kožich, zimy, hodinu, bílý, poleze, zmrznout

▶ 4 Vytvoř si masopustní masku.

PČ

▶ Šablonu překresli na tvrdý papír a vybarvi. Vystříhni ji a na okrajích propíchni. Do dírek upevni na obou stranách kloboukovou gumičku.

▶ 5 Napiš pozvánku na masopustní průvod a ozdob ji kresbami.

▶ Nezapomeň napsat tyto údaje: kdy (den a hodina), kde, kdo se účastní, jak se obléci ...

VV

ZVEME VŠECHNY OBČANY
NA

MASOPUSTNÍ PRŮVOD
V SOBOTU 20. ÚNORA.

MASKY SE SEJDOU V 8.30 U SOKOLOVNY.

V ČELE PRŮVODU PŮJDOU VŠICHNI, KTEŘÍ PŘIJDOU V MASKÁCH.
NEPODCEŇUJTE TEPLÉ OBLEČENÍ A OBTÍ

BŘEZEN

1 Březen

Březen je měsíc, ve kterém se vzdává své vlády zíma a předává žezlo jaru. Dělá to však velmí nerada. Jarní sluníčko krásně prohřívá zem a pomáhá na svět sněženkám, bledulím a krokusům. Za chvíli se však příženou tmavé mraky, zafouká ledový vítr a vysype se množství sněhových vloček. Během okamžíku se promění jarní krajína v tíchou a bílou zímní pohádku. Pak opět vykoukne sluníčko a ze sněhu se nesměle prodírají otužílé jarní květíny. Jeden rok je v březnu teplo až dvacet stupňů nad nulou a jíndy je cely den mráz. Ale břízy už vědí, že je jaro a zkrásní svýmí světlezelenýmí lístíky. Dny jsou stále delší. Ptáčí rozezní tíchou krajínu svýmí hlásky a někdu se i objeví první čmeláčí.

a) Doplni i-í-y-ý.

b) Najdi přídavná jména a vypiš je.

tvrdá CELÝ, SVĚTLEZELENÝMI, TMAVÉ, LEDOVÝ, SNĚHOVÝCH, TICHOU, BÍLOU, OKAMŽITÉ

měkká JARNÍ, ZIMNÍ, DELŠÍ

c) Napiš synonyma k podtrženým slovům.

velmi nerada HODNĚ

tmavé mraky TEMNÉ

ledový vítr SYROVÝ, CHLADNÝ

předává žezlo VLÁDU

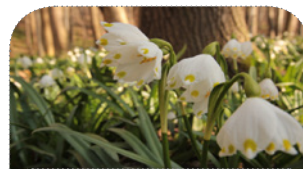
d) K obrázků napiš názvy jarních květin

SNĚŽENKA

KROKUS

BLEDULE

KONVALINKA

e) Doplni tabulky. (Slova jsou vybrána z úvodního textu.)

SLOVESO	osoba	číslo	čas	způsob
se vzdává	3.	J.	PŘÍT.	OZN.
se příženou	3.	MN.	BUD.	OZN.
rozezní	3.	MN.	BUD.	OZN.
se objeví	3.	MN.	BUD.	OZN.

PODSTATNÉ JMÉNO	rod	číslo	pád	vzor
sluníčko	STRĚ.	J.	I.	MĚSTO
zima	ŽEN.	J.	I.	ŽENA
krokusům	MUŽ./NEŽIV.	MN.	3.	HRAD
vloček	ŽEN.	MN.	2.	ŽENA
břízy	ŽEN.	MN.	I.	ŽENA
čmeláci	MUŽ./ŽIV.	MN.	I.	PÁN

VELIKONOCE

Velikonoce jsou posuvné svátky. To znamená, že nejsou vždy ve stejný den. Víš, jak vypočítat, kdy budou Velikonoce? V kalendáři najdi úplňek, který je hned po 21. březnu. Neděle po tomto úplňku je Boží hod velikonoční.

Postní doba před Velikonocemi začíná Popeleční středou a trvá čtyřicet dní. Šest nedělí v tomto období má svá jména: Pučálka, Sazometná, Liščí, Družebná, Smrtná a poslední Květná. I dny v týdnu před Velikonocemi mají svá jména: Škaredá středa,

Zelený čtvrtek, Velký pátek, Bílá sobota. Velký pátek je podle křesťanů den, kdy byl ukřižován Ježíš. Tento den se prý otvírají skály, aby odkryly svá bohatství. Dočteme se o tom i v básni Poklad K. J. Erbena.

Poklad

A do klína opět sáhne,
plnou zlata hrst vytáhne,
vloží dítě do klínka:
„Hle hled', co ti dá maminka!
Mlč, synáčku, mlč, mlč, hochu:
cinci! poslých, jak to cinká!
Počkej jenom ještě trochu,
hned se vrátí zas maminka.
Hrej s pěkně, hrej, děťátko,
počkej ještě jen drobátko.“

...

A hle, co se v klínku blýská?
Co to znělo? – Ryzí zlato!
To zlato, jež loni byla,
aby dítě si pohrálo,
jemu v klínek položila.
Avšak ženu vábí málo,
co jí tolík hoře stálo!
Stáloť jí, ach, slzí mnoho;
leč děkujíc bohu za to,
touže drahé tiskne děcko.
Hořeť zakusila toho:
že tě velmí málo zlato,
avšak dítě nade všecko! ...

Karel Jaromír Erben – Kytice

► a) Vypočítej podle kalendáře, kdy budou letos Velikonoce a kdy budou příští rok. 2018: OD 30. 3. DO 2. 4.,
2019 OD 19. 4. DO 22. 4.

► b) Co je to pučálka? NAKLÍČENÝ HRÁCH

► c) Co se dělalo na Smrtnou neděli? VYNÁŠELA SE SMRT ZE VSI.

► d) Kdo byl Jidáš? ZRÁDCE, UČEDNÍK, KTERÝ PRÝ ZRADIL JEŽÍŠE

► e) Dopln v ukázce i-i-y-ý.

► f) Přečti si celou báseň a zkus stručně vyprávět její obsah.

► g) Z ukázky vypiš všechna slovesa v rozkazovacím způsobu: HLEDĚ, MLČ, POSLYŠ, POČKEJ,
HREJ

► h) Urči u slov z textu mluvnické kategorie.

dítěti R. STRĚ, Č. J., 4. PÁD, VZOR KUŘE

sáhne 3. OS., Č. J., BUD. ČAS. ZP. OZN.

synáčku R. MUŽ./ŽIV., Č. J., 5. PÁD, VZOR PÁN

stálo 3. OS., Č. J., ČAS MIN., ZP. OZN.

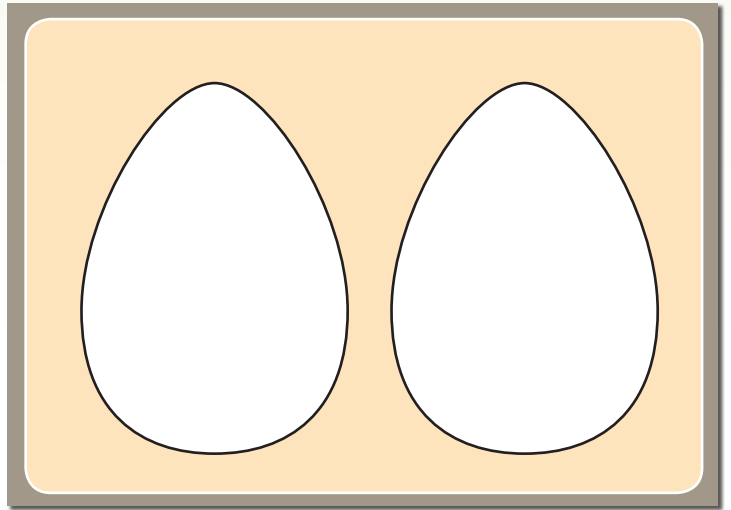
► ch) Co se stalo s poklady, které žena přinesla? PŘESTALY BÝT DŮLEŽITÉ.

► i) Doplň rýmy podle básně.

SÁHNE	VYTÁHNE
LONI BYLA	POLOŽILA
HOCHU	TROCHU
KLÍNKA	MAMINKA
DĚCKO	VŠECKO

ZA TO	ZLATO
MÁLO	STÁLO
POHRÁLO	MÁLO
CINKÁ	MAMINKA
DĚTÁTKO	DROBÁTKO

► j) Na Velikonoce se malují kraslice. Používají se různé techniky, např. vosková batika, vyškrabování, zdobení lepenou slámou, drátkování... Namaluj vzor na předkreslená vajíčka.

► k) Znáš nějakou velikonoční koledu? Napiš ji.

INDIVIDUÁLNÍ

► 3 Zakroužkuj slovesné tvary: a) v rozkazovacím způsobu (červeně), b) v oznamovacím způsobu (modře).

učím se šel bych přál si zakopl bys počkejte byli bychom šli
 dal by si nakreslete si volali by děláš zavolali jste napiš
 hledme nakoupím koupili byste

► Zbyly slovesné tvary ve způsobu: PODMIŇOVACÍM.

► 4 Najdi a vyškrtej daná slova v osmisměrce. Do kolečka nad slovo napiš číslo jeho slovního druhu.

JARO, SLUNCE, KRASLICE, ČÁP,
 OSEŇÍ, POMLÁZKA, TAROK,
 MALOVAT, VEJCE, ORAT, POKLAD,
 ZVONY, CEP, MINCE

► Tajenka: **V E S E L É**
V E L I K O N O C E !

J	Y	N	O	V	Z	V	E
S	A	S	L	U	N	C	E
E	L	R	P	Á	Č	É	V
E	M	L	O	S	E	N	Í
K	R	A	S	L	I	C	E
P	O	M	L	Á	Z	K	A
I	K	O	K	O	R	A	T
N	E	C	J	E	V	O	C
C	E	P	O	K	L	A	D
M	I	N	C	E	E	!	T

▶ 5 Podtrhni v textu všechna slovesa.

BARVENÍ VAJÍČEK

Dnes se obarvují vajíčka barvami, které si koupíme. Jsou to potravinářské barvy nebo barvy určené přímo na vejce. Dříve se používaly barvy z přírody:

Hnědá: odvar z cibulových slupek

Žlutá: kurkuma

Červená: odvar z červeného zelí

Růžová: šťáva z červené řepy

Fialová: šťáva z borůvek

Zelená: odvar ze špenátu

Oranžová: čaj nebo káva

Je možné si vyrobit i zdobená vajíčka. Před barvením přiložte na vajíčka různé lístečky, vložte do staré silonové punčochy

a pořádně ji zavažte. Tím motiv upevníte a zabráníte vniknutí barvy. Dáte vařit vodu s materiálem na obarvení. Potom opatrně položíte vajíčka na lžici, vložíte do barvy a necháte vařit asi tak 10 minut. Po obarvení, sejmutí punčochy a lístečků bude otisk lístečku na vajíčku. Vajíčka nechte vychladnout a pro lepší efekt potřete lehce sádlem, budou se krásně lesknout.

Náročnější způsob zdobení je vyškrabování. Na obarvené vejce ostrým nožičkem vyškrabáváme různé motivy. Protože je tato technika velmi náročná, je lepší používat vyfouklá vajíčka, která si můžeme uchovat natrvalo.

▶ 6

BABIČKA VYPRAVUJE

U nás v jižních umíš Čechách se Velikonoce slaví také řehtáním. S koňmi to ale nemá nic společného. Na Zelený čtvrtek odlétají zvony do Říma. To znamená, že se nezvoní ani ráno, ani v poledne, a ani večer. Místo zvonů znějí řehtačky dětí. Poctivě vyrobí ohlašují ráno,

poledne i večer. V sobotu večer je slavná mše, na které se opět rozezní zvony. V neděli ráno pak děti přijdou naposledy, odřikají velikonoční koledy a dostanou drobné dárky za svou službu. To jsou nyní čokoládová pomlázka vajíčka nebo zajíci, bonbony i nějaká korunka se najde. Ve skupině z vrbového dětí je vždy vůdce, který vykoledovanou nadílku proutí poctivě rozdělí.

▶ a) Najdi v textu přebytečná slova a vypiš je ve správném pořadí: UMÍŠ VYROBIT POMLÁZKU Z VRBOVÉHO PROUTÍ?

▶ b) Podtrhni souvětí, které odpovídá větnému vzorci V_1, V_2 a V_3 .

▶ c) Větu – V sobotu večer je slavná mše, na které se opět rozezní zvony. – přepiš v minulém čase
V SOBOTU VEČER BYLA MŠE, NA KTERÉ SE OPĚT ROZEZNĚLY ZVONY.

▶ d) Napiš větu o Velikonocích podle vzoru.

přídavné jméno

podstatné jméno

sloveso

předložka

podstatné jméno

VELIKONOČNÍ

SVÁTKY

JSOU

NA

JAŘE. INDIVIDUÁLNÍ

▶ e) Znáš i některé jiné velikonoční zvyky? Popiš je.

POLÉVÁNÍ VODOU

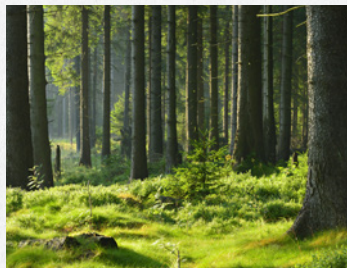

▶ DUBEN

▶ 1

LES

Až na malé výjimky jsou u nás lesy vysazovány uměle pro těžbu dřeva. Jejich úkolem je také ochrana krajiny před erozí, využití méně úrodné půdy, zadržování vody v krajině, prostor pro lesní živočichy a rekreace obyvatel. Výběr druhu stromu je dán jeho hospodářským využitím. S velkým náskokem vede smrk, který je dlouhodobě ekonomicky nejzajímavější. Velkým nebezpečím pro smrkové monokultury jsou lýkožrout smrkový a jemu příbuzné druhy, souhrnně nazývané kůrovci. Lýkožrout smrkový je malý hnědočerný lesklý brouček, který žije ve všech smrkových

lesích. Zavrtává se pod kůru smrků a živí se, on i jeho larvy, lýkem. Po výrazném narušení těchto vodivých pletiv strom usychá. V současnosti se proto vysazují lesy z více druhů dřevin.

Ekonomické zhodnocení lesa je dlouhodobé. Když dnes vysadíte les, tak ho bude někdo jiný kácet až za téměř sto let! Přesto, že je les na počátku vysazen uměle, po nějakém čase vytvoří vlastní ekosystém a mikroklima – začne žít vlastním životem.

V dubnu můžeme v lese sledovat ohromné změny. Většina stromů a keřů začíná pučet a vyhání nové výhonky, ze země vyrážejí svěží rostlinky. Z lesních stromů kvetou modřiny, buky, javory a jasan. Začátkem dubna kvetou v listnatých lesích dymnivy, sasanky, podléšky a plicníky, u cest najdeme podběl a u potoka blatouchy. Přilétá většina ptáků. Straky, kavky, kánata a jestřábi již mívají postavená hnízda, jiné druhy začínají stavět, objevují se první hejna hmyzu. Probouzejí se ježci, vylézají ještěrky a hadi. Koncem měsíce snáší vajíčka bažant.

Zdroj: mujdum.dumabyt.cz, upraveno; www.mezistromy.cz, upraveno

▶ a)

▶ KVÍZ

JAKÝ JE VÝZNAM LESA?	CO NEJVÍCE ŠKODÍ LESU?	LESNÍ STROMY:
☐ A chrání půdu	☐ A mšice	☐ A smrk, borovice, jabloň
☐ B zadržuje vodu	☒ B kůrovci	☐ B bříza, palma, dub
☐ C rekreace	☐ C divoká prasata	☒ C javor, borovice, buk
☐ D produkce dřeva	☐ D slimáci	☐ D modřín, jasan, vrba
BAŽANTNICE JE:	JEHLIČNATÉ STROMY JSOU:	ZVÍŘECÍ RODINA JE:
☐ A samička bažanta	☐ A smrk, borovice, buk	☐ A bažant, koroptev a kuře
☒ B prostor na odchov kuřat bažantů	☐ B dub, modřín, jedle	☐ B srnec, srnka a kolouch
☐ C pokrm z vajec bažanta	☒ C borovice, modřín, smrk	☒ C kanec, bachyně a sele

▶ b) Napiš větné vzorce podtržených souvětí. VI A V2, V3. VI, V2.

▶ c) Vypiš slova cizího původu. EROZE, REKREACE, EKONOMICKÝ, MONOKULTURA

▶ 2 Vytvoř si zajímavý obrázek.

VV

BUDEŠ POTŘEBOVAT: bílý papír, voskovky, lepidlo

POSTUP: Vyber si strom se zajímavou kůrou. Na tu přilož bílý papír a voskovkou po něm naplocho přejížděj. Vytvoříš frotáž. Objev se ti struktura kůry. Na tento obrázek můžeš vlepit vlastní obrázek (výrobky ze dřeva, kresbu stromu, gratulaci, pozvánku atd.).

▶ 3 Ve větách najdi ukryté názvy stromů a napiš je na řádek.

Pálí Pavel staré dřevo? LÍPA

Při grilování nespál maso! PALMA

Koupil Thomas mrkev? SMRK

Mirek to pole kontroluje každý den. TOPOL

Závod vyhrál Libor Oviceňák. BOROVICE

Jed leží v zamčené skříni. JEDLE

Na televizoru přidej, prosím, jas, Aničko. JASAN

Do práce přijdu brzy ráno. DUB

Dnes čekal Jakub u kina na Matěje, ale marně. BUK

Nový žák se jmenuje Havr Bartoloměj. VRBA

Líba o babičce často vypráví. BAOBAB

▶ 4 Najdi v osmisměrce názvy stromů a vykrtej je. Zbývá písmena tvoří tajenku.

▶ **Nápověda:** BUK, OLŠE, BOROVICE, TOPOL, JASAN, SMRK, LÍPA, BŘÍZA, PALMA, JEDLE, JILM, BUK, JÍROVEC, HABR, VRBA,

B	U	K	U	B	M	A	Á	P
M	O	L	Š	E	Ř	P	E	A
S	M	R	K	R	Á	Í	D	L
I	N	T	O	P	O	L	Z	M
H	A	B	R	V	Á	Š	L	A
J	A	S	A	N	I	I	L	B
E	E	L	D	E	J	C	S	R
J	Í	R	O	V	E	C	E	V

▶ **Tajenka:** MÁME RÁDI NÁŠ LES

▶ HRA O TREZOR

Zaškrtni správnou odpověď a doplň její číslo do kódu.

		jehličnatý	listnatý
1	smrk pichlavý	9	3
2	bříza bradavičnatá	3	5
3	habr obecný	6	4
4	dub korkový	8	1
5	jírovec maďal	1	3
6	modřín opadavý	4	9
7	vrba košíkářská	7	1
8	buk lesní	2	6
9	borovice vejmutovka	9	2

Vlož kód do zámku trezoru. Dodržuj pořadí. Když bude kód správný, trezor se otevře.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
9	5	4	1	3	4	1	6	9

KVĚTEN

▶ 1

DEN MATEK

Vždy na druhou květnovou neděli oslavujeme maminky, kterým děkujeme za jejich lásku a péči. Tento mezinárodní svátek se v Československu slavil poprvé již v roce 1923. Jeho propagátorkou byla Alice

Masaryková. Podobně jako matky, svůj den, který připadá na třetí červnovou neděli, mají také otcové.

První dopis mamince

Už vím, dám dopis na zrcadlo
či do košíčku na šití,
však žel dosud mě nenapadlo
co psát, jak dopis začítí.

Maminko moje milovaná,
a v zubech konec násadky,
přemýšlím; stránka nenapsaná
čeká a čeká na řádky.

Přeji Ti dnes v den Tvého svátku
- ve slově Tvého velké T -
no vida, už mám druhou řádku
a pokračuji ve větě

šťěstí - po t se píše ě -
a zdraví - a pak selhává
už nadobro má fantazie,
tak přízemní a kulhavá.

A trhám papír, muchlaje ho
- maminka stojí nad válem
a chystá něco voňavého -
tu v odhodlání zoufalém

přibíhám k ní, tiskne mě k sobě,
očima mlčky ptá se mě.
Pak zamoučněné ruce obě
zvedly mě rychle ze země.

Jaroslav Seifert – Maminka

- ▶ a) Kdy slaví maminky svůj svátek? 2. KVĚTNOVÁ NEDĚLE
- ▶ b) Kdo byla Alice Masaryková? DCERA I. PREZIDENTA, ZAKLADATELKA ČŠČ
- ▶ c) Jaké nejvyšší ocenění získal J. Seifert? NOBELOVU CENU ZA LITERATURU
- ▶ d) Kam chce malý básník ukrýt dopis? ZA ZRCADLO, DO KOŠÍKU NA ŠITÍ
- ▶ e) Napiš vždy tři slova daného slovního druhu, která tě napadnou u slova maminka.
 Podstatná jména MLÁDÍ, RADOST, DOMOV
 Přídavná jména MILÁ, PRACOVITÁ, UNAVENÁ (INDIVIDUÁLNÍ)
 Slovesa VAŘÍ, UKLÍZÍ, LASKÁ, MAZLÍ

▶ 2 I zvířátka mají své maminky. Najdi mláďatům matky v osmisměrce.

▶ Náповěda: ŠTĚNĚ, KOTĚ, TELE, KRŮTĚ, HOUSE, JEHNĚ, SRNČE, SLŮNĚ, KOLOUCH, KUŘE

▶ Tajenka:

M O J E M A M I N K A

M	H	A	F	E	N	A
O	U	T	O	J	K	E
V	S	Ů	E	Č	M	C
C	A	R	O	S	A	I
E	M	K	♥	R	I	P
N	L	A	Ň	N	K	E
K	R	Á	V	A	A	L
E	C	I	N	O	L	S

▶ ČERVEN

▶ 1

SVĚTOVÝ DEN VODY

22. březen je od roku 1993 Světovým dnem vody. Je to příležitost si připomenout, že voda je bezpochyby jedním z nejdůležitějších zdrojů pro přežití a důstojný život lidské civilizace. Zejména v bohaté části světa **jsme si** s vodou **zvykli** zacházet jako se zdrojem nevyčerpatelným a nezníčitelným. A je čím dál tím jasnější, že takový přístup **přináší** bezprostřední ohrožení **života** na zemi.

Zamořujeme naše **řeky** a snažíme se sami sebe přesvědčit, že ekosystémy si nějak poradí. Jak ukazují například studie v rámci globální kampaně Greenpeace Detox, je tomu právě naopak: do řek **vypouštíme** stále nové druhy nebezpečných jedovatých látek.

Používáme ohromné množství vody k výrobě potravin. Spotřebujeme 15 000 litrů vody na výrobu jednoho kilogramu hovězího masa a 1 500 litrů na výrobu jednoho kilogramu pšenice. A pak tuny jídla vyhazujeme – v Evropské unii ročně vyhodíme 90 milionů tun potravin.

Spoléháme se nadále na takové zdroje energie, jakými jsou uhlí, které při průmyslovém využití spotřebovávají ohromné množství vody. A podle odhadů se spotřeba vody pro výrobu energie má během příštích dekád zdvojnásobit...

A války o ropu vystřídají konflikty o vodu.

Ochrana vodních zdrojů a šetrné zacházení s vodou patří k základům kampaní Greenpeace po celém světě.

Zdroj: <http://www.greenpeace.org>

- ▶ a) Odkdy si připomínáme Světový den vody? OD ROKU 1993
- ▶ b) Vypiš cizí slova a vysvětli je. Můžeš použít slovník. GLOBÁLNÍ - CELOSVĚTOVÉ, GREENPEACE
- ▶ c) Zkus zjistit nebo vypočítat, kolik kilogramů jídla průměrně za rok vyhodí jeden obyvatel Evropské unie.

ZÁLEŽÍ NA VÝZKUMU

- ▶ d) Doplně do tabulky vyznačená slova v textu a urči jejich mluvnické kategorie.

SLOVESO	osoba	číslo	čas	způsob
JSME SI ZVYKLI	1.	MN.	MIN.	OZN.
PŘINÁŠÍ	3.	J.	PŘÍT.	OZN.
VYPOUŠTÍME	1.	MN.	PŘÍT.	OZN.
PATŘÍ	3.	J.	PŘÍT.	OZN.

PODSTATNÉ JMÉNO	rod	číslo	pád	vzor
VODY	Ž.	J.	2.	ŽENA
ŽIVOTA	M./NEŽIV.	J.	2.	HRAD
ŘEKY	Ž.	MN.	4.	ŽENA
ZDROJŮ	M./NŽIV.	MN.	2.	STROJ

- ▶ 2 Napiš příbuzná slova /3/.

VODA VODIČKA, VODNÍ,
VODODVOD

ŘEKA ŘIČNÍ, ŘEČIŠTĚ,
POŘÍČÍ

RYBA RYBÁŘ, RYBNÍK,
RYBAŘIT

TEČE TEKOUCÍ, VODOTEČ,
TEKUTÝ
INDIVIDUÁLNÍ

- ▶ 3 Spoj správně částí frazeologismů.

Cítil se jako _____ když brod je ještě daleko.
 Utopil by ho _____ ryba ve vodě.
 Nač stahovat kalhoty, _____ na lžičce vody.

► HRA O TREZOR

Pracoval/a jsi poctivě a podařilo se ti otevřít všechny trezory? Pojďme se o tom přesvědčit.

Do volných polí vlož kódy k trezorům z příslušných stran. U každého kódu spočítej jeho ciferný součet (sečti všechny číslice, které obsahuje).

STRANA 6

1	2	3	4	5	6	7	8	9
5	8	4	7	6	1	9	3	2

CIFERNÝ SOUČET
45

STRANA 37

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	5	6	8	3	9	1	6	2

CIFERNÝ SOUČET
41

STRANA 39

1	2	3	4	5	6	7	8	9
6	1	2	3	6	7	5	9	8

CIFERNÝ SOUČET
47

STRANA 41

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	5	8	6	9	8	7	2	8

CIFERNÝ SOUČET
54

STRANA 68

1	2	3	4	5	6	7	8	9
3	5	4	2	1	7	1	6	8

CIFERNÝ SOUČET
37

STRANA 85

1	2	3	4	5	6	7	8	9
6	3	1	8	5	1	9	6	2

CIFERNÝ SOUČET
41

STRANA 93

1	2	3	4	5	6	7	8	9
9	5	4	1	3	4	1	6	9

CIFERNÝ SOUČET
42

Podle následujícího klíče za sebe napiš písmena vzniklá z čísel kódu s nejnižším ciferným součtem a za něj ta, která vznikla z čísel kódu s nejvyšším ciferným součtem.

Podařilo se ti otevřít trezor?

Klíč pro kód s nejnižším ciferným součtem:

1	2	3	4	5	6	7	8	9
U	T	G	A	R	J	L	I	E

G R A T U L U J I ,

Klíč pro kód s nejvyšším ciferným součtem:

1	2	3	4	5	6	7	8	9
O	S	G	A	T	V	L	E	R

O T E V R E L S E